

Pagna ewlenija>Sib professionist legali>Sib espert

Sib espert

Informazzjoni dwar kif issib espert fil-pajjiżi tal-UE.

Espert huwa persuna maħtura mill-qorti jew mill-partijiet sabiex jipprovdi l-għarfien espert tiegħu dwar suġġett partikolari matul il-proċedimenti tal-qorti. Id-dmir tiegħu huwa lejn il-qorti anki jekk ikunu ħatruh il-partijiet.

Normalment, il-ligijiet nazzjonali jistabbilixxu d-dmirijiet u r-responsabbiltajiet tal-esperti. Il-biċċa l-kbira tal-pajjiżi jistipulaw rekwiżiti (edukazzjoni, taħriġ u/jew ċertifikazzjoni) għar-rikonossiment bħala espert fil-proċedimenti tal-qorti. Bhalissa, ma hemm l-ebda ftehim bejn l-Istati Membri dwar ir-rekwiżiti għall-esperti (gudizzjarji) u n-nomenklaturi nazzjonali jvarjaw b'mod sinifikanti minn xulxin.

Hemm ħafna tipi ta' esperti:

Xhud espert jintalab jinterpreta l-fatti u/jew jagħti opinjoni bbażata fuq l-għarfien espert tiegħu fi kwistjonijiet tekniċi jew fuq l-esperjenza tiegħu biex jiċċara l-argumenti tal-partijiet;

Espert tekniċu jintalab jagħti l-opinjoni tiegħu dwar kwistjonijiet tekniċi jew xjentifiċi;

Espert legali jista' jiġi kkonsultat dwar ir-regoli, il-prattiki u d-drittijiet applikabbli f'liġi barranija;

Esperti oħrajn.

L-iskedi informattivi nazzjonali dwar l-esperti u l-għarfien espert jipprovdu informazzjoni dwar il-listi nazzjonali u r-registri eżistenti tal-esperti, ir-rekwiżiti li l-esperti jridu jaderixxu magħhom, ir-rimunerazzjoni u r-responsabbiltà tal-esperti, kif ukoll informazzjoni dwar it-tweġġ tal-proċedimenti bl-esperti.

Dawn l-iskedi informattivi nazzjonali ġew ikkompilati mill-Istitut Ewropew tal-Kompetenzi u l-Esperti (EEEI) fil-qafas tal-proġett Sib Espert, iffinanzjat mill-Programm Ġustizzja tal-Kummissjoni Ewropea.

L-aħħar aġġornament: 17/11/2021

Din il-paġna hi amministrata mill-Kummissjoni Ewropea. L-informazzjoni f'din il-paġna ma tirriflettix neċessarjament il-pożizzjoni uffiċjali tal-Kummissjoni Ewropea. Il-Kummissjoni ma taċċetta l-ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali fir-rigward tar-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-paġni Ewropej.

Sib espert - Belġju

I. Listi u registri ta' esperti

Huma biss dawk il-persuni li, b'deċiżjoni tal-Ministru tal-Ġustizzja jew tal-uffiċjal delegat mill-Ministru tal-Ġustizzja u fuq il-parir tal-Kummissjoni ta' Akkreditament, jiddaħħlu fir-registru nazzjonali tal-esperti tal-qorti u t-tradutturi, l-interpreti u t-tradutturi-interpreti gurantati li huma awtorizzati jkollhom it-titlu ta' espert tal-qorti u li jaċċettaw u jwettqu kompiti bħala esperti tal-qorti jew li jkollhom it-titlu ta' traduttur, interpretu jew traduttur-interpretu gurantat u li jwettqu kompiti ta' traduzzjoni jew interpretazzjoni fdati lilhom mil-liġi.

Il-persuni fiżiċi jiddaħħlu fir-registru msemmi jekk:

ikunu ċittadini ta' Stat Membru tal-Unjoni Ewropea jew ikunu legalment residenti hemmhekk;

ma jkunux ġew ikkundannati b'sentenza finali, anke jekk sospiżi, għal reat kriminali li tirriżulta f'multa, f'xogħol jew fi prigunerija, bl-eċċezzjoni ta' kundanni għal reati kontra r-regolamenti tat-traffiku fit-toroq u kundanni li, fi-opinjoni tal-Ministru tal-Ġustizzja, ma jikkostitwixx b'mod ċar ostakolu għall-ghoti ta' opinjonijiet ta' esperti fil-qasam tal-għarfien espert u l-ispeċjalizzazzjoni li fihom ikunu registrati bħala esperti jew għat-tweġġ ta' xogħol ta' traduzzjoni jew interpretazzjoni minn tradutturi, interpreti u tradutturi-interpreti gurantati fil-lingwi li fihom ikunu registrati bħala traduttur, interpretu jew traduttur-interpretu gurantat. Dan japplika b'analoġija għal persuni li jkunux ġew ikkundannati barra mill-pajjiż għal piena tal-istess natura b'sentenza li tkun saret *res judicata*; ikollhom mill-inqas 21 sena jekk ikunu traduttur, interpretu jew traduttur-interpretu gurantat;

jiprovdu evidenza li għandhom il-ħiliet professjonali u l-għarfien legali meħtieġa;

jiddikjaraw bil-miktub li huma għad-dispożizzjoni tal-awtoritajiet gudizzjarji;

jiprovdu evidenza ta' kompetenza professjonali u għarfien legali;

jimpenjaw ruħhom li jkomplu jitharrġu fil-qasam tal-kompetenza tagħhom;

jimpenjaw ruħhom li jirrispettaw il-kodiċi ta' etika stabbilit mir-Re, li jipprevedi tal-anqas il-prinċipji ta' indipendenza u imparzjalità;

ikunu hađu gurantat.

Is-Servizz Pubbliku Federali għall-Ġustizzja jġestixxi r-registru u jaġġornah kontinwament.

Id-dhul fir-registru nazzjonali huwa validu għal perġodu ta' 6 snin, li jistgħu jiġu estiżi kull darba għall-istess perġodu. Għalissa, l-entrati huma provviżorji biss sakemm tiġi stabbilita l-kummissjoni tal-akkreditazzjoni. Il-kummissjoni tal-akkreditazzjoni bdiet il-ħidma tagħha fil-bidu ta' Ġunju 2019. Il-kwazi 4,000 espert /traduttur/interpretu kollha se jkollhom jiġu eżaminati sat-30 ta' Novembru 2022.

Ġie stabbilit pjan tranżizzjonali li permezz tiegħu l-esperti li jaħdmu għall-awtoritajiet gudizzjarji huma meħtieġa jikkonformaw mad-dispożizzjonijiet tiegħu mhux aktar tard minn 6 snin wara d-data tad-dhul fis-seħħ tal-Liġi tal-10 ta' April 2014. B'riżultat ta' dan, ġie pospost għall-1 ta' Diċembru 2022.

Fl-24 ta' Diċembru 2020 daħlet fis-seħħ liġi ġdida tal-20 ta' Diċembru 2020 li ppermettiet lil l-esperti kollha jiġu registrati fil-bażi tad-data provviżorja. Ir-registrazzjoni provviżorja tagħhom hija limitata sat-30 ta' Novembru 2022.

Bhalissa, l-imħallfin biss għandhom aċċess għar-registru. Fil-futur, dan għandu jkun aċċessibbli għal kulhadd fuq is-sit web tas-Servizz Pubbliku Federali għall-Ġustizzja.

Sabiex jiġi inkluz fir-registru, l-espert irid juri li għandu l-kapaċità professjonali u l-għarfien legali meħtieġa (l-Artikolu 555/8, 4 tal-Kodiċi Gudizzjarju).

Din il-prova tiġi pprovduta:

Fir-rigward tal-kompetenza professjonali:

għall-esperti tal-qorti, permezz ta' diploma miksuba fil-qasam tal-għarfien espert li fih l-applikant qed japplika għar-registrazzjoni bħala espert gudizzjarju u bi prova ta' 5 snin esperjenza rilevanti matul it-8 snin ta' qabel l-applikazzjoni għar-registrazzjoni, jew fin-nuqqas ta' diploma, bi prova ta' 15-il sena esperjenza rilevanti matul l-20 sena ta' qabel l-applikazzjoni għar-registrazzjoni;

għat-tradutturi, l-interpreti u t-tradutturi-interpreti gurantati, kwalunkwe diploma miksuba jew evidenza ta' mill-inqas sentejn esperjenza rilevanti miksuba matul perġodu ta' 8 snin qabel l-applikazzjoni għar-registrazzjoni jew kwalunkwe evidenza oħra ta' għarfien tal-lingwa/i li fir-rigward tagħha jkun applikaw

għar-registrazzjoni. L-esperti tal-qorti u t-tradutturi, l-interpreti u t-tradutturi-interpreti ġuramentati domiciljati f'pajjiż ieħor tal-UE jistgħu jagħtu prova tal-kompetenza professjonali tagħhom billi jiġu rreġistrati f'registru simili f'pajjiżhom stess, u jridu jipprovdu prova ta' dan. Digriet Reġju li għandu jiġi adottat mill-Parlament Federali se jiddetermina l-obbligi ta' "taħriġ u edukazzjoni ulterjuri".

Fir-rigward tal-għarfien legali: ċertifikat mahruġ wara t-tmiem ta' kors ta' taħriġ li jissodisfa l-kundizzjonijiet stabbiliti fid-[Digriet Reġju tat-30 ta' Marzu 2018](#).

II. Remunerazzjoni tal-esperti tal-qorti

F'kawżi civili, it-tariffa tal-espert tal-qorti tiġi stabbilita mill-partijiet. Madankollu, il-qorti jkollha l-aħħar kelma u tista' tiddeċiedi li tnaqqas it-tariffa tal-espert tal-qorti propost.

F'materji kriminali, Digriet Reġju jiddetermina it-tariffa tal-esperti tal-qorti.

Il-partijiet ma jistgħux jiksibu għajna legali biex ikopru t-tariffa tal-espert.

III. Responsabbiltà tal-esperti tal-qorti

L-esperti tal-qorti huma responsabbli skont ir-regoli ġenerali (liġi civili/kuntrattwali). Ir-responsabbiltà tal-espert ma hijiex limitata bil-liġi.

IV. Aktar informazzjoni dwar il-proċedura ta' għarfien espert

Id-dispożizzjonijiet legali ewlenin applikabbli għall-għarfien espert ġudizzjarju fil-Belġju huma l-[Artikoli 962–991j tal-Kodiċi Ġudizzjarju Belġjan](#): (test disponibbli bl-Olandiż, bil-Franċiż u bil-Ġermaniż).

Is-sistema legali Belġjana ma tagħmilx distinzjoni bejn tipi differenti ta' esperti iżda tinkludi biss l-esperti tal-qorti. Hija tagħmel distinzjoni biss bejn l-esperti tal-qorti minn naħa waħda u t-tradutturi/l-interpreti min-naħa l-oħra.

Dan it-titlu huwa protett.

1. Haġra tal-esperti

Skont il-Kodiċi Ġudizzjarju Belġjan, l-imħallfin u l-maġistrati istrutturi biss u/jew il-Prosekutur Pubbliku jistgħu jaħtru espert tal-qorti.

Madankollu, il-partijiet fil-kawża ma humiex ipprojbti milli jitolbu l-opinjoni tal-espert tagħhom stess. Dan l-espert privat imbagħad jissejjaħ "konsulent tekniku". Il-liġi ma tirregolax l-intervent tiegħu.

L-Artikolu 962 tal-Kodiċi Ġudizzjarju Belġjan jistipula li: *"Sabiex isolvi tilwima mressqa quddiemu jew fil-kaz ta' theddida oġġettiva u preżenti ta' tilwima, l-imħallef jista' jagħti struzzjonijiet lill-esperti biex jagħmlu sejbiet jew jagħtu opinjoni ta' natura teknika. L-imħallef jista' jaħtar l-esperti li l-partijiet ikunu qablu fuqhom. L-imħallef jista' jiddevja biss mill-għażla tal-partijiet b'deċiżjoni motivata."*

a) Haġra minn qorti

Ma hemm l-ebda differenza bejn il-hatra tal-esperti għall-finijiet ta' proċedimenti quddiem qorti civili jew kriminali. L-Artikoli 555/6 sa 555/16 tal-Kodiċi Ġudizzjarju huma applikabbli kemm f'materji civili kif ukoll f'materji kriminali (l-Artikolu 2 tal-Kodiċi Ġudizzjarju).

Hlief fil-kazijiet previsti fl-Artikolu 555/15 tal-Kodiċi Ġudizzjarju (f'kazijiet ta' urgenza jew fejn ma jkun disponibbli l-ebda espert bl-għarfien espert u bl-ispeċjalizzazzjoni meħtieġa), il-qorti huma obbligati jaħtru espert irreġistrat fir-Registru Nazzjonali tal-Esperti Ġudizzjarji.

Il-qorti civili għandhom id-diskrezzjoni li jaħtru kwalunkwe espert mir-registru li huma jqisu xieraq għall-kompitu propost. Huma jistgħu jaħtru wkoll esperti magħżula mill-partijiet u ma jistgħux jiddevjaw minn din l-għażla mingħajr raġuni ġustifikata.

L-esperti għandhom obbligu legali li jverifikaw li ma jkunux f'kunflitt ta' interess.

b) Haġra mill-partijiet

Kull parti tista' titlob l-opinjoni tal-espert tagħha stess f'materji civili. Dan l-espert jissejjaħ "konsulent tekniku". Meta jaħtru "konsulent tekniku", il-partijiet ma humiex meħtieġa jsejgħu xi regola jew proċedura partikolari.

2. Proċedura

Il-qorti għandha d-diskrezzjoni li tiddeċiedi jekk tkunx meħtieġa perizja għat-tilwima jew biex tiġi stabbilita l-verità.

Ir-rwol tal-espert huwa li jagħti opinjoni lill-qorti bi twegiba għall-kompitu speċifiku li tagħtihom il-qorti.

Il-qorti qatt ma tkun marbuta bl-opinjoni tal-espert.

Fi proċedimenti civili, il-qorti tissorvelja l-progress tal-opinjoni tal-espert u tiżgura li l-iskadenzi jiġu ssodisfati u li tinstema' x-xhieda tal-espert.

L-espert għandu jikkonforma mat-termini tal-kompitu tiegħu.

Il-partijiet jistgħu jikkontestaw ir-rapport billi jagħmlu dikjarazzjonijiet u jipprovdu kontroperizja.

L-esperti jistgħu jikkuntattjaw lill-partijiet matul il-proċedimenti iżda sabiex jiġi rrispettat il-prinċipju tad-dibattitu kontradittorju, kwalunkwe komunikazzjoni trid issir fil-preżenza tal-partijiet kollha.

a) Ir-rapport tal-esperti

L-espert jippreżenta r-riżultati tal-valutazzjoni tiegħu f'rapport.

Ir-rapport jinkludi l-preliminarji, ix-xogħol u s-sejbiet tal-espert kif ukoll il-konklużjonijiet tiegħu. Ikun jinkludi wkoll id-dokumenti kollha kkonsultati mill-espert.

Ir-rapport finali jiġi ppreżentat lill-qorti li tkun taħret l-espert.

Fil-kawżi civili, jekk il-qorti ma ssibx il-kjarifiki meħtieġa, hija tista' tordna jew li l-istess espert jagħmel perizja supplimentari jew li tingħata opinjoni perizja oħra.

b) Is-smiġħ mill-qorti

Il-qorti tista' tisma' lill-espert fis-seduta. Fuq talba tal-espert jew tal-partijiet, l-imħallef jista' wkoll jisma' l-konsulenti tekniċi tal-partijiet.

L-aħħar aġġornament: 27/04/2023

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali hija ġestita mill-Istat Membru rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. Il-Kummissjoni Ewropea ma taċċettax responsabbiltà jew kwalunkwe tip ta' tort fir-rigward ta' kull informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Sib espert - l-Ċekja

I. Listi u registri ta' esperti

Hemm lista uffiċjali ta' esperti fir-Repubblika Ċeka.

Skont l-Artikolu 15 tal-Att Nru 254/2019 dwar l-esperti, l-uffiċċji tal-esperti u l-istituti tal-esperti ("l-Att dwar l-Esperti"), implimentat bid-Digriet ta' Implimentazzjoni tal-Ministeru tal-Ġustizzja Nru 503/2020 tas-26 ta' Novembru 2020, il-lista ta' esperti hija aċċessibbli għall-pubbliku.

Il-lista ta' esperti hija disponibbli [hawnhekk](#). L-uffiċċji u l-istituti tal-esperti kkwalifikati biex iwettqu xogħol ta' esperti jinsabu wkoll fil-lista.

Il-Ministeru tal-Ġustizzja huwa responsabbli għaż-żamma tal-lista ta' esperti.

Skont l-Artikolu 5(1) tal-Att dwar l-Esperti, kif implimentat bid-Digriet Nru 503/2020, l-esperti jridu jissodisfaw il-kriterji li ġejjin sabiex jiġu inkluzi fil-lista. Huma jridu:

ikollhom l-uffiċċju rreġistrat, ir-residenza permanenti, l-indirizz ta' kuntatt jew ir-residenza registrata tagħhom bħala persuna barranija fir-Repubblika Ċeka;

ikollhom il-livell meħtieġ ta' edukazzjoni (edukazzjoni universitarja fejn possibbli; inkella l-ogħla livell ta' edukazzjoni li jista' jinkiseb);

ikollhom mill-inqas 5 snin esperjenza professjonali attiva fil-qasam u s-settur ikkonċernat;

ikollhom edukazzjoni speċjalizzata addizzjonali jew ċertifikat ta' kompetenza professjonali (għall-oqsma u s-setturi elenkati fl-Anness 2 tad-Digriet ta' Implimentazzjoni Nru 505/2020);

igawdu minn kapaċità ġuridika sħiħa (ikunu kompletament kapaċi jieħdu sehem fi proċedimenti legali);

ikollhom kondotta kriminali nadifa (il-persuna ma tridx tkun ġiet ikkundannata b'sentenza li tkun *res judicata* b'reat kriminali volontarju jew negligenti mwettaq b'rabta mat-twettiq ta' attività ta' espert jew ta' negozju, sakemm ma jitqisux li ma ġewx ikkundannati);

ikollhom il-materjal u l-facilitajiet tekniċi u t-tagħmir meħtieġa;

ikunu għaddew minn eżami ta' ammissjoni organizzat mill-Ministeru tal-Ġustizzja;

ma jkunux falluti;

L-awtorizzazzjoni tagħhom biex iwettqu x-xogħol ta' espert ma tkunx ġiet irrevokata f'dawn l-aħħar 5 snin għal ksur serju jew ripetut tad-dmirijiet ta' espert; u ma jridux ikunu ġew immultati CZK 100 000 jew aktar f'dawn l-aħħar 3 snin għal reati elenkati fl-Att dwar l-Esperti.

Il-konformità mal-kundizzjonijiet speċifiċi stabbiliti fl-Artikoli 6 u 7 tal-Att dwar l-Esperti hija meħtieġa għat-twettiq tal-attività ta' uffiċċju jew istitut ta' esperti.

L-esperti jridu jieħdu ġurament sabiex ikunu rreġistrati. Il-ġurament huwa kif ġej: "Inwiegħed li se nikkonforma mal-ligi fix-xogħol tiegħi ta' espert, se nwettaq l-attività tiegħi ta' espert b'mod imparzjali u indipendenti, se nagħmel użu sħiħ mill-għarfien kollu tiegħi, se nieħu ħsieb li nkompli neduka ruħi, u se nżomm kunfidenzjali l-fatti li nitgħallim matul il-ħidma tiegħi bħala espert."

Biex jiġu inkluzi fil-lista, l-esperti jridu jipprezentaw applikazzjoni lill-Ministeru tal-Ġustizzja.

Madankollu, ma għandhomx għalfejn jissottoskrivu għal kodiċi ta' kondotta jew kodiċi ta' etika.

L-esperti jistgħu jitneħħew mil-lista għal waħda mir-raġunijiet li ġejjin:

L-espert imut jew l-uffiċċju jew l-istitut ta' esperti jiġi xolt;

L-espert iħabbar li waqaf jaħdem bħala espert;

deċiżjoni biex tiġi rtrata l-awtorizzazzjoni tiegħu biex iwettaq xogħol ta' espert tidhol fis-seħħ legalment.

L-iskadenza tad-dritt li wieħed jagħmel xogħol ta' espert wara l-irtirar tal-awtorizzazzjoni mill-Ministeru hija rregolata mill-Artikolu 14(1) tal-Att dwar l-Esperti.

Din id-dispozzjoni tapplika f'kazijiet fejn espert ma jibqax jissodisfa l-kundizzjonijiet għall-ħatra tiegħu, ma jkunx ipprezenta prova ta' assigurazzjoni ta' responsabbiltà obbligatorja, ma jkunx jista' jwettaq xogħolu fit-tul għal raġunijiet mediċi, professjonali jew raġunijiet serji oħra, ikun inattiv b'xi mod ieħor (inqas minn tliet perizji prodotti matul il-5 snin preċedenti), jew jekk l-espert ikun kiser b'mod serju u persistenti l-obbligi stabbiliti fl-Att dwar l-Esperti.

Il-lista ta' esperti tiġi aġġornata regolarment mill-Ministeru tal-Ġustizzja.

Espert jista' jinstab billi tintuża  **l-għodda ta' tiftix**. Din l-għodda ta' tiftix tinkludi l-esperti, l-uffiċċji ta' esperti u l-istituti ta' esperti kollha.

L-esperti jidhru fuq il-lista skont il-qasam, is-settur u, fejn xieraq, l-ispeċjalizzazzjoni tagħhom. Bhalissa hemm 52 qasam ewlieni stabbilit mill-Att dwar l-Esperti. L-Anness 1 tad-Digriet ta' Implimentazzjoni Nru 505/2020 fih lista ta' setturi ta' esperti fid-diversi oqsma ta' għarfien espert.

L-esperti jridu jdaħħlu d-dettalji tal-ħidma esperta tagħhom b'mod elettroniku f'reġistru ta' perizji li jkun aċċessibbli mill-bogħod u miżmum mill-Ministeru tal-Ġustizzja.

II. Il-kwalifiki tal-espert

Huma biss il-persuni li jkunu kisbu l-livell meħtieġ ta' taħriġ u t-tul minimu ta' esperjenza professjonali attiva fil-qasam u s-settur speċjalizzat tagħhom li jistgħu jinħatru bħala esperti. Is-sħubija f'organizzazzjoni professjonali ta' esperti mhijiex meħtieġa biex jitwettaq xogħol ta' espert.

Madankollu, ċerti oqsma u setturi ta' esperti jeħtieġu prova ta' kompetenza professjonali maħruġa minn assoċjazzjoni professjonali stabbilita legalment bi sħubija obbligatorja, pereżempju fis-settur tal-kostruzzjoni (skont l-Anness 2 tad-Digriet ta' Implimentazzjoni Nru 505/2020) biex isir xogħol ta' espert fihom.

L-esperti huma meħtieġa jaġġornaw jew jestendu l-għarfien tagħhom. Il-Ministeru tal-Ġustizzja huwa involut fit-taħriġ u l-appoġġ professjonali ulterjuri tal-esperti.

III. Remunerazzjoni tal-esperti

Ir-remunerazzjoni tal-esperti hija rregolata jew minn kuntratt ma' klijent li jitlob perizja jew mill-Att dwar l-Esperti u d-Digriet ta' Implimentazzjoni Nru 504/2020 dwar it-tariffi tal-esperti.

Hemm restrizzjonijiet fuq kif l-esperti jistgħu jiġu remunerati. Ir-remunerazzjoni kuntrattwali mhijiex permissibbli jekk il-perizja tintalab minn awtorità pubblika (eż. qorti jew awtorità amministrattiva).

Minbarra r-remunerazzjoni, l-espert huwa intitolat għal rimborż tal-ispejjeż fi flus kontanti u kumpens għat-telf ta' ħin, inkluz il-ħin li jgħaddi jivvjagġa b'rabta ma' xogħol ta' espert lejn post li mhuwiex l-uffiċċju rreġistrat tal-espert.

L-esperti maħtura mill-qorti jistgħu jirċievu pagamenti bil-quddiem.

It-tariffi tal-esperti jithallsu kif ġej:

Proċedura ċivili

It-tariffi tal-esperti huma inkluzi fl-ispejjeż tal-proċedimenti. Kull parti tħallas l-ispejjeż imġarrba mill-parti nnifisha u mir-rappreżentanti tal-parti. Il-qorti tagħti lill-parti li tirbaħ kawża partikolari għalkollox ir-rimborż tal-ispejjeż imġarrba fl-eżerċizzju effiċjenti jew fid-difiża tad-dritt tal-parti kontra l-parti telliefa. Jekk parti tirbaħ il-kawża biss parzjalment, il-qorti tqassam ir-rimborż tal-ispejjeż b'mod ġust jew tiddikjara li l-ebda waħda mill-partijiet ma hija intitolata għal tali rimborż. Abbażi tar-riżultati tal-proċedimenti, l-Istat huwa intitolat li jiġi rimborżat mill-partijiet għall-ispejjeż imġarrba mill-Istat fuq il-proċedimenti, sakemm ma jkunx hemm aspettattiva li l-partijiet se jkun eżentati mit-tariffi tal-qorti.

Proċedimenti kriminali

L-ispejjeż tat-tmexxja tal-proċedimenti kriminali, inkluzi l-proċedimenti ta' eżekuzzjoni, jithallsu mill-Istat. Jekk l-intimat jinstab ħati b'sentenza li tkun *res judicata*, huwa meħtieġ iħallas somma f'daqqa lill-Istat bħala rimborż għal tali spejjeż, inkluz f'kazijiet fejn tkun intalbet perizja fil-proċedimenti. L-ispejjeż li jaqbuż dan il-limitu ta' somma f'daqqa jithallsu kompletament mill-Istat. Flief għal xi eċċezzjonijiet, l-ispejjeż tal-perizji mhux mitluba mill-Istat ma jithallsux mill-Istat.

IV. Responsabbiltà tal-esperti

L-esperti huma responsabbli skont l-Att dwar l-Esperti għal reati mwettaq minnhom (l-Artikolu 39) jew għat-twettiq possibbli tar-reat kriminali ta' spjegur u perizja falza, jekk il-perizja kienet falza, storta għall-aħħar jew mhux kompluta (l-Artikolu 346 tal-Att Nru 40/2009, il-Kodiċi Kriminali).

L-Att dwar l-Esperti jipprevedi wkoll ir-responsabbiltà speċjali tal-esperti skont id-dritt privat. L-esperti huma meħtieġa jipprovdu kumpens għal kwalunkwe dannu li jikkawżaw b'rabta mal-ħidma tagħhom bħala espert. Madankollu, l-esperti jinħelsu mir-responsabbiltà jekk jagħtu prova li ma setgħux jipprevjenu l-ħsara anke bl-isforzi kollha li setgħu kienu meħtieġa minnhom.

Ir-responsabbiltà tal-esperti mhijiex soġġetta għal limitu massimu speċifikat mil-ligi.

L-assigurazzjoni obbligatorja tal-espert tikkontribwixxi biex tkopri r-responsabbiltà tagħhom għad-danni kkawżati mill-eżekuzzjoni tax-xogħol tagħhom bħala espert.

V. Informazzjoni addizzjonali dwar il-proċedimenti tal-esperti

Il-leġiżlazzjoni ewlenija applikabbli għax-xogħol tal-esperti fir-Repubblika Ċeka hija l-Att Nru 254/2019 dwar l-esperti, l-uffiċċji tal-esperti u l-istituti tal-esperti, l-Att Nru 99/1963, il-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili, l-Att Nru 141/1961 dwar il-proċedimenti tal-qorti kriminali (il-Kodiċi tal-Proċedura Kriminali), u l-Att Nru 500/2004, il-Kodiċi tal-Proċedura Amministrattiva.

Ir-regoli generali għall-hatra ta' espert mill-awtoritajiet pubbliċi huma simili għal proċedimenti quddiem il-qorti ċivili, kriminali u amministrattivi.

In-nomina ta' "espert", "uffiċċju ta' espert" u "istitut ta' espert" tista' tintuża biss minn persuni awtorizzati.

Is-sistema legali tar-Repubblika Ċeka ma tagħmilx distinzjoni bejn esperti maħtura mill-qorti, esperti tekniċi, esperti tal-liġi jew kwalunkwe tip ieħor ta' espert.

L-għadd totali ta' esperti mdaħħla fil-lista tal-esperti huwa ta' madwar 6 000.

1. Hatra tal-esperti

Espert jista' jinħatar minn qorti, minn awtorità pubblika oħra jew mill-partijiet fil-proċedimenti.

Fi proċedimenti tal-qorti ċivili u amministrattiva, mhuwiex possibbli li jinħatar espert qabel il-bidu tal-proċedimenti.

Fil-proċedimenti kriminali, l-Artikolu 105(1) tal-Kodiċi tal-Proċedura Kriminali jipprevedi dan li ġej: "Jekk il-kjarifika tal-fatti rilevanti għall-proċedimenti kriminali teħtieġ għarfien espert, l-awtorità involuta fil-proċedimenti kriminali għandha titlob opinjoni professjonali. Jekk tali proċedura ma tkunx biżżejjed minhabba l-kumplessità tal-kwistjoni li tkun qed tiġi vvalutata, għandu jinħatar espert mill-awtorità involuta fil-proċedimenti kriminali. Fi proċedura ta' qabel il-proċess, l-espert jinħatar mill-awtorità involuta fil-proċedimenti kriminali li tqis li perizja hija meħtieġa għad-deċiżjoni (bħal uffiċjal tal-pulizija jew prosekutur pubbliku); inkella, l-espert jinħatar mill-prosekutur pubbliku jekk il-kwistjoni tkun giet irrinvjata lura għal investigazzjoni ulterjuri, jew mill-imħallef li jippresjedi fil-proċedimenti tal-qorti. L-akkużat u, fil-proċedimenti tal-qorti, il-prosekutur pubbliku jiġu nnotifikati dwar il-hatra ta' espert. Persuni oħra jiġu nnotifikati dwar il-hatra ta' espert jekk dan jitqies neċessarju għalihom biex jagħmlu xi haġa jew jippermettu xi haġa fir-rigward tal-iżvolgiment tal-proċedimenti tal-espert, pereżempju biex l-espert ikun jista' jaċċessa ċertu post."

1.a Hatra minn qorti

Il-qorti tista' taħtar espert biex jivvalutaw kwistjonijiet speċjalizzati ta' fatt li huma meħtieġa f'każ speċifiku. Hemm ukoll każijiet ta' liġi ċivili u kriminali fejn il-hatra ta' espert hija obbligatorja (xi każijiet isegwu wkoll mill-gurisprudenza). L-esperti jistgħu jinħatru għal proċedura preliminari jew ta' qabel il-proċess. L-Artikolu 105(1) tal-Att Nru 141/1961 dwar il-proċedimenti fil-qorti kriminali (il-Kodiċi tal-Proċedura Kriminali) jipprevedi dan li ġej: "Jekk il-kjarifika tal-fatti rilevanti għall-proċedimenti kriminali teħtieġ għarfien espert, l-awtorità involuta fil-proċedimenti kriminali għandha titlob opinjoni professjonali. Jekk tali proċedura ma tkunx biżżejjed minhabba l-kumplessità tal-kwistjoni li tkun qed tiġi vvalutata, għandu jinħatar espert mill-awtorità involuta fil-proċedimenti kriminali."

Ma hemm l-ebda differenza fundamentali fil-hatra ta' esperti għal proċedimenti quddiem il-qorti ċivili, kriminali u amministrattivi.

L-esperti għandhom obbligu legali li jirrapportaw kwalunkwe kunflitt ta' interess.

F'każijiet fejn l-esperti jinħatru minn qorti, il-qorti trid tagħżilhom mill-lista ta' esperti. Sakemm dan ma jkunx prekluz miċ-ċirkostanzi, jinħatru esperti bl-uffiċċju reġistrat jew l-indirizz ta' kuntatt tagħhom fid-distrett tal-qorti reġjonali fejn il-qorti jkollha s-sede jew il-fergħa tagħha. Jekk l-ebda espert bħal dan ma jkun inkluz fil-lista, jew jekk l-ebda espert irreġistrat ma jkun jista' jhejji r-rapport, il-qorti tista' b'mod eċċezzjonali taħtar persuna li ma tkunx inkluz fil-lista ta' esperti — "espert *ad hoc* maħtur mill-qorti" (l-Artikolu 26 tal-Att dwar l-Esperti) — biex tneji l-perizja.

1.b Hatra mill-partijiet

Il-partijiet fil-proċedimenti jistgħu jaħtru espert kull meta jkun jridu. Il-perizja mhejjija minn espert (irreġistrat fil-lista nazzjonali ta' esperti) maħtur minn parti għandha l-istess awtorità bħal perizja mhejjija minn espert maħtur mill-qorti. Madankollu, tali perizja trid tinkludi klawżola tal-espert li tiddikjara li l-espert huwa konxju mill-konsegwenzi tas-sottomissjoni ta' perizja li jkun jaf li hija falza (l-Artikolu 127a tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili; l-Artikolu 110a tal-Kodiċi tal-Proċedura Kriminali).

Il-partijiet m'għandhomx għalfejn isegwu xi proċedura partikolari meta jaħtru espert. Madankollu, ir-rapport tal-espert irid ikun fih informazzjoni dwar jekk l-espert huwiex imħallas kuntrattwalment u din ir-remunerazzjoni ma tridx tiddependi fuq l-eżitu tax-xogħol tal-espert.

Espert ma jistax jinħatar miż-żewġ partijiet fi proċedimenti tal-qorti fl-istess hin.

Qorti ma tistax tordna li ż-żewġ partijiet jaħtru b'mod kongunt espert wieħed (bħal f'kawżi ta' valur baxx jew rapidi) minflok ma kull parti taħtar l-espert tagħha stess.

Il-partijiet fit-tilwima jridu jipprovdu struzzjonijiet dettaljati lill-espert u mistoqsijiet li l-espert għandu jwieġeb.

2. Proċedimenti

2.a Proċedimenti ċivili

Jekk il-qorti jkollha dubji dwar il-korrettezza ta' perizja, jew jekk il-perizja ma tkunx ċara jew ma tkunx kompluta, l-espert irid jintalab jiċċara jew jipprovdi aktar informazzjoni. Jekk dan ma jseħh, il-qorti tqabbad espert ieħor biex jeżamina mill-ġdid il-perizja. L-esperti normalment jiġu kontroezaminati matul il-proċess. Imħallef qatt ma jkun marbut b'perizja. Il-perizja hija tal-istess importanza bħal kwalunkwe prova oħra. L-imħallef huwa obligat li jevalwaha b'mod oġġettiv u fil-kuntest ta' provi oħra. Ma hemm l-ebda preżunzjoni tal-eżattezza ta' perizja ppreżentata minn espert maħtur mill-qorti. Perizja mhejjija minn espert maħtur minn parti għandha l-istess forza bħal dik ta' espert maħtur mill-qorti.

Il-partijiet jistgħu jqajmu oġġezzjonijiet biex jikkontestaw rapport ta' espert.

Ma hemm l-ebda proċedura li biha l-esperti jiltaqgħu qabel il-proċess jew jiġu kontroezaminati qabel il-proċess biex ifittxu li jirrestringu l-kwistjonijiet u biex il-qorti tifhem id-differenzi fl-opinjoni. L-esperti jistgħu jkun f'kuntatt mal-partijiet matul il-proċedimenti, iżda ma jistgħux jissottomettu rapport jekk ikun hemm dubji dwar l-imparzjalità tagħhom.

Hekk kif espert isir konxju ta' kwalunkwe fatt li jeskludihom, huwa għandu jinnotifika lill-parti li talbet ir-rapport; l-istess obbligu japplika wkoll għal partijiet oħra fil-proċedimenti. Id-deċiżjoni dwar jekk espert għandux jiġi eskluż tittiehed mill-awtorità li tkun ħatret l-espert.

Il-partijiet fil-proċedimenti huma meħtieġa jikkooperaw mal-esperti. F'xi każijiet, il-partijiet huma mitluba li jiġu eżaminati jew interrogati mill-espert.

B'mod partikolari, l-esperti mhumix meħtieġa jorganizzaw laqgħat mal-partijiet biex jiġbru l-kummenti tagħhom.

1. Perizja

Perizja trid tkun kompluta, veritiera u tista' tiġi rieżaminata. Ir-rekwiżiti formali għal perizja huma stabbiliti fl-Artikoli 27 u 28 tal-Att dwar l-Esperti u fid-Digriet ta' Implimentazzjoni Nru 503/2020.

Detalji meħtieġa ta' perizja:

Pagna ta' quddiem

Termini ta' referenza

Lista ta' sorsi

Konstatazzjonijiet

Opinjoni

Ġustifikazzjoni f'dettall suffiċjenti biex ikun jista' jsir rieżami

Konklużjoni

Annessi

Klawżola tal-espert

Stampar tas-sigill tal-espert

Firma (firma elettronika kwalifikata għal perizja f'forma elettronika)

L-esperti mhumiex meħtieġa jipprovdu perizja preliminari.

Fil-perizji tagħhom, l-esperti mhumiex meħtieġa jindirizzaw l-argumenti tal-partijiet lil hinn mill-kamp ta' applikazzjoni tat-termini ta' referenza tal-qorti.

L-esperti huma meħtieġa jwettqu l-hidma esperta tagħhom personalment u biss fil-qasam, is-settur u, fejn xieraq, l-ispeċjalizzazzjoni li għalihom huma awtorizzati, bid-diligenza dovuta, b'mod indipendenti, imparzjali u fil-limitu ta' żmien miftiehem jew stabbilit. L-esperti jistgħu, bi qbil mal-persuna li titlob il-perizja, jaħtru konsulent biex jeżamina kwistjonijiet sussidjarji.

L-esperti għandhom iżommu l-kunfidenzjalità fir-rigward tat-tweġiq tal-hidma tagħhom.

L-esperti jistgħu jirrifjutaw li jissottomettu perizja biss għar-raġunijiet stabbiliti mil-liġi (l-Artikolu 19 tal-Att dwar l-Esperti).

L-esperti jissottomettu l-perizji tagħhom bil-miktub. Il-liġi tippermetti s-sottomissjoni ta' perizja f'forma elettronika jew orali jekk il-parti li tkun talbet il-perizja taqbel ma' dan.

L-esperti jistgħu jintalbu jikkonfermaw, iżidu jew jispjegaw l-opinjoni tagħhom quddiem il-qorti.

2. Seduta fil-qorti

L-esperti jridu jattendu s-seduta preliminari jekk jitharrku mill-qorti.

Iridu jidhru wkoll fis-seduta orali sabiex iwieġbu mistoqsijiet magħmula mill-qorti u mill-partijiet meta jiġu mistiedna jagħmlu dan.

L-esperti normalment jiġu kontroezaminati matul il-proċess.

L-informazzjoni pprezentata hawnhekk ingabret matul il-Proġett Sib Espert minn persuni ta' kuntatt f'diversi pajjiżi, magħżula mill-Istitut Ewropew tal-Kompetenzi u l-Esperti (EEEI).

L-aħħar aġġornament: 08/09/2023

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali hija ġestita mill-Istat Membru rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. Il-Kummissjoni Ewropea ma taċċettax responsabbiltà jew kwalunkwe tip ta' tort fir-rigward ta' kull informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Sib expert - Danimarka

I. Listi u registri ta' esperti

Fid-Danimarka hemm diversi tipi ta' esperti u l-ħatra, il-proċedimenti u jekk ikunx hemm lista/registru pubbliċi tal-esperti jiddependi fuq liema tip ta' expert ikun involut.

Eżempji ta' esperti:

Assessur expert

Assessur tat-tribunal tal-ker

Esperti tat-tfal

Valutazzjoni minn expert

Esperti tekniċi f'każijiet minuri

Barra minn hekk, l-assoċazzjonijiet jistgħu jipprovdu kompetenza esperta f'ċerti oqsma.

F'xi każijiet il-qorti tista' ssib l-espert f'bażi tad-*data* interna, li l-qorti kollha tad-Danimarka għandhom aċċess għaliha. Il-proċedimenti għall-ħatra ta' dawn l-esperti jistgħu jvarjaw, iżda fattur komuni għall-esperti kollha huwa li jridu jkunu ta' reputazzjoni mhux intappna. Il-lista/r-registru ta' dawn l-esperti xi drabi jiġu ppubblikati wkoll fuq is-sit web tal-qorti tad-Danimarka sabiex tiġi żgurata t-trasparenza.

F'każijiet oħra l-qorti tista' taħtar kwalunkwe persuna li hija tqis xierqa u kompetenti. F'dawn il-każijiet, xi organizzazzjonijiet pubbliċi għandhom registri ta' esperti, li l-qorti tista' tagħzel minnhom meta l-kwistjoni tkun taqa' fi ħdan il-qasam ta' kompetenza tagħhom, pereżempju l-forensika. Meta ma jkunx hemm lista u jekk iż-żewġ litiganti jaqblu, il-qorti taħtar expert li jidher kompetenti. Jistgħu jinħatru biss persuni ta' reputazzjoni mhux intappna.

II. Kwalifiki tal-esperti

Ma hemm l-ebda rekwiżit għall-kwalifiki tal-esperti. Il-Qorti mhijiex marbuta bl-opinjoni tal-esperti iżda tista' tivvalutaha b'mod liberu. Dan japplika wkoll għall-valur probatorju tal-biċċa evidenza. Fil-każ li l-Amministrazzjoni tal-Qrati Daniża tikkunsidra l-applikazzjonijiet tal-esperti li jkunu jixtiequ joperaw b'ħala expert f'każijiet minuri, l-Amministrazzjoni tal-Qrati Daniża tikkonsulta lill-organizzazzjonijiet industrijali rilevanti u titlob fedina penali. Apparti minn dan, ma hemm l-ebda rekwiżit fir-rigward tal-isfond edukattiv jew professjonali tal-esperti.

III. Remunerazzjoni tal-esperti

Ir-remunerazzjoni tiddependi fuq liema tip ta' expert ikun involut fil-każ.

Ir-remunerazzjoni tal-**assessuri esperti**, **tal-assessuri tat-tribunal tal-ker** u **tal-esperti tat-tfal** hija preskritta u hija l-Amministrazzjoni tal-Qrati Daniża li

tistabbilixxi r-regoli għar-remunerazzjoni (l-Artikolu 93 tal-Att dwar l-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja u l-Artikolu 172 tal-Att dwar is-Servizzi Soċjali).

Fi proċedimenti ċivili fejn tkun meħtieġa **valutazzjoni minn expert**, pereżempju rapport tekniku, ma hemmx rati preskritti u lanqas restrizzjonijiet għat-tariffi tal-esperti. Il-ħlas tagħhom ma jistax isir bil-quddiem. Il-qorti tistabbilixxi t-tariffa pagabbli lill-espert maħtur mill-qorti għar-rapport u l-attenzenza tiegħu fil-qorti kif ukoll għar-rimborż ta' kwalunkwe spiża li jkun għamel. Qabel id-deċiżjoni, il-qorti titlob lill-partijiet għall-kummenti tagħhom. Fl-istess ħin, il-qorti tiddeċiedi kif it-tariffa għandha tiġi allokata bejn il-partijiet (l-Artikolu 208 tal-Att dwar l-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja).

Il-parti li tkun talbet lill-qorti biex tikkummissjona rapport ta' expert u r-rappreżentant legali tal-parti huma responsabbli għall-ispejjeż involuti. Madankollu, il-parti l-oħra u r-rappreżentant legali tagħha huma wkoll responsabbli għall-porzjon tal-ispejjeż li jkun attribwibbli għat-twegib tal-mistoqsijiet tagħha. Il-parti li tkun talbet il-konvokazzjoni tal-espert sabiex jattendi għas-seduta hija responsabbli għall-ispejjeż f'dan ir-rigward. Il-qorti tista' tordna lill-partijiet sabiex jipprovdu garanzija għall-ispejjeż tar-rapport tal-espert li jkunu talbu (l-Artikolu 208 tal-Att dwar l-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja).

Fi proċedimenti kriminali, japplikaw regoli simili fir-rigward tar-rapporti tal-esperti (bil-modifiki neċessarji) (l-Artikolu 210 tal-Att dwar l-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja).

Fir-rigward tal-esperti tekniċi **f'każijiet minuri**, l-esperti jridu jagħtu stima tal-ispejjeż fuq l-ispejjeż mistennija u ma jistgħux iwieġbu l-mistoqsijiet tekniċi qabel ma tiġi rranġata r-remunerazzjoni. Sussegwentement, il-partijiet iridu jikkummentaw dwar l-istima tal-ispejjeż tal-esperti. Huwa sinifikanti li jekk il-partijiet ma jkunux jistgħu jagħtu garanzija għall-ispejjeż, il-qorti tista' tiddeċiedi li l-każ ikompli mingħajr ir-rapport tal-espert. L-amministrazzjoni tal-Qrati Daniża tistabbilixxi r-regoli (l-Artikolu 404 tal-Att dwar l-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja).

IV. Responsabbiltà tal-esperti

Ma hemm l-ebda regola speċifika applikabbli għar-responsabbiltà tal-esperti. L-espert irid jirrispetta r-regoli professjonali li jirregolaw l-ispeċjalità, l-imparzjalità u s-segretezza professjonali tiegħu. Ir-responsabbiltà tagħhom għalhekk hija regolata mir-regoli ġenerali u mir-regoli tal-obbligi. Dawn ir-regoli ma jipprovdu l-ebda limitu massimu għar-responsabbiltà.

L-espert li ma jikkonformax mar-regoli professjonali kif mistenni jista' jiġi sostitwit, it-tariffa tiegħu titnaqqas jew jista' wkoll jitqies responsabbli.

L-imġiba kriminali fit-tweġġ tal-missjoni proprja tista' twassal għal akkużi kriminali.

Fl-aħħar nett, ma hemm l-ebda obbligu biex tiġi koperta r-responsabbiltà possibbli tagħhom permezz ta' assigurazzjoni tar-responsabbiltà professjonali.

V. Informazzjoni addizzjonali dwar il-proċedimenti tal-esperti

Ir-regoli dwar il-proċedimenti tal-Esperti jistgħu jinstabu f'leġislazzjoni differenti u jiddependu mit-tip ta' espert involut. Madankollu, il-biċċa l-kbira tar-regoli tinsab fl-Att dwar l-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja (l-Att konsolidat 2021-09-15 Nru 1835). Rigward l-esperti tat-tfal, ir-regoli jinsabu parzjalment fl-Att dwar is-Servizzi Soċjali.

Partijiet mill-Att dwar l-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja huma tradotti għall-Ingliż.

1. **Ħatra ta' esperti**

Fi kwistjonijiet ċivili, l-esperti jistgħu jinħatru mill-qorti jew mill-partijiet. Parti tista' titlob lill-qorti biex tikkummissjona espert sabiex jirrapporta dwar mistoqsija waħda jew aktar.

F'materji kriminali, il-qorti tiddeciedi jekk għandux ikun hemm intervent ta' esperti meta dan jintalab mill-imputat jew mill-prosekuzzjoni. Kemm id-difiża kif ukoll il-prosekuzzjoni jistgħu jsejnu xhieda esperti.

L-esperti jridu jirrapportaw kwalunkwe kunflitt ta' interess ma' xi waħda mill-partijiet.

F'każijiet minuri (każijiet mingħajr valur ekonomiku jew b'valur ta' anqas minn 50 000 krona Daniżi), l-imħallef jista' jiddeciedi li jittlob opinjoni esperta. L-esperti li joperaw f'każi minuri jinħatru mill-Amministrazzjoni tal-Qrati Daniża.

(a) **Ħatra minn qorti**

L-imħallef li jippresiedi/il-qorti jaħtru l-assessuri esperti, eċċ. għall-każ individwali, meta l-perizja tagħhom titqies neċessarja li tiġi rappreżentata. L-imħallef li jippresiedi jagħżel assessur espert mil-lista/mir-reġistru/mill-bażi tad-*data* interna rilevanti iżda, f'xi sitwazzjonijiet, mhumiex obbligati minn dawn. Qabel ma l-imħallef li jippresiedi/il-qorti jiddeciedi li jaħtru l-assessuri esperti, il-partijiet jistgħu jikkummentaw dwar id-deċiżjoni.

F'każijiet fejn tintalab valutazzjoni ta' espert mill-partijiet, dawn jistgħu jaħtru espert, iżda l-qorti mhijiex marbuta bid-deċiżjoni tagħhom. Meta l-partijiet jaqblu dwar l-isem ta' espert, l-imħallef ġeneralment jaħtar lilu (anki jekk mhuwiex obligat li jagħmel dan). Jekk il-qorti taħtar l-espert, hija għandha tinforma lill-partijiet dwar il-persuna li jkun beħsiebha taħtar u tippermetti lill-partijiet jissottomettu l-kummenti tagħhom. Jekk tkun teżisti lista/reġistru, il-qorti jew il-parti normalment jagħżlu espert minnha, iżda mhux dejjem huma obbligati li jagħmlu dan.

(b) **Ħatra mill-partijiet**

Meta l-partijiet ikunu jridu jaħtru espert biex joħroġ opinjoni, huma jridu jseguw proċess partikolari: kull meta l-partijiet jitolbu rapport ta' espert f'każijiet ċivili, huma jridu jipprezentaw talba bil-miktub lill-qorti. It-talba jrid ikun fiha informazzjoni dwar l-iskop tar-rapport tal-espert u l-oġġett li għandu jiġi valutat mill-esperti.

Jekk il-qorti tippermetti, il-partijiet iridu jissottomettu l-mistoqsijiet tagħhom lill-qorti. Wara li tirċievi l-mistoqsijiet, il-qorti taħtar espert wieħed jew aktar. Kif deskritt aktar 'il fuq, il-partijiet ukoll jaħtru espert, iżda l-qorti mhijiex marbuta bil-ħatra tagħhom.

2. **Proċedura**

(a) **Proċedura Ċivili**

Il-proċedura tiddependi fuq liema tip ta' espert ikun involut fil-każ. Xi drabi l-espert jissejjaħ għal seduta ta' smiġħ fil-qorti biex iwieġeb mistoqsijiet dwar suġġett, pereżempju espert tat-tfal fil-liġi tal-familja, valutazzjoni esperta ta' mistoqsijiet tekniċi, u xi drabi l-espert irid ifassal biss rapport bil-miktub. Drabi oħra l-espert jagħxi bħal imħallef u jkun parti mid-deliberazzjonijiet.

Hawn taht hawn żewġ eżempji:

L-assessur espert maħtur mill-imħallef li jippresiedi/mill-qorti għall-każ individwali, meta l-kompetenza esperta tiegħu titqies neċessarja li tiġi rappreżentata, jagħxi bħal imħallef (iżda b'għarfien espert f'dixxiplina speċifika) u jieħu sehem fid-deliberazzjonijiet tal-qorti. Fil-liġi tal-familja, il-qorti tkun assistita minn esperti tat-tfal.

F'każijiet fejn il-valutazzjoni ta' espert tkun rilevanti fir-rigward ta' kwistjoni, l-espert irid iwieġeb il-mistoqsijiet li jkun irċieva mill-qorti permezz ta' rapport bil-miktub indirizzat lill-qorti. L-espert irid jinforma lill-partijiet dwar il-ħin u l-post tal-ispezzjoni. Jekk ir-rapport tal-espert ikun nieqes, il-qorti tista' titlob lill-espert biex jerga' jwettaq l-ispezzjoni jew jissupplimentah f'rapport bil-miktub addizzjonali. Hemm mudelli predefiniti għar-rapport tal-espert. Il-qorti ma timmonitorjax l-attività tal-espert. Wara li jiġi pprezentat ir-rapport, il-partijiet jistgħu jstaqsu mistoqsijiet addizzjonali lill-espert, jekk dan ikun permess mill-qorti. Il-qorti mbagħad tiddeciedi jekk il-mistoqsijiet addizzjonali għandhomx jitwieġbu bil-miktub mill-espert f'rapport supplimentari jew b'mod orali mill-espert f'seduta ta' smiġħ fil-qorti. L-espert jista' jiġi msejjaħ ukoll biex jattendi seduta ta' smiġħ fil-qorti biex iwieġeb mistoqsijiet relatati mar-rapport.

L-opinjonijiet bil-miktub jew orali tal-esperti jiġu kkontestati mill-partijiet matul il-proċess. Fi kwalunkwe każ, l-imħallef qatt ma huwa marbut bl-opinjonijiet tal-espert.

(b) **Oħrajn**

F'każijiet kriminali, ix-xhieda esperti huma wkoll opzjoni. Huma jiġu mħarrka u ġeneralment jattendu għas-seduta.

L-informazzjoni pprezentata hawnhekk ingabret matul il-Proġett Sib Espert minn kuntatti għal kull pajjiż magħżula mill-[Istitut Ewropew tal-Kompetenzi u l-Esperti EEEI](#).

L-aħħar aġġornament: 09/05/2022

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali hija ġestita mill-Istat Membru rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-oġġett mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. Il-Kummissjoni Ewropea ma taċċettax responsabbiltà jew kwalunkwe tip ta' tort fir-rigward ta' kull informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Sib espert - Germanja

I. Listi u reġistri ta' esperti

Hemm reġistri komprensivi ta' esperti. Hemm madwar 200-300 qasam ta' speċjalizzazzjoni differenti.

L-esperti maħtura pubblikament u ġuramentati mill-kmamar tal-kummerċ u tal-industrija jistgħu jinstabu [hawnhekk](#).

L-esperti maħtura pubblikament u ġuramentati mill-kmamar tal-artiġjanat jistgħu jinstabu [hawnhekk](#).

L-esperti maħtura pubblikament u ġuramentati mill-kmamar tal-agrikoltura jistgħu jinstabu fis-[siti web reġjonali tal-kmamar tal-agrikoltura](#).

L-esperti maħtura pubblikament u ġuramentati mill-kmamar tal-periti jistgħu jinstabu fis-[siti web tal-kmamar reġjonali tal-periti](#).

L-informazzjoni dwar l-esperti maħtura pubblikament u ġuramentati mill-kmamar tal-inginiera u dwar ir-reġistri tista' tinstab [hawnhekk](#).

L-esperti rreġistrati mill-kamra tal-kontabilisti jistgħu jinstabu  [hawnhekk](#).

Baži tad-*data* oħra tista' tinstab taħt  <https://www.bvs-ev.de/sachverstaendigenverzeichnis/>, li hija federazzjoni ta' esperti maħtura pubblikament u ġuramentati.

L-esperti mediċi ma humiex obbligati li jiġu maħtura pubblikament u li jingħataw il-ġurament. Sabiex wieħed isib espert mediku, il-listi jinżammu mis-siti web reġjonali ta' assoċjazzjonijiet mediċi.

Il-ħatra ta' espert mir-reġistru hija Prattika largament segwita mill-qradi. Jekk ir-reqwiżiti jiġu ssodisfati, l-espert jiġi rreġistrat awtomatikament. Il-kmamar tar-reġistrazzjoni nnominati mill-Istat huma responsabbli biex jaġġornaw ir-reġistri fil-pront.

Id-dispożizzjonijiet legali prinċipali applikabbli għall-użu ta' esperti ġudizzjarji fil-Ġermanja huma:

 [§§ 401 et seq. tal-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili](#) (*Zivilprozessordnung*, ZPO)

I-Artikolu 36 tal-Att dwar ir-Regolamentazzjoni tal-Kummerċ;

§ 91 tal-Att dwar ir-Regolamentazzjoni tal-Artiġjanat;

ir-Regoli tal-Proċedura Amministrattiva;

ir-Regoli tal-Proċedura Kriminali;

 [il-Kodiċi ta' Prattika tal-Kmamar](#).

II. Il-Kwalifiki tal-Esperti

Persuna tista' tiġi elenkata bħala espert jekk ikollha livell partikolarment għoli ta' kwalifika fil-qasam ta' kompetenza tagħha. Sabiex jiġi elenkat, huwa obligatorju li l-applikant ikollu esperjenza professjonali xierqa. Il-kompetenza trid tintwera billi tiġi pprezentata dokumentazzjoni xierqa tal-ħidma tal-espert. (eż. CV, kopji taċ-ċertifikati għall-kwalifiki akkademici u professjonali rilevanti kollha, esperjenzi tax-xogħol, referenzi, rapporti, taħriġ). Hemm ukoll eżami mill-kmamar tal-industrija u l-kummerċ/il-kmamar tas-snaġja, u, fil-każ tal-periti u l-inġiniera, mill-kmamar professjonali tagħhom. Minbarra l-kwalifiki, għandhom jintwerew ukoll edukazzjoni u esperjenza, indipendenza u integrità ulterjuri.

L-esperti maħtura pubblikament u ġuramentati normalment jiġu rreġistrati għal 5 snin. Qabel jintemm il-perjodu ta' 5 snin, huma jridu juru l-kompetenza, l-integrità u t-taħriġ ulterjuri tagħhom sabiex jergġu jinħatru u b'hekk jiġu rreġistrati għal 5 snin oħra (eż. permezz ta' verifika u rieżami tar-rapporti li jridu jiġu sottomessi għal reġistrazzjoni ġdida ta' 5 snin). L-entitajiet responsabbli jridu jipprovdu t-taħriġ. Jekk l-espert jonqos milli jseġwi r-regoli tiegħu jew ma jżommx il-ħiliet tiegħu aġġornati, il-kmamar huma awtorizzati jneħħuh mir-reġistru.

III. Rimunerazzjoni tal-esperti

F'materji ċivili, amministrattivi u kriminali, ir-rimunerazzjoni tiġi kkalkulata abbażi tal- [Att Ġermaniż dwar ir-Rimunerazzjoni u l-Gratifikazzjoni](#) (*Justizvergütungs- und -entschädigungsgesetzes*, JVEG).

Tista' ssir applikazzjoni għal pagamenti bil-quddiem u pagamenti akkont.

Kull meta l-espert jaħdem f'missjoni barra mill-qorti, ir-rimunerazzjoni tiddependi mill-ftehim ta' kumpens individwali.

IV. Responsabbiltà tal-esperti

L-espert huwa responsabbli għal opinjoni esperta skorretta sew jekk jiġi kkummissjonat minn persuni privati u sew jekk mill-qradi. Jekk l-espert li jaħdem għal qorti jkun hejja opinjoni esperta skorretta b'intenzjoni jew b'negligenza gravi u din l-opinjoni esperta skorretta tiffirma l-baži ta' deċizzjoni tal-qorti, il-parti li ssufri dannu tista' tiegħu azzjoni legali sabiex tiġi kkompensata għal dan id-dannu (§839a tal-Kodiċi Ċivili - *Bürgerliches Gesetzbuch*, BGB).

Kull meta l-espert jaħdem f'missjoni barra mill-qorti, japplikaw id-dispożizzjonijiet ġenerali dwar ir-responsabbiltà (kuntrattwali).

V. Informazzjoni addizzjonali dwar il-proċedimenti tal-esperti

1. Ħatra tal-esperti

L-espert jinħatar mill-qorti. Madankollu, il-partijiet għandhom id-dritt li jagħmlu proposti dwar min għandu jinħatar.

a) Ħatra minn qorti

Il-qorti normalment tuża lista jew reġistru ta' esperti. Il-qorti tista' taħtar ukoll kwalunkwe espert li tqis li jkun xieraq u kompetenti. Espert maħtur mill-qorti huwa espert maħtur u mogħti l-istruzzjonijiet mill-qorti. Id-dmirewlieni huwa li jassisti lill-qorti bl-għarfien espert tiegħu.

b) Ħatra mill-partijiet

Jekk il-partijiet jaqblu dwar ċerti persuni li jridu jinħatru bħala esperti, il-qorti tkun marbuta li sseġwi l-qbil tagħhom; iżda l-qorti tista' tillimita l-għażla magħmula mill-partijiet għal ċertu għadd ta' persuni.

Jekk parti tkun tixtieq taħtar espert fuq in-naħa tagħha sabiex tassistiha, dan l-espert ma jitqiesx bħala espert ġudizzjarju iżda bħala wieħed privat.

2. Proċedura

a) Proċedura ċivili

Il-qorti trid tagħti r-raġunijiet għad-deċizzjonijiet tagħha u tagħmel referenza għall-konklużjonijiet tal-espert jekk il-qorti sseġwi l-opinjoni tal-espert. Il-qorti mhijex marbuta bl-opinjoni tal-espert, iżda madankollu, l-opinjoni tal-espert spiss tkun kruċjali għas-sentenza. F'każ ta' aċċess fuq il-post, l-espert irid jikkuntattja lill-partijiet kollha. Meta, pereżempju, l-espert ikun jeħtieġ aktar informazzjoni mill-partijiet, din ġeneralment tkun trid tiġi ġestita mill-qorti.

i. Rapport tal-espert

Il-partijiet jistgħu jikkontestaw ir-rapport tal-espert maħtur permezz ta' dikjarazzjonijiet jew billi jimpjegaw espert privat u jissottomettu r-rapport tagħhom lill-qorti, u b'hekk jipprovdu għarfien espert kuntrarju.

ii. Seduta tal-qorti

Għall-kumpilazzjoni ta' provi, jistgħu jinbnew proċedimenti indipendenti qabel il-proċess ("*selbständiges Beweisverfahren*"). F'dan il-kuntest, l-espert jista' jinħatar qabel ma jseħħu l-proċedimenti prinċipali. L-ambitu ta' dawn il-proċedimenti huwa ristrett għall-preservazzjoni tal-provi għall-proċedimenti ġudizzjarji sussegwenti jew biex tiġi evitata l-litigazzjoni.

Is-seduta tal-qorti sseġwi Kodiċi ta' Prattika u regoli proċedurali. L-espert irid iwieġeb l-interrogatorju b'mod oġġettiv, komprensibbli u komprensiv. Ma hemm l-ebda kontroll ta' fid-dritt proċedurali Ġermaniż, iżda jistgħu jsiru mistoqsijiet mhux biss mill-imħallef, iżda wkoll mil-litiganti.

b) Oħrajn

Fil-kawżi kriminali, il-qorti għandha taħtar l-espert minn reġistru rikonossut ta' esperti ġudizzjarji; għandha tintgħażel biss persuna oħra jekk dan ikun meħtieġ minħabba ċirkostanzi speċjali (§73(2) tal-Kodiċi tal-Proċedura Kriminali - *Strafprozessordnung*, SPO). Il-qorti tista' tiggwida l-attività tal-espert. Regoli oħra jistgħu jinstabu fil- [Kodiċi tal-Proċedura Kriminali - *Strafprozessordnung*, SPO](#).

L-informazzjoni pprezentata hawnhekk ingabret waqt il-Proġett Sib Espert minn kuntatti għal kull pajjiż magħżula mill- [Istitut Ewropew tal-Kompetenzi u l-Esperti \(EEEI\)](#).

L-aħħar aġġornament: 27/04/2023

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali hija ġestita mill-Istat Membru rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. Il-Kummissjoni Ewropea ma taċċettax responsabbiltà jew kwalunkwe tip ta' tort fir-rigward ta' kull informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Sib esperti - Estonja

I. Listi u registri ta' esperti

Skont l-Att Estonjan dwar l-Eżamijiet Forensiċi, Espert huwa persuna li tipprovdi perizja mhux legali jew legali f'każijiet fejn dan ikun permess bil-liġi. Xi esperti huma impjegati minn istituzzjonijiet tal-Istat ("esperti forensiċi"), oħrajn huma rreġistrati fil-lista ta' istituzzjoni tal-esperti.

Hemm listi uffiċjali tal-esperti fl-Estonja. Il-listi jistgħu jiġu aċċessati mill-persuni kollha. Il-listi jistgħu jitniżżlu jew jinqraw [hawnhekk](#) u [hawnhekk](#).

L-Istitut tax-Xjenza Forensika Estonjan, li huwa laboratorju forensiku tal-Istat, huwa responsabbli biex iżomm dawn il-listi aġġornati. Persuna li tikkonforma mar-rekwiżiti speċifikati fil-klawsoli 6 (1) 1–3) u (2) 1) u 2) tal-Att dwar l-Eżamijiet Forensiċi għandha tiġi rreġistrata fit-tieni lista msemmija hawn fuq.

II. Kwalifiki tal-esperti

Ir-rekwiżiti minimi għall-ghoti tal-istatus ta' espert forensiku huma bbażati fuq l-Att dwar l-Eżamijiet Forensiċi. Il-kompetenza esperta forensika tinkiseb permezz tat-taħriġ.

It-taħriġ għall-esperti mediċi forensiċi jiġi pprovdut fl-Università ta' Tartu taħt il-programm ta' residenza ta' erba' snin ta' mediċina forensika. Ir-residenti jiksibu ħiliet professjonali fl-EFSI, li huwa wieħed mill-bażijiet ta' taħriġ tal-Università ta' Tartu.

Ma hemm l-ebda istituzzjoni edukattiva għat-taħriġ ta' esperti forensiċi fl-oqsma l-oħra tax-xjenza forensika fl-Estonja. L-esperti jingħataw taħriġ fl-EFSI taħt il-gwida ta' professjonisti bl-esperjenza. Fil-biċċa l-kbira tal-każijiet, it-taħriġ idum sentejn. Il-pjan ta' taħriġ jinkludi suġġetti kemm ġenerali kif ukoll suġġetti aktar speċifiċi u l-pjan għandu l-għan li jinkisbu kompetenzi professjonali mill-espert. Il-pjan ta' taħriġ jitthejja abbażi tal-karatteristiċi speċjali ta' kull tip ta' kompetenza, filwaqt li jitqiesu wkoll l-isfond akkademiku professjonali u l-esperjenza tax-xogħol preċedenti tal-espert fit-taħriġ.

Jekk impjegat jikkonforma mar-rekwiżiti stabbiliti għal espert forensiku fl-Att dwar l-Eżamijiet Forensiċi, ikun temm it-taħriġ u jkun kiseb esperjenza suffiċjenti biex jipprovdi opinjonijiet esperti indipendenti, huwa jingħata l-istatus ta' espert forensiku. Wieħed jista' jibda l-impjieg bħala espert forensiku wara li jieħu l-gurament tal-espert forensiku previst fl-Att dwar l-Eżamijiet Forensiċi.

III. Remunerazzjoni tal-esperti

Il-finanzjament tal-eżamijiet huwa deskritt fil-Kapitolu 5 tal-Att dwar l-Eżamijiet Forensiċi. It-twertiq tal-eżamijiet f'istituzzjoni forensika tal-Istat huwa ffinanzjat mill-baġit annwali tal-Istat. It-tariffi eżatti għall-eżamijiet huma stabbiliti fl-Att dwar l-Eżamijiet Forensiċi, § 26.

Ma hemm l-ebda metodu speċifiku għar-remunerazzjoni tal-esperti. Fil-biċċa l-kbira tas-sitwazzjonijiet, l-esperti huma meħtieġa jipprovdu stima qabel ma jinħatru. Il-liġi proċedurali tipprovdi wkoll għar-rifużjoni tal-ispejjeż tal-espert.

L-ispejjeż tal-eżami jinkludu t-totalità tal-ispejjeż imġarrba fil-kuntest tal-eżami, inklużi l-ispejjeż li jirriżultaw minħabba l-implikazzjoni ta' esperti jew istituzzjonijiet sottokuntrattati. L-ispejjeż ta' proċedimenti extraġudizzjarji tal-esperti jistgħu jiġu inklużi fl-ispejjeż proċedurali.

L-esperti jistgħu jirċievu avvanz fuq l-ispejjeż.

IV. Responsabbiltà tal-esperti

L-esperti għandhom jinfurmaw lil kwalunkwe parti involuta fil-proċedimenti dwar il-bidu tal-eżami. L-ghoti intenzjonat ta' opinjoni esperta falza huwa reat kriminali skont l-Artikolu 321 tal-Kodiċi Kriminali.

L-esperti jinżammu responsabbli skont il-liġi ġenerali tal-obbligi. Barra minn hekk, hemm dispożizzjoni partikolari tal-liġi kriminali li tittratta dwar ir-responsabbiltà tal-espert: Akkuza falza: (1) Is-sottomissjoni ta' akkuzi konxjament foloz dwar it-twertiq ta' reat kriminali minn persuna oħra hija punibbli b' piena pekunarja jew sa sena priġunerija. (2) L-istess att, jekk jinvolvi l-ħolqien frodulent ta' evidenza, huwa punibbli b'piena pekunarja jew sa ħames snin priġunerija.

L-esperti mhumix obbligati jkopru r-responsabbiltà tagħhom permezz ta' assigurazzjoni ta' indennizz professjonali.

V. Informazzjoni addizzjonali dwar il-proċedimenti tal-esperti

Id-dispożizzjonijiet legali dwar il-proċedimenti tal-esperti fl-Estonja jistgħu jinstabu fi:

[Riigi Teataja](#)

[II-Kodiċi tal-Proċedura Kriminali](#)

[II-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili](#)

[L-Att dwar l-Eżamijiet Forensiċi](#)

Ma hemmx differenzi bejn il-hatra ta' esperti fi proċedimenti ċivili jew fi proċedimenti amministrattivi. Fi proċedimenti kriminali, espert forensiku jinħatar fuq talba lill-EFSI sabiex jassisti lill-prosekutur u lill-qorti jekk ikun meħtieġ.

It-titolu ta' espert mhuwiex protett fl-Estonja. Aktar minn 70% tal-każijiet tal-liġi kriminali, 30% tal-proċedimenti ċivili u 10% tal-proċedimenti amministrattivi jinvolvu esperti.

V.1 Hatra ta' esperti

L-esperti jistgħu jinħatru mill-qorti u, f'xi każijiet, anki mill-partijiet. L-esperti jistgħu jinħatru wkoll għall-finijiet ta' proċedimenti preliminari jew ta' qabel il-proċess. Ma hemm l-ebda obbligu li jinħatar espert irreġistrat f'waħda mil-listi. Fi proċedimenti kriminali matul il-fażi ta' qabel il-proċess, espert jista' jinħatar mill-pulizija (l-awtorità investigattiva) jew minn prosekutur.

Jekk il-partijiet ma jaħtrux espert jew jekk ma jaslux għal ftehim dwar min għandu jinħatar, jew fil-każ li jkun hemm rapport ta' espert magħmul qabel il-proċess, il-qorti tista' taħtar espert. F'każijiet tal-liġi ċivili, il-partijiet iridu jhallsu depożitu għall-ispejjeż tal-perizja qabel il-hatra tal-espert. Il-partijiet jistgħu jissottomettu l-proposti tagħhom dwar min għandu jinħatar bħala espert, iżda dawn mhumix vinkolanti fuq il-qorti.

Ma hemmx differenzi sinifikanti fir-rigward tal-hatra ta' espert minn qrati differenti u f'oqsma differenti tal-ġustizzja.

L-esperti maħtura mill-qorti għandhom obbligu legali li jirrappurtaw kwalunkwe kunflitt ta' interess.

V.2 Proċedura

Proċedura Ċivili

Hemm rekwiżit ġenerali għall-esperti biex iwettqu xogħolhom bir-reqqa, b'mod sħiħ u oġġettiv u biex jiżguraw li l-opinjonijiet li jagħtu jkunu xjentifikament validi. Dan japplika għat-tipi kollha ta' proċedimenti legali.

Il-partijiet jistgħu jikkontestaw ir-rapport ta' espert permezz ta' dikjarazzjonijiet jew billi jipprovdu kontroperizja.

Il-qorti mhijiex marbuta bl-opinjoni tal-espert. Il-qorti tista' ssegwi l-opinjoni tal-espert anki jekk waħda mill-partijiet tkun ikkontestat l-opinjoni matul il-proċess. Madankollu, billi r-rapport tal-espert huwa biss biċċa waħda ta' evidenza fost oħrajn, il-qorti tikkunsidra l-valur probatorju tal-opinjoni tal-espert fir-rigward ta' evidenza oħra.

Ma hemm l-ebda proċedura li biha l-esperti jiltaqgħu qabel il-proċess jew jiġu kkontrollati.

Espert jista' jkun f'kunntatt mal-partijiet matul il-proċedimenti jekk l-espert ikun jeħtieġ aktar informazzjoni.

1. Rapport tal-espert

Fl-Estonja, ir-rapporti tal-esperti jistgħu jiġu ppreżentati bil-miktub u xi drabi b'mod orali. Hlief fi proċedimenti kriminali, l-espert ma għandux għalfejn isegwi struttura speċifika meta jipprovi r-rapport tiegħu.

L-espert huwa obbligat jindirizza l-argumenti tal-partijiet fir-rapport finali. Meta l-partijiet jitolbu rapport addizzjonali minhabba kwistjonijiet fir-rapport originali, qorti tista' tordna rapport addizzjonali. Fil-każ ta' ambigwità, kontradizzjoni jew insuffiċjenza ta' opinjoni esperta li ma jkunux jistgħu jiġu eliminati permezz ta' mistoqsijiet addizzjonali, il-qorti għandha d-dritt tordna eżami ieħor. Ir-rieżami jitwettaq mill-istess espert jew minn espert ieħor.

2. Smiġh fil-qorti

L-esperti ma jattendux għal smiġh preliminari iżda jiġu mistiedna għal smiġh sabiex iwieġbu mistoqsijiet mill-qorti jew mill-partijiet. Hija prattika komuni li l-esperti jiġu kontroezaminati. L-esperti jistgħu jinstemgħu permezz ta' konferenza bit-telefown jekk il-partijiet jaqblu dwar dan qabel is-seduta.

L-informazzjoni ppreżentata hawnhekk ingabret matul il-Proġett Sib Espert minn kuntatti għal kull pajjiż magħżula mill-  *Istitut Ewropew tal-Kompetenzi u l-Esperti EEEL.*

L-aħħar aġġornament: 10/09/2020

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali hija ġestita mill-Istat Membru rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-oġġinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. Il-Kummissjoni Ewropea ma taċċettax responsabbiltà jew kwalunkwe tip ta' tort fir-rigward ta' kull informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Sib espert - Greċja

I. Listi u reġistri ta' periti

Fil-Greċja, il-periti huma elenkati skont l-ispeċjalizzazzjoni. Ir-reġistri tal-periti jinżammu mill-qorti tal-Prim'Istanza (*protodikeia*). Ir-reġistri huma pubbliċi iżda jintużaw biss mill-imħallfin li jkunu jixtiequ jaħtru perit. Il-qorti tista' taħtar perit wieħed jew aktar, jekk hija tqis li l-kwistjonijiet li jkunu qed jiġu kkunsidrati jirrikjedu għarfien speċifiku. Barra minn hekk, il-qorti hija obbligata taħtar esperti jekk dan jintalab minn xi waħda mill-partijiet, sakemm il-qorti wkoll tqis li jkun meħtieġ għarfien speċifiku.

Il-periti jridu japplikaw sabiex jiġu elenkati fir-reġistru.

Wara stedina pubblika biex wieħed japplika f'Qorti tal-Prim'Istanza ċivili (*politikó*) jew amministrattiva (*διοικητικό*) (permezz tas-sit web uffiċjali tal-qorti), kwalunkwe parti interessata tista' tissottometti applikazzjoni bil-miktub, bl-informazzjoni personali tagħha, lir-Reġistru tal-Qorti tal-Prim'Istanza, fejn tiddikjara li:

la qatt ma nstabat haġja ta' reat gravissimu u lanqas ma ġiet akkuzata b'tali reat (*kakούργημα*) jew b'reat (*πλημμέλιμα*) li wassal sabiex tiċċaħħad mid-drittijiet politiċi tagħha,

ma ġietx imċaħħda mil-liċenzja professjonali tagħha,

ma ġietx imċaħħda mid-dritt li tiddisponi liberament mill-proprjetà tagħha minhabba li hija insolventi jew taħt kurazija,

ma hijiex imħallef, prosekutur jew skrivan.

Wara t-tmiem tal-proċedura tal-applikazzjoni, li sseħh kull sena, jiġi ppubblikat abbozz ta' reġistru tal-esperti. Wara perjodu ta' oppożizzjoni, ir-reġistru finali jiġi approvat mill-qorti tal-prim'istanza ta' haġna membri (*πολυμελές πρωτοδικείο*).

Għall-proċedimenti kriminali, ir-reġistru tal-esperti huwa ġestit mill-Kunsill tal-Imħallfin tar-Reati (*συμβούλιο πλιμμελειοδικόν*) fuq proposta tal-prosekutur. Il-periti jridu jissodisfaw ir-rekwiżiti li ġejjin – huma:

irid ikollhom aktar minn 21 sena,

iridu jkunu legalment kapaci u ma jkollhomx diżabbiltà mentali,

ma jridux ikunu nstabu haġja ta' xi delitt gravissimu jew delitt li wassal biex jiġu mċaħħda mid-drittijiet politiċi tagħhom jew għat-tkeċċija mis-servizz pubbliku,

ma jridux ikunu ġew imċaħħda mil-liċenzja professjonali tagħhom,

ma jridux ikunu kkontribwew għall-ikkawżar tas-sitwazzjoni suġġetta għall-perizja,

ma jridux ikunu l-imħallfin, il-prosekuturi, is-segretarji jew l-iskrivani kompetenti fil-proċedimenti rilevanti,

ma jridux ikunu ġew ikkundannati għall-istess delitt bħall-akkuzat, u

ma jridux ikunu l-konjuġi, l-aħwa jew il-qraba mill-qrib tal-imputat.

Il-periti jistgħu jitneħhew mir-reġistru jekk ikunu jixtiequ, jekk ma jibqgħux jissodisfaw ir-rekwiżiti jew jekk l-awtorità kompetenti tiddeċiedi hekk.

II. Kwalifiki tal-perit

Il-periti jridu jkunu membri ta' korp professjonali sabiex ikunu rikonnoxxuti bħala esperti.

III. Remunerazzjoni tal-esperti

Fi proċedimenti kriminali, l-Istat iħallas ir-remunerazzjoni tal-perit. Fir-rigward tal-proċedimenti ċivili, ir-rikorrent irid iħallas avvanz fuq l-ispejjeż għall-esperti maħtura mill-qorti. Fit-tmiem tal-proċess, l-ispejjeż iridu jiħallsu mill-parti li tkun tilfet il-kawża. Il-partijiet jistgħu, taħt ċerti kundizzjonijiet, jiksbu għajna legali fir-rigward tar-remunerazzjoni tal-perit.

IV. Responsabbiltà tal-esperti

Il-periti jinżammu responsabbli skont il-liġi ġenerali tal-obbligi. Mhumiex obbligati jkopru r-responsabbiltà potenzjali tagħhom permezz ta' assigurazzjoni ta' indennizz professjonali.

V. Informazzjoni addizzjonali dwar il-proċedimenti tal-esperti

Id-dispożizzjonijiet legali principali applikabbli għall-kompetenza ġudizzjarja fil-Greċja huma l-Artikoli 368–392 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili Grieg (*kódikas politíkis dikonomías*), id-Digriet Irjali Nru 566/1968, u l-Artikolu 20(7) tal-Liġi 2882/2001 (il-Kodiċi ta' Esproprijazzjoni (*kódikas anagkastikón apallotrióseon*)). Fuq bażi ta' każ b'każ, jistgħu japplikaw ukoll l-Artikoli 159-168 tal-Kodiċi Grieg tal-Proċedura Amministrattiva (*kódikas dioikitikís dikonomías*) u l-Artikoli 183-203 tal-Kodiċi Grieg tal-Proċedura Kriminali (*kódikas poínikís dikonomías*).

Il-qorti għandha s-setgħa diskrezzjonali li tordna l-kumpilazzjoni tax-xhieda billi l-iskop prevalenti huwa li tiġi aċċertata l-verità. L-uniku limitu għal din is-setgħa huwa l-prinċipju tal-kuntradittorju.

1. Il-hatra tal-esperti

Il-periti jistgħu jinhatru mill-qorti u mill-partijiet involuti. Il-hatra ta' esperti fi proċedimenti amministrattivi hija simili għal dik fi proċedimenti ċivili. Fi proċedimenti quddiem qorti kriminali, il-perit jista' jinhatar mill-prosekutur jew mill-qorti matul il-fażi tal-investigazzjoni. Għal dan il-għan, hemm reġistru differenti minn dak użat fil-proċedimenti ċivili u l-perit irid jissodisfa rekwiżiti aktar stretti milli fil-proċedimenti ċivili u amministrattivi.

(a) Hatra minn qorti

Il-qorti ċivili għandha s-setgħa diskrezzjonali li taħtar perit *ex officio* jew fuq talba espliċita ta' parti, jekk il-fatti rilevanti ma jkunux jistgħu jiġu stabbiliti mod ieħor. F'dan il-każ, is-seduta orali tiġi posposta għal data wara l-preżentazzjoni tar-rapport tal-perit. Il-qorti hija libera li taħtar kwalunkwe persuna li tqis xierqa biex tagħxi bħala perit. Il-perit irid jirrapporta kwalunkwe kunflitt ta' interess lill-qorti. Il-periti maħtura mill-qorti għandhom aċċess għall-proċess tal-kawża.

(b) Hatra mill-partijiet

Hemm tliet tipi ta' esperti mahtura mill-partijiet fil-Greċja: il-konsulenti tekniċi (l-Artikoli 391-392 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili, l-Artikolu 167 tal-Kodiċi tal-Proċedura Amministrattiva, l-Artikoli 204 *et seq.* tal-Kodiċi ta' Proċedura Kriminali), Il-periti ekstraġudizzjarji u x-xhieda esperti. Il-konsulent tekniċi jinhatar mill-parti sabiex jimmonitorja l-azzjoni ta' perit mahtur mill-qorti. Il-perit ekstraġudizzjarju jintgħażel mill-parti. Il-perizja trid tiġi invokata u ppreżentata mill-partijiet, inkella tiġi miċhuda bħala inaccettabbli. Jekk dawn ir-rekwiżiti jiġu ssodisfati, il-qorti teżamina u tivvaluta liberament il-perizja. Il-perizja ma titqiesx bħala prova. Hija pjuttost marbuta mal-baži legali tal-argumenti tal-parti. Ix-xhieda esperti huma xhieda b'għarfien xjentifiku jew tekniku speċjali, li jsirulhom mistoqsijiet mill-qorti.

Il-qorti tista' tiddeciedi jekk tkunx se tibbaża r-raġunament fis-sentenza tagħha fuq il-perizja. Il-qorti tista' tibbaża s-sentenza tagħha fuq il-perizja anke jekk il-perizja tkun saret bi ksur tar-regoli proċedurali. Madankollu, jekk il-ksur tar-regoli proċedurali jkun konsiderevoli, il-perizja titqies li ma teżistix. F'dan il-każ, l-imħallef ma jistax jibbaża r-raġunament tas-sentenza fuq il-perizja.

2. Proċedura (Ċivili)

Il-periti mahtura mill-qorti jistgħu jiġu kontroezaminati mill-konsulenti tekniċi tal-partijiet jekk il-partijiet ikunu ħatru tali konsulenti. L-uniku obbligu tal-perit huwa li jippreżenta l-perizja. Il-periti mahtura mill-partijiet huma permessi li jkunu f'kuntatt mal-partijiet matul il-proċedimenti, filwaqt li l-periti mahtura mill-qorti jeħtieġu l-permess tal-qorti biex jagħmlu dan.

(a) Perizja

Fil-proċedimenti ta' kompetenza Griegi ma hijiex meħtieġa perizja preliminarj. Il-perizja prinċipali tista' tiġi ppreżentata bil-miktub jew bil-fomm. Il-periti m'għandhomx għalfejn isegwu ċerta struttura meta jipprovdut l-perizja tagħhom.

Jekk il-qorti tqis li l-perizja ma tkunx kompluta jew fil-każ ta' mġiba ħażina mhux ġustifikata tal-perit, il-qorti tista' tordna t-tfassil ta' perizja ġdida jew ta' perizja addizzjonali *ex officio* jew fuq talba tal-partijiet. Il-qorti tista' wkoll tordna li perit iħallas it-tariffi tal-qorti minħabba l-imġiba ħażina mhux ġustifikata tal-perit.

Il-perizja tista' tiġi kkontestata mid-dikjarazzjonijiet tal-partijiet u permezz ta' kontroperizja.

(b) Seduta fil-qorti

L-imħallef jordna biss lill-perit sabiex jattendi seduta f'każijiet eċċezzjonali.

L-informazzjoni ppreżentata hawnhekk ingabret matul il-Proġett Sib Espert minn kuntatti għal kull pajjiż magħżula mill-[Istitut Ewropew tal-Kompetenzi u l-Experti \(EEEI\)](#).

L-aħħar aġġornament: 27/04/2023

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali hija ġestita mill-Istat Membru rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fil-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. Il-Kummissjoni Ewropea ma taċċettax responsabbiltà jew kwalunkwe tip ta' tort fir-rigward ta' kull informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Sib espert - Franza

I. Listi u reġistri ta' esperti

Kull qorti tal-appell u l-qorti Suprema Franċiża għal kwistjonijiet ċivili u kriminali (il-Qorti tal-Kassazzjoni) iżżomm lista jew reġistru ta' esperti.

Madankollu, il-qorti u l-prosekuturi huma liberi li jaħtru kwalunkwe persuna li jqisu xierga u kompetenti. F'każijiet bħal dawn, huma jridu jagħtu r-raġunijiet għall-għażla li jagħmlu.

Il-listi ta' esperti jiġu ppubblikati fuq is-siti web tal-qorti u b'mod partikolari fuq is-sit web tal-[Qorti tal-Kassazzjoni](#) u tal-qorti tal-appell.

Biex jiġu rreġistrati f'lista ta' qorti, l-esperti jridu jissodisfaw ir-rekwiżiti li ġejjin:

ikollhom anqas minn 70 sena. Fil-prattika, l-espert irid ikollu bejn 35 u 57-58 sena biex jiġi rreġistrat f'lista ta' esperti

ikun cittadin tal-Unjoni Ewropea

ma jridx ikun aġixxa bi ksur tal-unur, tal-integrità u tal-moralità tajba

ma jridx ikun ġie soġġett għal sanzjoni dixiplinarja jew amministrattiva li twassal għat-tkeċċja, it-tħassir mir-reġistru, ir-revoka, l-irtirar tal-approvazzjoni jew l-irtirar tal-awtorizzazzjoni

ma jridx ikun ġie soġġett għal falliment personali jew kwalunkwe sanzjoni oħra prevista mill-Kodiċi Kummerċjali

perjodu minimu f'attività relatata mal-ispeċjalità tiegħu

ma jridx ikun wettaq l-ebda attività inkompatibbli mal-indipendenza neċessarja għall-eżerċizzju ta' missjonijiet ta' kompetenza (legali) ġudizzjarja

irid ikun wettaq l-attività prinċipali tiegħu fil-qasam ġudizzjarju.

L-esperti speċjalizzati fit-traduzzjonijiet li japplikaw biex jiġu rreġistrati f'lista ta' qorti tal-Prim'Istanza jridu jipprattikaw il-professjoni tagħhom fiż-żona lokali tal-qorti speċifika jew jgħixu f'din iż-żona f'każ li jkunu diġà rtiraw

L-applikazzjoni tal-espert biex jiġi rreġistrat tiġi eżaminata mill-prosekutur pubbliku u mill-imħallfin tal-qorti tal-Prim'Istanza. Id-deċiżjoni tittieħed minn assemblea ta' mħallfin tal-qorti tal-appell.

L-esperti jridu jieħdu ġurament qabel ma jiġu rreġistrati.

Biex wieħed jiġi rreġistrat fil-lista tal-Qorti tal-Kassazzjoni (lista nazzjonali) huwa neċessarju li wieħed ikun ilu rreġistrat f'lista ta' qorti tal-appell (lista reġjonali) għal mill-anqas hames snin.

Kull espert li jkun ġie rreġistrat għall-ewwel darba jrid jerga' japplika għar-reġistrazzjoni mill-ġdid wara tliet snin. Minn hemm 'il quddiem, l-esperti jridu jerggħu japplikaw biex jiġu rreġistrati kull hames snin. Id-deċiżjoni li espert ma jiġix irreġistrat mill-ġdid trid tispeċifika r-raġunijiet għaċ-ċaħda u tista' tiġi kkontestata

L-esperti jistgħu jitneħħew mir-reġistru permezz ta' azzjoni dixiplinarja mill-qorti tal-appell, li tista' tiġi kkontestata.

Hemm kodiċi ta' etika ppubblikat mill-[Federazzjoni Franċiża tal-esperti](#).

II. Kwalifiki tal-esperti

Generalment, l-esperti jridu jkunu kwalifikati b'mod suffiċjenti fil-qasam ta' kompetenza tagħhom.

L-esperti jrid ikollhom esperjenza professjonali u għarfien tar-regoli proċedurali, b'mod partikolari r-regoli applikabbli għall-proċedimenti tal-esperti.

Huma jridu jippartecipaw f'edukazzjoni kontinwa u dan jiġi vverifikat kull hames snin mill-qorti tal-appell. L-edukazzjoni kontinwa tal-esperti tinkludi:

Taħriġ fl-ispeċjalità tagħhom li jiġi pprovdut minn organizzazzjonijiet professjonali;

Sessjonijiet ta' taħriġ dwar it-tneħħija tal-proċedimenti tal-esperti, mogħtija minn imħallfin u assoċjazzjonijiet tal-esperti.

III. Remunerazzjoni tal-esperti

Fi proċedimenti kriminali, hemm regolament dwar it-tariffi tal-esperti relatat ma' xi kompiti li jwettaq l-espert. F'xi oqsma ta' kompetenza, il-prosekutur jew l-imħallef inkwiredenti jistgħu jniedu sejha għall-offerti rigward il-missjoni ta' kompetenza u jagħżlu l-aktar vantaġġuża. Il-Ministeru tal-Ġustizzja, permezz tal-baġit tal-ġustizzja, iġorr l-ispejjeż tal-kompetenza esperta.

F'każijiet ċivili, ir-remunerazzjoni generalment tiġi kkalkulata fuq il-baži tan-numru ta' sigħat li l-espert ikun qatta' fuq il-każ, immultiplikati b'rata fis-sieġha, li magħhom jiżdiedu l-ispejjeż u l-VAT.

Il-Qorti tiddeciedi dwar l-ammont tar-remunerazzjoni tal-espert, fi hdan proċedura kontenzjuża, billi tqis jekk ir-rapport giex ipprezentat fil-hin, il-kwalità tar-rapport tal-espert u l-livell ta' diliġenza li biha l-espert ikun wettaq il-kompitu tiegħu. Normalment huwa l-attur li jhallas avvanz fuq ir-remunerazzjoni tal-espert. Il-qorti tista', madankollu, tordna liż-żewġ partijiet biex iħallsu parti mill-avvanz fuq dawn l-ispejjeż.

Fid-deċiżjoni finali tagħha, il-qorti tordna lill-parti telliefa biex tħallas ir-remunerazzjoni tal-espert.

Hija disponibbli għajnuna legali biex tkopri l-ispejjeż tal-proċedimenti tal-esperti.

IV. Responsabbiltà tal-esperti

L-espert huwa obligat ikopri r-responsabbiltà possibbli permezz ta' assigurazzjoni ta' indennizz professjonali.

L-assigurazzjoni tkopri r-responsabbiltà ċivili u professjonali tal-espert, inklużi l-missjonijiet fi Stati Membri oħra tal-Unjoni Ewropea.

V. Informazzjoni addizzjonali dwar il-proċedimenti tal-esperti

F'każijiet kriminali, l-esperti jistgħu jinħatru mill-imħallef inkwrenti, mill-prosekutur pubbliku jew minn uffiċjal tal-pulizija b'awtorità xierqa (*officier de police judiciaire*: uffiċjal tal-pulizija li, skont il-liġi Franċiża, huwa inkarigat mill-investigazzjonijiet kriminali u jista' jzomm persuni suspettati taht arrest).

Fil-każijiet l-oħra kollha, l-espert jinħatar mill-qorti biss, *ex officio* jew fuq talba ta' waħda mill-partijiet.

Fi proċedimenti ċivili, rapport preliminari tal-esperti mhuwiex obligatorju, iżda huwa rakkomandat ħafna u spiss ikun meħtieġ b'mod speċifiku fil-proċedimenti ċivili. L-espert jipprezenta rapport finali bil-miktub. Jekk l-espert iħoss il-ħtieġa li jikkonsulta ma' tekniku speċjalizzat f'qasam differenti ta' kompetenza, l-espert jehmeż l-opinjoni tat-tekniku mar-rapport tal-espert. Il-Qorti tista' titlob lill-espert jixhed waqt seduta orali jekk ir-rapport ma jkunx bażi suffiċjenti għad-deċiżjoni tal-Qorti. Ir-rapport finali jrid iwieġeb kull mistoqsija li ssir mill-qorti u jqis il-kummenti kollha indirizzati mill-partijiet lill-espert matul il-proċedimenti tal-esperti.

1. Maħtra ta' esperti

It-titolu ta' espert (*expert de justice*) huwa protett bil-liġi kriminali. L-espert jiġi rreġistrat f'lista miżmuma mill-qorti tal-appell u l-Qorti Suprema.

Hemm bejn 8 000 u 10 000 espert ġudizzjarju fi Franza.

F'każijiet ċivili, kummerċjali u amministrattivi, l-esperti jistgħu jinħatru fil-proċedimenti preliminari jew ta' qabel il-proċess. 80% tal-proċedimenti tal-esperti jinbnew f'tali stadju ta' qabel il-proċess.

Il-qorti taħtar espert meta tkun teħtieġ xi kompetenza teknika għas-soluzzjoni tat-tilwima: il-qorti tista' taħtar l-espert *ex officio* jew fuq it-talba ta' waħda mill-partijiet. L-imħallef jiddeciedi liema parti għandha tħallas avvanz fuq l-ispejjeż li se jintużaw biex jiħallsu t-tariffi tal-espert.

Il-partijiet jistgħu jissuġġerixxu espert, iżda huma dejjem il-qorti jew il-prosekutur pubbliku li jiddeciedu liema espert jinħatar. Sakemm ma jingħatawx raġunijiet speċifiċi, l-espert irid jintgħażel minn lista mhejjija minn qorti tal-appell.

Fi proċedimenti ċivili, il-partijiet huma involuti ħafna fl-operazzjonijiet tal-espert. Huma jridu jikkooperaw u jwieġbu t-talbiet kollha għad-dokumenti mill-espert. Huma jistgħu jistaqsu direttament lill-espert waqt il-laqgħat kontenzjużi u jitolbu lill-espert biex jikkummenta dwar ir-rimarki tagħhom. Dawn il-possibbiltajiet huma ferm aktar limitati fil-proċedimenti kriminali fejn l-espert jaħdem taht id-dipendenza qawwija tal-imħallef jew tal-prosekutur li jkun haṭru.

2. Proċedura

It-testi legali ewlenin li jikkonċernaw il-kompetenza esperta ġudizzjarja fi Franza:

Il-Kodiċi tal-Proċedura Kriminali u l-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili

Il-Liġi 71-498 tad-29 ta' Ġunju 1971 dwar l-esperti ġudizzjarji, emendata diversi drabi, b'mod partikolari fit-18 ta' Novembru 2016

Id-Digriet tat-23 ta' Diċembru 2004, emendat diversi drabi.

L-esperti jistgħu jkunu f'kuntatt mal-partijiet matul il-proċedimenti iżda f'konformità stretta mal-prinċipju tal-proċedimenti kontenzjużi. L-eċċezzjonijiet huma relatati mas-sigrieti mediċi jew kummerċjali.

Ma hemm l-ebda struttura imposta għar-rapporti li jiktbu l-esperti, iżda jeżistu inizjattivi biex jimtela dan in-nuqqas.

Madankollu, fir-rapport l-esperti jridu:

jispjegaw fid-dettall l-argumentazzjoni tagħhom;

jispesifikaw id-dokumenti li fuqhom ikunu bbażaw l-opinjoni tagħhom;

iwieġbu għad-dikjarazzjonijiet tal-partijiet;

jagħtu lista sħiħa tad-dokumenti li jkunu ġew ikkomunikati lilhom.

Meta l-qorti tkun talbet rapport preliminari, l-espert jibagħtu lill-partijiet sabiex jiġbor id-dikjarazzjonijiet tagħhom.

F'każijiet kriminali, l-espert irid jattendi għas-seduta ta' smiġh. F'każijiet ċivili, il-qorti tista' titlob lill-espert sabiex jattendi għas-seduta ta' smiġh.

L-espert jista' jkun obligat jipproduċi rapport addizzjonali permezz ta' deċiżjoni tal-qorti, pereżempju wara li l-partijiet ikunu ikkummentaw dwar ir-rapport u jkunu għamlu mistoqsijiet addizzjonali.

Il-qorti tikkontrolla l-progress tal-investigazzjonijiet tal-espert. Dan il-kompitu huwa assenjat lil imħallef speċifiku tal-qorti tal-Prim'Istanza.

L-informazzjoni pprezentata hawnhekk ingabret matul il-Proġett Sib Espert minn kuntatti għal kull pajjiż magħżula mill- Istitut Ewropew tal-Kompetenzi u l-Esperti EEEI.

L-aħħar aġġornament: 10/09/2020

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali hija ġestita mill-Istat Membru rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-oġinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. Il-Kummissjoni Ewropea ma taċċettax responsabbiltà jew kwalunkwe tip ta' tort fir-rigward ta' kull informazzjoni jew deċiżjoni ta' tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Sib espert - il-Kroazja

I. Listi u reġistri ta' esperti

Fuq il-bażi tal-għarfien espert tagħhom, l-esperti maħtura mill-qorti jipprovdu lill-Qorti bis-servizz ta' opinjoni esperta meta jkun meħtieġ, sabiex il-fatti fil-proċedimenti jkunu jistgħu jiġu aċċertati jew iċċarati.

Il-Qrati tal-Kontea u dawk Kummerċjali jzommu lista ta' esperti li jistgħu jinħatru mill-qorti kif ukoll lista ta' persuni ġuridiċi, istituti, istituzzjonijiet u korpi Statali li ġew awtorizzati li jwettqu l-funzjoni ta' espert (minn hawn 'il quddiem: lista ta' Entitajiet Legali). Il-listi huma ppubblikati fuq is-siti elettronici tal-Qrati.

Il-Ministeru tal-Gustizzja jzomm  lista elettronika unika ta' esperti li jistgħu jinħatru mill-qrati li hija maqsuma skont l-oqsma ta' kompetenza, u  lista ta' entitajiet legali għat-territorju kollu tar-Repubblika tal-Kroazja, u jipubblikahom fuq  is-sit web tiegħu.

Il-proċedura għall-inklużjoni ta' esperti fil-lista tinbeda b'talba pprezentata lill-President tal-kontea jew lill-qorti kummerċjali, li għandha ġurisdizzjoni fuq il-post ta' residenza tar-rikorrent jew is-sede tal-entità legali. Iċ-ċittadini tal-Istati Membri tal-Unjoni Ewropea u ċ-ċittadini tal-Istati firmatarji tal-Ftehim dwar iż-Żona Ekonomika Ewropea li ma għandhomx residenza permanenti fir-Repubblika tal-Kroazja, għandhom jitolbu lill-Qorti tal-Kontea ta' Zagreb jew il-Qorti Kummerċjali ta' Zagreb sabiex jiġu maħtura.

Jekk il-kandidat għall-inklużjoni fil-lista jissodisfa r-rekwiżiti, il-President tal-Kontea rispettiva ta' Qorti Kummerċjali għandu jibgħat lill-kandidat għal valutazzjoni tal-għarfien tiegħu/tagħha dwar l-istruttura tal-gudikatura, l-amministrazzjoni pubblika u t-terminologija legali, qabel ma j/tiddeċiedi dwar il-ħatra tiegħu/tagħha bħala espert elenkat. L-eżami jsir mill-kumitati ta' valutazzjoni tal-għarfien tal-qorti tal-kontea, li għandhom president u żewġ membri fost l-imħallfin ta' dik il-qorti. Kandidat għal xogħol full-time li għandu lawrja fil-ligi mhuwiex meħtieġ li jagħmel l-eżami. Il-President tal-qorti adatta jirreferi kandidat għar-registrazzjoni u li jkun għadda mill-eżami, għal taħriġ vokazzjonali f'assoċazzjoni professjonali ta' esperti tal-qorti. (Madankollu, speċjalista forensiku li jkollu permess validu ta' xogħol (liċenzja) kif ukoll l-impjegati li jwettqu għarfien espert f'istituti, istituzzjonijiet u korpi governattivi mhumiex obbligati li jagħmlu taħriġ vokazzjonali f'oqsma ta' kompetenza li għalihom dawn l-istituti, istituzzjonijiet u korpi governattivi ġew awtorizzati li jwettqu għarfien espert). Wara li j/tlesti t-taħriġ professjonali u j/tigbor evidenza dwar l-eligibbiltà għall-ħatra bħala espert irregiſtrat, jew dwar l-issodisfar tal-kundizzjonijiet għat-twettiq ta' għarfien espert gudiżzarju, il-president tal-kontea jew dik kummerċjali rispettiva j/tiddeċiedi dwar it-talba permezz ta' deċiżjoni. Esperti maħtura mill-qorti jew entitajiet legali jridu jkun assigurati matul il-perjodu kollu ta' twettiq ta' għarfien espert. Evidenza tal-kuntratt ta' assigurazzjoni ta' responsabbiltà konkluż (polza ta' assigurazzjoni) għandha tiġi pprezentata lill-president tal-kontea jew qorti kummerċjali kompetenti, qabel l-inklużjoni fil-lista tal-ħatra u kull sena sussegwenti matul il-perjodu tal-ħatra jew tal-approvazzjoni. Il-lista tal-ħatra ta' esperti hija valida għal perjodu ta' erba' snin. Entità, istitut, istituzzjoni jew korp governattiv legali għandhom ikunu awtorizzati li jwettqu perizja gudiżzarja għal perjodu ta' erba' snin.

L-espert maħtur jieħu ġurament quddiem il-president tal-qorti, li ħatru bħala espert irregiſtrat.

Wara li jgħaddi ż-żmien li għalih huwa/hija j/tinħatar, espert elenkat jista' jinħatar mill-ġdid għal mandat ta' erba' snin u entità legali, istitut, istituzzjoni jew korp statali, tista' terġa' tiġi approvata biex tkun tista' twettaq perizja tal-qorti. It-talba għal ħatra mill-ġdid jew approvazzjoni għandha tiġi pprezentata mhux aktar tard minn 30 jum qabel l-iskadenza tal-ħatra attwali.

Il-ħatra ta' espert għar-registru għandha tiġi revokata (temporanjament) mill-President tal-kontea jew tal-qorti kummerċjali rilevanti:

jekk mitluba mill-espert,

jekk l-espert jibdel il-post tar-residenza tiegħu, jekk jiġi determinat li l-kundizzjonijiet għar-registrazzjoni ma ġewx issodisfati jew li l-kundizzjonijiet għall-ħatra ma baqgħux issodisfati,

jekk, abbażi ta' deċiżjoni finali tal-awtorità kompetenti, ikun ġie ddikjarat mhux idoneu biex iwettaq attivitajiet fiż-żona li għaliha jkun inħatar,

jekk ġie imcaħħad mill-kapaċità ġuridika permezz ta' sentenza finali,

jekk ikun instab ħati ta' reat kriminali li huwa ostaklu għad-dħul fis-servizz pubbliku,

jekk iwettaq il-kompiti ta' espert *in mala fide* jew b'negligenza,

jekk huwa jonqos milli jissottometti, meta jiskadi l-perjodu preskritt, prova tal-konklużjoni ta' kuntratt ta' assigurazzjoni ta' obligazzjoni għat-twettiq tad-dmirijiet ta' espert regiſtrat,

jekk ma jikkonformax mad-dispożizzjonijiet dwar is-segretezza ta' kulma sar jaf matul it-twettiq ta' perizja.

Il-President tal-kontea jew il-qorti kummerċjali rilevanti jirrevoka b'mod permanenti espert mil-lista jekk l-espert iwettaq ix-xogħol ta' espert maħtur mill-qorti wara li l-ordni ta' rifjut temporanju jew projbizzjoni tat-twettiq tal-kompiti tiegħu jkun saru eżegwibbli.

L-esperti, jew l-entitajiet legali li huma awtorizzati jwettqu xogħolhom bħala esperti maħtura mill-qorti, huma obbligati li minnufih jirrappurtaw kwalunkwe bidla fid-*data* tagħhom lill-qorti li tkun ħatritom jew awtorizzathom fil-lista. Il-qorti hija obbligata li minnufih timplimenta dawn il-bidliet fil-listi li fihom huma rregiſtrati l-esperti jew l-entitajiet legali li jistgħu jinħatru mill-qorti.

II. Kwalifiki tal-esperti

L-Ordinanza dwar l-esperti maħtura mill-qorti ("Gazzetta Uffiċjali" 38/14, 123/15, 29/16 Korrezzjoni u 61/19) tistabbilixxi l-kondizzjonijiet u l-proċedura għall-ħatra, id-drittijiet u d-dmirijiet ta' esperti maħtura mill-qorti.

Persuna tista' taħdem bħala espert maħtur mill-qorti jekk il-persuna tissodisfa r-rekwiżiti li ġejjin:

1. hu/hi ċittadin(a) tar-Repubblika tal-Kroazja, ċittadin(a) ta' Stat Membru tal-Unjoni Ewropea jew ċittadin(a) ta' Stat li huwa parti mill-Ftehim dwar iż-Żona Ekonomika Ewropea,

2. hu/hi kapaċi j/twettaq id-dmirijiet ta' espert maħtur mill-qorti,

3. wara li j/tkun lesta/lestiet l-istudji xierqa jew l-iskejjel, ikun/tkun ħadem/ħadmet fil-professjoni, jiġifieri:

mill-inqas tmien snin - jekk hu/hi tkun lesta/lestiet lawrja universitarja jew lawrja ta' speċjalizzazzjoni postuniversitarja;

mill-inqas 10 snin — jekk i/tkun lesta/lestiet l-istudji universitarji tal-ewwel lawrja jew l-istudji universitarji professjonali rilevanti;

mill-inqas 12-il sena - jekk i/tkun lesta/lestiet l-edukazzjoni sekondarja xierqa, u ma jkun hemm l-ebda lawrja universitarja tal-ewwel grad jew lawrja universitarja professjonali tal-ewwel grad jew lawrja *post-graduate* speċjalizzata,

4. hu/hi j/ttemm b'suċċess l-eżami tal-għarfien dwar l-organizzazzjoni tal-gudikatura, l-amministrazzjoni tal-istat u t-terminologija legali,

5. i/tkun temm(et) b'suċċess taħriġ vokazzjonali kif definit mill-assoċazzjoni professjonali rilevanti,

6. hu/hi għandu/għandha kuntratt ta' assigurazzjoni ta' obligazzjoni għat-twettiq ta' espert maħtur mill-qorti,

7. hu/hi kiseb/kisbet il-lawrji rilevanti fl-oqsma ta' kompetenza tiegħu/tagħha,

8. ma jkunx hemm ostakli għad-dħul fis-servizz ċivili tal-persuna.

It-taħriġ vokazzjonali ma jistax idum aktar minn sena. L-assoċazzjonijiet professjonali huma obbligati li jaħtru mentors għat-taħriġ vokazzjonali. Espert irregiſtrat jista' jinħatar bħala mentor għat-taħriġ jekk ikollu mill-inqas hames snin esperjenza fit-twettiq tax-xogħol ta' espert maħtur mill-qorti. Il-lista ta' mentors għandha tiġi trazzmessa lill-qorti tal-kontea u dawk kummerċjali. L-abbiltà ta' kandidat (li jkun ġie riferut għal taħriġ vokazzjonali) li jwettaq id-dmirijiet ta' espert maħtur mill-qorti għandha tiġi determinata abbażi tar-rapport dwar it-taħriġ professjonali mwettaq mill-applikant. Fi żmien xahar wara t-tlestija tat-taħriġ professjonali, l-assoċazzjoni professjonali rilevanti hija meħtieġa tfassal opinjoni bil-miktub dwar il-livell ta' suċċess tat-taħriġ tal-kandidat u dwar il-kompetenza tiegħu li jwettaq ix-xogħol ta' espert maħtur mill-qorti, ibbażat fuq rapport miktub minn mentor tat-taħriġ. L-assoċazzjoni professjonali rilevanti hija meħtieġa tibgħat dan ir-rapport lill-President tal-kontea jew tal-qorti kummerċjali rilevanti.

It-tobba speċjalizzati jissodisfaw ir-rekwiżiti għall-inklużjoni tagħhom fil-lista wara li jkun għaddew mill-eżami speċjalizzati.

L-entitajiet ġuridici huma eligibbli għat-twettiq ta' perizja gudiżzarja:

jekk huma jkun w koll irregiſtrati fil-qasam tagħhom ta' perizja għal qasam partikolari;

jekk l-impjegati tagħhom ikunu ġew inklużi fil-lista ta' esperti fil-qasam li għalih tkun qed tintalab l-approvazzjoni;

jekk hu/hi għandu/għandha kuntratt ta' assigurazzjoni ta' obligazzjoni għat-twettiq ta' perizja.

III. Remunerazzjoni tal-esperti

Fil-proċedimenti tal-qorti, l-esperti huma primarjament magħżula mil-lista ta' esperti regiſtrati.

L-esperti maħtura mill-qorti huma intitolati għal tariffi u kumpens ta' spejjeż materjali. L-ammont ta' kumpens huwa ddeterminat individwalment mill-qorti skont lista ta' prezzijiet speċjali għal kumpens ta' spejjeż materjali u tariffi ta' esperti maħtura mill-qorti. Il-lista ta' prezzijiet ta' hawn fuq hija parti integrali mill-Ġabra ta' Regoli dwar esperti maħtura mill-qorti.

L-espert mahtur mill-qorti jiġi rimborżat għall-perizja wara li din tkun tlestiet.

IV. Obbligazzjoni tal-esperti

Espert mahtur mill-qorti jew entità ġuridika jridu jkunu assigurati matul il-perjodu kollu ta' twettiq ta' perizja. L-inqas ammont ta' assigurazzjoni ta' obbligazzjoni għat-twettiq ta' perizja ġudizzjarja huwa ta' HRK 200 000,00 (madwar EUR 26 807,50) għal persuni fiżiċi u HRK 500 000,00 (madwar EUR 67 018,74) għal entitajiet ġuridici.

Ċittadin ta' Stat Membru tal-UE jew Partijiet tal-Istat għall-Ftehim dwar iż-Żona Ekonomika Ewropea jista' jkun assigurat għat-twettiq ta' dmirijiet bħala espert f'pajjiżu.

V. Informazzjoni addizzjonali dwar proċedimenti għal esperti

Il-hatra ta' espert hija regolata mil-ligijiet proċedurali, jiġifieri mill-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili u mill-Kodiċi tal-Proċedura Kriminali.

VI. Hatra tal-esperti

Esperti mahtura mill-qorti fuq talba ta' parti jew *ex officio* fi proċediment ġudizzjarju partikolari, meta jkun meħtieġ li tiġi ppreżentata evidenza minn esperti biex jiġu stabbiliti jew jiġu ċċarati l-fatti li għad iridu jiġu ddeterminati.

VI.1. Rapport tal-espert

Il-forma tas-sejbiet u l-opinjoni ta' espert mahtur mill-qorti mhijiex regolata. Il-Qorti tiddetermina jekk l-espert għandux jippreżenta l-konklużjonijiet u l-opinjoni tiegħu oralment biss waqt is-seduta jew jissottomettihom bil-miktub qabel is-seduta ta' smiġh. Il-Qorti għandha tistabbilixxi skadenza bil-miktub għas-sottomissjoni tas-sejbiet u tal-opinjoni, li ma tistax taqbeż is-60 jum. L-espert irid dejjem jiddikjara l-opinjoni tiegħu/tagħha. Il-Qorti tipprovi lill-partijiet b' sejba u opinjoni bil-miktub mhux aktar tard minn 15-il jum qabel is-seduta ta' smiġh li fiha se jiġu diskussi s-sejbiet.

VI.2. Seduta ta' smiġh mill-qorti

Il-Qorti tista' tagħmel mistoqsijiet dwar is-sejbiet tal-espert waqt is-seduta ta' smiġh tal-qorti.

L-informazzjoni ppreżentata hawn ingabret matul il-Proġett Sib Espert minn kuntatti għal kull pajjiż magħżul mill- Institut Ewropew għall-Perizji u għall-Esperti (EEEI, European Expertise & Experts Institute).

L-aħħar aġġornament: 10/09/2020

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali hija ġestita mill-Istat Membru rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. Il-Kummissjoni Ewropea ma taċċettax responsabbiltà jew kwalunkwe tip ta' tort fir-rigward ta' kull informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Jekk jogħġbok innota li l-verżjoni bil-lingwa oriġinali ta' din il-paġna  giet emendata reċentement. Il-verżjoni tal-lingwa li qed tara bħalissa attwalment qed tiġi ppreparata mit-tradutturi tagħna.

Jekk jogħġbok innota li dawn il-lingwi li ġejjin:  digà gew tradotti.

Sib espert - Lussemburgu

I. Listi u registri ta' esperti

Il-Ministeru tal-Gustizzja għandu regjistru ta' esperti ġudizzjarji. Ir-regjistru jiddistingwi bejn esperti fi 12-il qasam. Huwa disponibbli għall-professjonisti kollha u għall-pubbliku  [hawnhekk](#). Fil-waqt li r-regjistru kien imfassal għal kwistjonijiet kriminali u amministrattivi, huwa jintuża wkoll għal kwistjonijiet ċivili u kummerċjali. Il-qrati mhumix obligati jaħtru esperti li jidher fir-regjistru, iżda ġeneralment hekk jagħmlu.

Il-professjonisti japplikaw għand il-Ministeru tal-Gustizzja biex jiġu elenkati. Fajl komplut (li jinkludi diploma fil-qasam inkwistjoni, evidenza tal-esperjenza professjonali, CV u l-estratt tal-fedini penali) jintbagħat lill-Ministeru tal-Gustizzja, li mbagħad jibda proċedura ta' verifika, fost l-oħrajn dwar l-affidabbiltà tal-espert. il-ministeru jiddeċiedi jekk għandux jirreġistra lill-espert billi jivverifika l-kwalifika tal-kandidat (inklużi l-lawrji fil-qasam u l-edukazzjoni ulterjuri) u l-esperjenza. Jekk jiġu ammessi fir-regjistru, l-esperti jridu jiehdu ġurament fil-qorti.

Ladarba jiġi deżinjat mill-Ministeru tal-Gustizzja u ġuramentat minn qorti, il-kontenut tar-regjistru jiġi ppubblikat fil-Ġurnal uffiċjali tal-Lussemburgu. Ladarba jkunu elenkati, l-esperti ma għandhom l-ebda obbligu partikolari. Huma ma għandhom għalfejn jibagħtu l-ebda rapport tal-attività lill-ministeru. Mhumix obligati jseguw edukazzjoni kontinwa. Ir-regjistru jiġi aġġornat f'intervalli regolari.

L-esperti jistgħu jiġu revokati jekk jiksru l-obbligi tagħhom jew ir-regoli etiċi professjonali jew għal raġunijiet serji oħra. Raġunijiet bħal dawn issejtni jekk ma jibqgħux jissodisfaw il-kwalifika meħtieġa, ikunu nstabu li ma kinux qed iwettqu d-dmir tagħhom jew ma jibqgħux jipprezentaw l-affidabbiltà meħtieġa, pereżempju jkunu nstabu haġja ta' reat. Espert jitkeċċja b'deċiżjoni tal-ministru wara li jkun ha l-parir tal-prosekutur pubbliku u wara li jkun sema' lill-espert ikkonċernat. It-tkeċċja tiegħu l-forma ta' revoka permezz ta' digriet ministerjali. Ir-revoka tista' tiġi kkontestata quddiem il-qorti amministrattiva. Ma hemm ebda kodiċi ta' kondotta jew etika speċifiċi applikabbli għall-esperti. Madankollu, iridu jiġu rispettati l-kodiċijiet etiċi jew professjonali oħra li japplikaw għall-professjoni speċifika tal-espert.

II. Kwalifiki tal-esperti

L-esperti jridu jiksru ċertu livell edukattiv fid-dixpijina speċjalizzata tagħhom sabiex ikunu jistgħu jsejtni lilhom infushom esperti. Dawn il-lawrji huma essenzjali biex huma jiġu rreġistrati fir-regjistru tal-esperti li għandu l-Ministeru tal-Gustizzja. L-esperti la għandhom għalfejn ikunu membri ta' korp professjonali biex jipprattikaw bħala esperti, u lanqas għandhom għalfejn itejbu l-hiliet tagħhom b'mod regolari (ma hemm l-ebda sistema ta' edukazzjoni legali kontinwa, iżda l-esperti jistgħu jseguw taħriġ fuq bażi volontarja).

III. Rimunerazzjoni tal-esperti

Ir-rimunerazzjoni tal-esperti hija stabbilita permezz ta' regolament. F'każijiet speċifiċi, speċjalment jekk il-missjoni tal-espert tkun partikolarment kumplessa, il-qorti tista' tiddeċiedi li ma tapplikax it-tariffa legali. Fil-prattika, l-esperti ġeneralment jitolbu lill-partijiet biex jiftiehm u jfjallu ammont oġġla mit-tariffa legali. Fi kwistjonijiet ċivili, meta jinhatru mill-qorti, waħda mill-partijiet tkun obligata tħallas lill-espert bil-quddiem. L-esperti jistgħu jircievu hlas bil-quddiem fuq it-tariffi tagħhom li jaqbuż t-tariffa legali. Iżda fit-tmiem tal-proċedimenti, fis-sentenza dwar il-merti, il-qorti tiddeċiedi min għandu jgħorr il-piż finali tal-ispejjeż. Il-piż tal-ispejjeż jista' jinqasam bejn il-partijiet. Il-partijiet jistgħu jiksru għajjnuna legali fir-rigward tar-rimunerazzjoni tal-espert bir-rati preskritti.

Fi kwistjonijiet kriminali, il-hlas bil-quddiem fuq l-ispejjeż dejjem jithallas mill-Istat. L-imputat ikollu jħallas ir-rimunerazzjoni tal-espert biss jekk l-imputat jiġi kkundannat. L-esperti mitluba mill-prosekutur jistgħu jfjallu wkoll mill-Istat.

IV. Responsabbiltà tal-esperti

Ma hemm l-ebda regola speċifika applikabbli għar-responsabbiltà tal-esperti. L-azzjoni tagħhom għalhekk hija rregolata mir-regoli ġenerali tal-obbligi. Dawn ir-regoli ma jipprevedu l-ebda limitu massimu tar-responsabbiltà. Ma hemm l-ebda obbligu biex ir-responsabbiltà possibbli tal-espert tiġi koperta permezz ta' assigurazzjoni ta' indennizz professjonali.

V. Informazzjoni addizzjonali dwar il-proċedimenti tal-esperti

Il-hatra tal-esperti hija rregolata bi statut speċifiku tas-7 ta' Lulju 1971, il-*Loi du 7 juillet 1971 portant en matière répressive et administrative, institution d'experts, de traducteurs et d'interprètes assermentés et complétant les dispositions légales relatives à l'assermentation des experts, traducteurs et*

interprètes". Din il-ligi tirrigwarda biss kwistjonijiet kriminali u amministrattivi. Ma teżisti l-ebda ligi speċifika fi kwistjonijiet ċivili. Ċerti dispożizzjonijiet tal-kodiċijiet tal-proċedura kriminali jew ċivili huma rilevanti, kif ukoll l-Istatut ġenerali dwar il-proċedura amministrattiva tal-21 ta' Ġunju 1999, il-"loi du 21 juin 1999 portant règlement de procédure devant les juridictions administratives".

Ma hemmx differenzi fundamentali bejn il-proċeduri tal-hatra fi kwistjonijiet ċivili, amministrattivi u kriminali. Madankollu, fi kwistjonijiet kriminali, l-imputat għandu drittijiet aktar estensivi milli fi kwistjonijiet oħra. Il-maġġoranza l-kbira tal-esperti ġudizzjarji jinħatru fil-proċedimenti preliminari, qabel il-proċess. Mill-anqas nofs it-talbiet għall-hatra ta' espert jinbdew fil-proċeduri preliminari. Il-hatra ta' esperti matul il-proċedimenti prinċipali mhijiex komuni ħafna.

1. Hatra ta' esperti

Fil-Lussemburgu, l-esperti ġudizzjarji jinħatru mill-qrati jew jiġu ingaġġati mill-partijiet. L-imħallfin biss jistgħu jaħtru esperti bl-istatus ta' esperti ġudizzjarji, jew fuq talba tal-partijiet jew *ex officio*. F'materji kriminali, l-imħallf inkwirenti, il-"juge d'instruction", ħafna drabi jaħtar l-espert, jew fuq talba tal-imputat jew tal-prosekutur. L-imħallf inkwirenti jista' wkoll jaħtar l-espert *ex officio*. Billi d-deċiżjoni tal-imħallf inkwirenti hija deċiżjoni preliminari, il-prinċipju tal-proċedimenti kontenzjużi ma japplikax.

Fid-dritt kriminali, hemm regoli speċjali għall-koesperti jew għall-kontroesperti li jkunu għad-dispożizzjoni tal-imputat.

Fi kwistjonijiet ċivili, kummerċjali u amministrattivi, espert jista' jinħatar qabel il-proċess jekk ikun hemm urgenza speċjali.

a) Hatra minn qorti

Matul il-proċedimenti prinċipali, qorti taħtar espert ġudizzjarju meta tkun teħtieġ parir dwar kwistjonijiet tekniċi li jinqalgħu matul il-proċedimenti. Dan, il-qrati jistgħu jagħmlu fuq talba tal-partijiet jew *ex officio*. L-esperti jridu jirrapportaw kwalunkwe kunflitt ta' interess ma' xi parti.

Hatra ta' espert qabel il-proċess hija possibbli jekk il-kwistjoni tkun urġenti jew jekk il-kompetenza esperta tkun meħtieġa fid-dawl ta' litigazzjoni imminenti dwar il-merti. Il-hatra tal-espert f'dan l-istadju preliminari hija l-uniku għan tal-proċedimenti, u tirrikjedi li l-partijiet jipprezentaw talba speċifika. Generalment, dawn il-proċedimenti ma jistgħux jinbdew mingħajr ma l-konvenut ikollu l-oportunità li jinstema' mill-imħallf. Madankollu, f'każijiet ta' urgenza estrema, l-esperti ġudizzjarji jistgħu jinħatru immedjatament, iżda f'dan il-każ, il-konvenut irid ikollu l-oportunità li jinstema' fi stadju aktar 'il quddiem.

Meta jagħmlu rikors għall-hatra ta' espert ġudizzjarju jew meta jikkomentaw dwar is-suggeriment tal-qorti li taħtar wieħed, il-partijiet jistgħu jipproponu ismijiet u jaqblu dwar espert speċifiku. Jekk qorti tiddeċiedi li taħtar espert ġudizzjarju fuq inizjattiva proprja, hija għandha tavża b'dan lill-partijiet u tfittex il-kummenti tagħhom qabel ma tieħu din id-deċiżjoni. Il-qrati mhumieks obligati jaħtru esperti li jidhru fir-reġistru tal-esperti, għalkemm din hija generalment il-prassi tagħhom.

b) Hatra mill-partijiet

Filwaqt li l-partijiet qatt ma jaħtru esperti ġudizzjarji, il-partijiet jistgħu jiġu involuti fil-hatra ta' espert mill-qorti. Huma jistgħu jaqblu fuq il-missjoni tal-espert, fuq il-piż tal-ispejjeż u saħansitra fuq espert speċifiku. Imbagħad jibagħtu ittra tal-hatra komuni lill-espert magħżul. Jekk iż-żewġ partijiet jaqblu, l-imħallf jista' jippermetti li jinħatar dak l-espert. Dan jiġri ta' spiss fil-proċedimenti preliminari.

2. Proċedura (Ċivili)

Ladarba jinħatar, l-espert ġudizzjarju jlaqqa' lill-partijiet biex jiddiskuti l-każ magħhom. L-esperti generalment jikkomunikaw permezz tal-avukati mal-partijiet u jinfurmaw ukoll lill-qorti dwar l-iżviluppi. Ma hemmx regoli speċifiċi dwar kif dan jiġi ġestit ħlief għar-rekwiżit li jiġi rrispettat il-prinċipju tal-proċedimenti kontenzjużi f'kull hin: kull parti għandha d-dritt tesprimi l-fehma tagħha dwar l-aspetti kollha tal-każ f'kull hin.

Hemm żewġ attenwazzjonijiet ta' dan il-prinċipju. Dawn jikkonċernaw l-eżamijiet ta' aspetti purament fattwali mill-esperti u l-investigazzjonijiet li jinwadu l-isfera privata (jiġifieri eżami mediku). Iżda f'dawn il-każijiet, l-espert irid jipprezenta r-riżultati tal-investigazzjonijiet lill-partijiet l-oħra qabel ma jiffinalizza r-rapport tiegħu.

Il-progress tal-investigazzjonijiet tal-espert jiġi mmonitorjat mill-qorti kompetenti. Meta ssirilha talba għal dan il-għan, il-qorti tista' taqbel li l-espert ma jkunx kwalifikat b'mod suffiċjenti u taħtar espert differenti. Billi, fil-maġġoranza kbira tal-każijiet, jinħatar biss espert wieħed, ma hemm l-ebda proċedura li biha espert jiltaqa' qabel il-proċess biex inaqqas il-kwistjonijiet.

a) Rapport tal-espert

L-espert jipprezenta r-rapport tiegħu bil-miktub. Ma hemm l-ebda struttura partikolari li l-espert irid isegwi fir-rapport tiegħu. L-espert għandu l-obbligu li jwettaq il-missjoni tiegħu b'lealtà u billi jirrispetta l-prinċipju tal-proċedimenti kontenzjużi. Huwa jrid jindirizza l-mistoqsijiet fattwali kollha kontenuti fil-missjoni tiegħu iżda ma jistax iwieġeb mistoqsijiet legali. Il-mandat tal-espert se jkun limitat mill-qorti, ħlief għall-proċeduri fejn l-espert ikun gie maħtur mill-partijiet, mingħajr l-intervent tal-imħallf, fejn huwa ser jindirizza t-tfassil tal-partijiet.

Mhuwies obligatorju rapport preliminari, iżda dan jista' jiġi prodott jekk mitlub miċ-ċirkustanzi tal-każ speċifiku. Dan huwa partikolarment il-każ jekk jinqalgħu mistoqsijiet godda matul it-tewtiq tal-missjoni jew jekk il-partijiet jonqsu milli jikkollaboraw mal-espert.

Il-każijiet fejn l-espert jista' jkollu jipprezenta rapport addizzjonali huma rari. Dan jista' jseħh meta l-espert ma jkunx wieġeb il-mistoqsijiet kollha inkluzi fil-missjoni tiegħu jew meta jinqalgħu mistoqsijiet addizzjonali aktar 'il quddiem. Il-qorti toħroġ ordni għodda li tiddikjara l-htieġa ta' input addizzjonali u tispeċifika l-mistoqsijiet li jridu jiġu mwieġba. Il-partijiet jistgħu jagħmlu talba għal kjarifika ulterjuri lill-imħallf. Fil-prattika, madankollu, huwa aktar probabbli li jinħatar espert ieħor, skont is-sodisfazzjon tal-partijiet bl-ewwel rapport.

Ir-rapporti tal-esperti jistgħu jiġu kkontestati kemm mid-dikjarazzjonijiet tal-partijiet kif ukoll minn kontrokompetenza. Il-qrati mhumieks marbuta bl-opinjoni espressa f'rapporti tal-esperti. Il-ġurisprudenza tgħid li l-qorti tista' tiddevja mill-opinjoni tal-espert jekk ikun hemm raġunijiet tajba biex tagħmel hekk, jiġifieri jekk parti waħda jew iż-żewġ partijiet jagħtu prova li l-espert ikun żbaljat. Ir-rapporti kontradittorji għandhom l-istess valur probatorju, irrispettivament minn jekk l-espert ikunx gie maħtur mill-qorti jew mill-partijiet. Ir-rapporti mibdija minn xi waħda mill-partijiet, jew ir-rapporti kontradittorji kif ukoll ir-rapporti miktuba mingħajr ma l-espert ikun irrispetta l-prinċipju tal-proċedimenti kontenzjużi, jistgħu jiġu pprezentati u diskussi fil-proċess, iżda m'għandhomx l-istess valur probatorju bħar-rapporti mogħtija b'rispett għal dan il-prinċipju.

b) Smiġh fil-qorti

L-esperti ma għandhom għalfejn jattendu għall-ebda seduta ta' smiġh preliminari. Huma għandhom jattendu seduta ta' smiġh sabiex iwieġbu mistoqsijiet mill-qorti wara li jipprezentaw ir-rapport tagħhom. Ma jiġux kontroezaminati fil-qorti.

L-informazzjoni pprezentata hawnhekk ingabret matul il-Proġett Sib Espert minn kuntatti għal kull pajjiż magħżula mill- Istitut Ewropew tal-Kompetenzi u l-Esperti EEEI.

L-aħħar aġġornament: 16/10/2020

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali hija ġestita mill-Istat Membru rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidhrix fit-traduzzjonijiet. Il-Kummissjoni Ewropea ma taċċettax responsabbiltà jew kwalunkwe tip ta' tort fir-rigward ta' kull informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Sib espert - Malta

1. Listi u reġistri ta' esperti

Il-qorti tista' tuża lista jew regjistru tal-persuni interessati biex iservu bħala esperti. Il-lista jew ir-regjistru huma miżmuma mid-Dipartiment tal-Ġustizzja. Il-membri tal-Ġudikatura jzommu d-diskrezzjoni tagħhom dwar min jaħtru bħala expert tal-qorti mil-lista/regjistru li jkunu disponibbli għalihom għall-użu intern. Dan ir-regjistru huwa maħsub biss għall-użu mill-Ġudikatura. Il-persuni interessati li jservu bħala esperti tal-qorti jridu jesprimu l-interess tagħhom sabiex isimhom u d-dettalji tagħhom jiġu inklużi fil-lista mad-Dipartiment tal-Ġustizzja. Huma ma jidhru għurament; madankollu, huma mitluba jimlew formola ta' diliġenza dovuta li biha jagħtu l-kunsens tagħhom għall-verifika li jidwettqu mid-Dipartiment tal-Ġustizzja u li jissottomettu flimkien mal-formola kopja awtentikata tal-warrant u/jew tal-kwalifika tagħhom, Ċertifikat tal-Kondotta tal-Pulizija reċenti, Curriculum Vitae Europass u ittra motivazzjonali miktuba bl-idejn. L-għadd totali ta' persuni interessati li jservu bħala esperti tal-qorti huwa ta' madwar 1,000. Madankollu, l-Imħallfin u l-Maġistrati jistgħu jaħtru kwalunkwe persuna li jqisu xierqa u kompetenti anke jekk ma tkunx inkluża fil-listi (il-qrati għandhom il-libertà tal-għażla). FI-aħħar nett, il-Qrati jippubblikaw ukoll tliet listi ta' esperti tal-qorti, jiġifieri periti u inginiera ċivili, kontabilisti u inginiera. Dawn jiġu ppubblikati fil-Gazzetta tal-Gvern kull sena. Il-lista ta' esperti għall-2019 hija ppubblikata [hawnhekk](#) (p. 4 et seq. tal-PDF).

II. Kwalifiki tal-esperti

L-esperti jridu jkunu kwalifikati sabiex ikunu jistgħu jsejġu lilhom infushom esperti, iżda ma għandhomx għalfejn ikunu membri ta' korp professjonali. Ma hemm l-ebda sistema ta' żvilupp professjonali kontinwu jew xi rekwiżit għal titjib regolari. Ma hemmx korsijiet għall-esperti. It-titolu ta' expert mhuwiex protett u ma hemm ebda distinzjoni bejn tipi differenti ta' esperti. Il-lista/regjistru ta' persuni interessati li jservu bħala esperti tal-qorti, li tinżamm mid-Dipartiment tal-Ġustizzja, hija kkategorizzata skont il-qasam ta' kompetenza.

III. Rimunerazzjoni tal-esperti

Ir-rimunerazzjoni tal-espert tiġi kkalkulata skont tariffa fissa, iżda ma hemm l-ebda restrizzjoni fuq kif jista' jiġi rimunerat expert. L-espert jiġihallas minn wahda mill-partijiet, iżda huwa f'idejn il-qorti li tiddeciedi liema parti għandha tħallas l-ispejjeż. Hemm il-possibbiltà għall-partijiet li jirċievu għajruna legali u ma hemm l-ebda rata preskritta. Fir-rigward tal-pagament bil-quddiem, il-qorti tista' tordna lill-partijiet jagħmlu depożitu fil-qorti u dan jingibed mill-espert ladarba x-xogħol tiegħu jiġi finalizzat.

IV. Responsabbiltà tal-esperti

Japplikaw il-prinċipji ġenerali tal-ligi tal-obbligi mingħajr l-ebda limitu massimu fuq ir-responsabbiltà. L-esperti mhumix meħtieġa li jkollhom assigurazzjoni ta' indennizz professjonali.

V. Informazzjoni addizzjonali

Il-ħatra tal-esperti hija rregolata mill-[Artikoli 644 sa 682](#) tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili, Kap 12 tal-Liġijiet ta' Malta.

Barra minn hekk, fil-qasam kriminali, il-ħatra tal-esperti hija rregolata mill-[Artikoli 650 sa 657](#) tal-Kodiċi Kriminali, Kap 9 tal-Liġijiet ta' Malta.

ħatra ta' esperti

Fil-proċedimenti ċivili, l-esperti jinħatru minn qorti u jistgħu anki jiġu sugġeriti mill-partijiet. Għalhekk, l-esperti jinħatru fuq talba tal-qorti jew tal-partijiet f'kazijiet fejn ikun meħtieġ li jiġu stabbiliti punti tekniċi. Dan huwa l-każ, pereżempju, fi kwistjonijiet li għandhom x'jaqsma ma' bini, incidenti tat-traffiku, kwistjonijiet kontabilistiċi, problemi mediċi u stimi tad-danni.

Fil-kawzi kriminali, l-esperti jintgħażlu mill-qorti. Il-proċedura ta' kontestazzjoni ta' dawn l-esperti hija l-istess bħal dik għall-kawzi ċivili. Fil-kawzi kriminali, l-esperti jistgħu jagħmlu r-rapport tagħhom oralment jew bil-miktub, skont id-direzzjonijiet tal-qorti. Ir-rapport irid jiddikjara l-fatti u ċ-ċirkostanzi li l-konkluzjonijiet tal-esperti jkunu bbażati fuqhom. Jekk ir-rapport isir oralment, dan għandu jiġi redatt f'forma miktuba mir-reġistratur jew mill-persuna li taġixxi f'ismu.

1. Ĥatra minn qorti

L-esperti għandhom obbligu legali li jiddikjaraw il-kunflitti ta' interess. Ir-rapporti tal-esperti maħtura mill-qorti għandhom aktar piż minn dawk maħtura mill-partijiet.

2. Ĥatra mill-partijiet

Ma hemm l-ebda proċess partikolari għall-ħatra minn parti. Expert uniku jista' jinħatar b'mod kongunt bi ftehim. Qorti tista' tordna lill-partijiet biex jaħtru expert uniku.

VI. Proċedura

A) Proċedura ċivili

Ma hemm l-ebda differenza fil-proċedura tal-ħatra għall-proċedimenti preliminari jew ta' qabel il-proċess.

1. Rapport tal-espert

Il-partijiet mistennija jipprovdutru struzzjonijiet dettaljati lill-espert u mistoqsijiet li l-espert għandu jindirizza. Id-digriet tal-qorti li jaħtar l-espert għandu jinkludi t-termini ta' referenza li l-espert jeħtieġ li jeżamina. Ladarba jipprezentaw ir-rapporti tagħhom u jithallsu, l-esperti jiġu msejja biex jieħdu għurament fuq ir-rapport tagħhom u f'dak il-punt jiġu kontroezaminati miż-żewġ partijiet.

Ma hemm l-ebda struttura stabbilita għar-rapport, u l-esperti mhumix meħtieġa jipproduċu rapport preliminari. Huma mistennija jindirizzaw il-mistoqsijiet tal-partijiet fir-rapport finali. L-Artikolu 665 tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili, il-Kapitolu 12 tal-Liġijiet ta' Malta, jistipula x'għandu jkun fih ir-rapport. Huwa jistipula li r-rapport għandu jiddikjara l-inkjesti magħmula u r-raġunijiet tas-sejbiet. Barra minn hekk, huwa jistipula li r-rapport għandu jkun ittajjjat jew miktub bil-linka b'mod ċar u li jinqara. Ir-rapport ma għandux jiġi ssupplimentat bi pjanti jew mudelli, sakemm il-qorti ma tordnax li jsir hekk jew il-partijiet ma jagħtux il-kunsens tagħhom.

2. Smiġh fil-qorti

Ma hemm l-ebda rekwiżit biex l-espert jattendi seduta ta' smiġh preliminari. Normalment huwa mistenni li l-esperti jinfurmaw biss lill-partijiet bi kwalunkwe seduta li jkunu se jstabbilixxu u kwalunkwe talba li ssir mill-esperti lill-partijiet għandha ssir waqt tali seduti. L-esperti normalment jiġu kontroezaminati fis-seduta. Il-qorti ma timmonitorjax jew tikkontrolla l-progress tal-investigazzjonijiet tal-espert u ma hemm l-ebda kontroll tal-kwalità mill-qorti. Il-partijiet jistgħu jikkontestaw ir-rapport tal-espert kemm permezz ta' dikjarazzjonijiet kif ukoll permezz ta' kontrokompetenza. Il-qorti mhijiex marbuta li tadotta r-rapport tal-espert kontra l-konvinzjoni proprja tagħha.

L-informazzjoni ppreżentata hawnhekk ingabret matul il-Proġett Sib Expert minn kuntatti għal kull pajjiż magħzula mill-[Istitut Ewropew tal-Kompetenzi u l-Experti EEEI](#).

L-aħħar aġġornament: 10/09/2020

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali hija gestita mill-Istat Membru rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidhrix fit-traduzzjonijiet. Il-Kummissjoni Ewropea ma taċċettax responsabbiltà jew kwalunkwe tip ta' tort fir-rigward ta' kull informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Jekk jogħġbok innota li l-verżjoni bil-lingwa oriġinali ta' din il-paġna [nl](#) għet emendata reċentement. Il-verżjoni tal-lingwa li qed tara bħalissa attwalment qed tiġi ppreparata mit-tradutturi tagħna.

Sib esperti - Olanda

I. Listi u Reġistri ta' Esperti

Fin-Netherlands hemm żewġ reġistri: wieħed primarjament għad-dritt civili u amministrattiv (LRGD) u ieħor primarjament għad-dritt kriminali (NRGD). Minbarra dawn, hemm istitut tal-esperti għall-evidenza forensika (NFI) u Istitut tal-Esperti tal-Liġi Ambjentali (STAB), it-tnejn fuq il-lista tal-impjegati tal-Istat Netherlandiż. Barra minn hekk, hemm l-Assoċjazzjoni Netherlandiża għar-Rapporti Speċjalisti Mediċi (NVMSR). L-esperti huma elenkati skont l-ispeċjalizzazzjoni. Ir-reġistri tal-Esperti jinżammu b'modi differenti, l-LRGD u l-NVMSR huma privati, l-NRGD u l-NFI huma ġestiti mill-Ministeru tal-Gustizzja, l-STAB huwa korp indipendenti, li jaħdem strettament għall-gudikatura. L-ebda qorti ma hija responsabbli għar-reġistru, u lanqas għall-kwalità tal-esperti li jidhru fih, fin-Netherlands dan huwa strettament separat. Il-qrati joqogħdu fuq l-assigurazzjonijiet tal-kwalità li jipprovdut dawn il-korpi. Madankollu, l-imħallfin huma involuti fil-proċess ta' ammissjoni u/jew ta' akkreditazzjoni tar-reġistri LRGD u NRGD.

Holoq:

[Ir-Reġistru Nazzjonali tal-Esperti tal-Qorti](#)

[Ir-Reġistru tal-Esperti tal-Qorti tan-Netherlands](#)

[Esperti dwar il-liġi ambjentali u l-ippjanar spazjali](#)

[L-Assoċjazzjoni Netherlandiża għar-Rapporti Speċjalisti Mediċi](#)

Ir-reġistri NRGD/LRGD, NVMSR u s-sit web tal-STAB huma aċċessibbli pubblikament. Hemm għodod ta' tiftix, madankollu l-esperti tal-STAB ma jistgħux jiġu kkonsultati mill-partijiet għax dawn jinħatru biss biex jagħtu pariri lill-imħallfin u dan joħloq dubju f'termini ta' indipendenza. Pubbliku: ara l-paġna [sib esperti](#). Din l-għodda tkopri biss l-esperti fir-reġistru LRGD. Hija aċċessibbli skont l-ispeċjalizzazzjoni. L-Esperti kollha li jaħdmu fl-STAB huma rreġistrati wkoll fir-reġistru LRGD.

Il-membri tal-NVMSR jgħaddu minn proċess ta' taħriġ u eżami qabel ma jikkwalifikaw bħala esperti ġudizzjarju membru.

Biex jiġu rreġistrati fl-NRGD, l-esperti jridu jgħaddu minn proċedura ta' akkreditazzjoni li tqis kemm il-qasam ta' kompetenza li fih għandhom jeċċellaw b' responsabbiltà kif ukoll fir-rwol tagħhom bħala esperti għall-qorti, il-hiliet meħtieġa biex wieħed ikun expert tajjeb fil-proċedimenti. L-LRGD jibni fuq iċ-ċertifikazzjoni tal-istandards professjonali li huma stabbiliti mill-korpi professjonali u l-assoċjazzjonijiet (kummerċjali) tal-professjoni nnifisha, u edukazzjoni dwar ir-rwol ta' expert, u sistema ta' edukazzjoni permanenti.

L-STAB għandu standards stretti ħafna ta' reklutaġġ u sistema edukattiva permanenti stretta. Ir-rieżami bejn il-pari tar-rapporti tal-Esperti huwa standard għall-STAB.

L-esperti ma għandhomx bżonn jieħdu ġurament. L-esperti jistgħu jitkeċċew mir-reġistri wara lmenti formali li ma segwewx ir-regoli ta' kondotta applikabbli għall-qrati differenti, li huma simili ħafna.

Ir-reġistri jinżammu aġġornati mill-korpi amministrattivi ta' ġestjoni.

II. Kwalifiki tal-esperti

L-esperti tal-LRGD iridu jkunu membri ta' korp professjonali sabiex ikunu jistgħu jsejgħu lilhom infushom esperti. Għalhekk, il-kriterji għall-professjonalizmu u r-rekwiżiti edukattivi huma ddikjarati minn dak il-korp. L-NRGD jistabbilixxi wkoll standards għoljin għall-edukazzjoni sabiex expert jiġi ammess fir-reġistru. L-esperti ħafna drabi jkunu membri ta' korp professjonali, iżda hemm oqsma "niċċa" li għalihom ma jeżistux korpi professjonali, għalhekk dan mhuwiex strettament obligatorju. Fl-STAB, fl-LRGD u wisq probabbli fl-NRGD hija meħtieġa edukazzjoni permanenti fil-forma ta' Żvilupp Professjonali Kontinwu. Pereżempju fl-STAB 15% tal-hin huwa riżervat għal dan, l-LRGD jirrikjedi minimu ta' 6 sigħat fis-sena. Ħafna drabi l-korpi professjonali jakkreditaw istituti edukattivi. Huma jridu jagħtu prova li l-edukazzjoni saret, jiġifieri jipprovdut listi ta' reġistrazzjonijiet fuq l-internet minn partijiet edukattivi. L-edukazzjoni għandha żewġ għanijiet: il-hiliet fil-kuntest ġudizzjarju u l-kompetenza esperta.

III. Rimunerazzjoni tal-esperti

Fi proċedimenti kriminali u amministrattivi, l-Istat iħallas ir-rimunerazzjoni tal-expert. Hemm sistema fissa ta' tariffi u l-expert irid jagħmel kalkolu minn qabel. Fl-STAB huwa differenti, l-STAB jithallas mill-Ministeru tal-Ambjent. F'kawżi ċivili, il-partijiet iħallsu għall-kompetenza esperta.

IV. Responsabbiltà tal-esperti

L-esperti jinżammu responsabbli skont il-liġi ġenerali tal-obbligi. L-esperti mhumix obligati jkollhom assicurazzjoni tar-responsabbiltà bil-Liġi jew mill-imħallef li jaħtar. L-esperti jistgħu jiġu assicurati mill-kumpanija li jaħdmu għaliha. L-esperti indipendenti jiġu assicurati fid-diskrezzjoni tagħhom stess, madankollu bosta korpi professjonali jagħmlu l-assigurazzjoni tar-responsabbiltà obligatorja.

V. Informazzjoni addizzjonali dwar il-proċedimenti tal-esperti

Id-dispożizzjonijiet legali prinċipali applikabbli għall-Kompetenza Ġudizzjarja fin-Netherlands huma l-Artikolu 194 tal-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili u l-Artikolu 8.47 Awb, il-Kodiċi għad-Dritt Amministrattiv u liġi għall-Kompetenza Ġudizzjarja fid-Dritt Kriminali.

Dawn il-liġijiet huma qafas: linji gwida dettaljati għall-Kompetenza Ġudizzjarja jinsabu fid-[Direzzjoni tal-Prattika għall-esperti](#) f'każijiet tad-dritt ċivili Netherlandiż.

Barra minn hekk, hemm kodiċi ta' kondotta - b'bażi legali – għall-esperti fid-Dritt Kriminali, u hemm ukoll kodiċi ta' kondotta maħruġ mill-Qorti Amministrattiva Superjuri għall-kompetenza ġudizzjarja. Għall-biċċa l-kbira tal-forom ta' kompetenza, hemm rekwiżiti addizzjonali rigward il-kwalità tal-kompetenza jew il-kwalifiki tal-esperti.

It-titolu tal-expert mhuwiex protett.

1 Maħtra ta' esperti

L-esperti jistgħu jinħatru mill-qorti u mill-partijiet involuti. Il-maħtra tal-esperti fil-proċedimenti amministrattivi hija simili għal dik fil-proċedimenti ċivili, bid-differenza li fid-dritt amministrattiv l-ispejjeż jithallsu mill-Istat u fil-proċedimenti ċivili l-ispejjeż jithallsu mill-partijiet. Fil-każijiet kollha, l-expert maħtur mill-qorti għandu d-dmir li jwieġeb il-mistoqsijiet li jisirulu mill-qorti (possibbilment, wara konsultazzjoni mal-partijiet). Fil-proċedimenti quddiem qorti kriminali, jista' jinħatar expert mill-prosekutur jew mill-imħallef matul il-fażi tal-investigazzjoni. Għal dan il-għan, hemm reġistru rregolat bil-liġi, li għalih l-expert irid jissodisfa rekwiżiti aktar stretti milli fil-proċedimenti ċivili u amministrattivi. L-esperti kollha maħturin mill-qorti għandhom obbligu legali li jirrapportaw kwalunkwe kunflitt ta' interess.

1.a Maħtra minn qorti

Qorti ċivili għandha s-setgħa diskrezzjonali li taħtar expert *ex officio* jew fuq talba espliċita tal-litiganti jekk il-fatti rilevanti ma jkunux jistgħu jiġu stabbiliti mod ieħor. F'dan il-każ, is-smiġħ orali jiġi ppost għal data wara l-preżentazzjoni tar-rapport tal-expert. Il-qorti għandha l-libertà tal-għażla fil-prinċipju sabiex taħtar kwalunkwe persuna li tqis li tkun xierqa sabiex tagħxi bħala expert. Madankollu, il-maħtra ta' expert mir-reġistru rilevanti hija Prattika segwita b'mod wiesa' mill-qrati kollha. L-expert għandu jirrapporta kwalunkwe kunflitt ta' interess lill-qorti. L-esperti maħtura mill-qorti għandhom aċċess għall-atti tal-kawża. Fil-proċedimenti ċivili, hemm regoli aktar stretti li japplikaw għas-subesperti li jiġu kkonsultati mill-expert maħtur matul il-missjoni, billi l-partijiet iridu jkunu jafu minn qabel liema persuni jiġu kkonsultati u x'mistoqsijiet ikunu mitluba jwieġbu.

1.b Hatra mill-partijiet

Meta l-partijiet jaħtru espert, dan generalment isir fil-bidu tal-proċedimenti legali, biex jibnu l-każ tagħhom. Il-qorti tista' tuża dawn ir-rapporti biex tiddeċiedi każ. Fi kwalunkwe hin fil-proċedimenti, imħallef jista' jaħtar espert fuq talba tal-partijiet. Dawn kollha jridu jaħdmu skont ir-regoli u l-kodiċijiet ta' kondotta applikabbli għall-espert maħtur mill-qorti.

Huwa possibbli li ż-żewġ partijiet jitolbu l-hatra ta' certu espert, ma hemmx regoli speċjali applikabbli. Imħallef jista' jordna li ż-żewġ partijiet jaħtru espert uniku, iżda din mhijiex Prattika komuni.

2 Proċedura

2.a Proċedura ċivili

Il-qorti timmonitorja l-progress tal-investigazzjonijiet tal-esperti f'termini ta' ġestjoni tal-hin biss. Ma hemm l-ebda kontroll tal-kwalità fuq il-prestazzjoni tal-espert, ma ssir l-ebda referenza fis-sentenzi. Madankollu l-STAB jirċievi feedback regolari dwar il-prestazzjoni mill-qrati, għalkemm l-STAB rari jintalab fi proċedimenti ċivili.

Il-partijiet jistgħu jikkontestaw ir-rapport billi jagħtu dikjarazzjonijiet jew billi jipprovdu kontrokompetenza. Il-qrati mhumix marbuta bir-rapport tal-Espert, iżda generalment isegwu l-espert li jkunu haħtru. L-esperti tal-partijiet għandhom it-tendenza li jkunu anqas influwenti mill-Esperti maħtura mill-qorti. Ma hemm l-ebda proċedura li biha l-esperti jiltaqgħu qabel il-proċess jew jiġu kontroezaminati qabel il-proċess biex ifittxu li jnaqqsu l-kwistjonijiet u biex il-qorti tifhem id-differenzi.

L-esperti huma permissi li jkunu f'kuntatt mal-partijiet matul il-proċedimenti iżda biss jekk ikun meħtieġ għas-sejbien tal-fatti u fil-preżenza tal-partijiet kollha. L-Espert għandu jagħmel laqgħat fil-preżenza mal-partijiet kollha sabiex jiġbor il-kummenti tagħhom, jekk ma jkunx imxejjel minn standards professjonali bħal f'każijiet mediċi.

1. Rapport tal-espert

Fin-Netherlands hemm Mudell ta' qafas ta' rapport. L-esperti huma meħtieġa li jipprovdu rapport preliminari, il-partijiet għandhom id-dritt li jagħmlu l-kummenti. L-espert irid jindirizza l-argumenti tal-partijiet kemm fir-rapport preliminari kif ukoll fir-rapport finali. M'hemm bżonn li jiġi osservat l-ebda rekwiżit speċifiku ieħor fir-rapport. Jekk ikun ordnat mill-qorti, l-espert irid jipproduċi rapport addizzjonali, pereżempju jekk ikun hemm mistoqsijiet addizzjonali. Ir-rapport generalment jingħata bil-miktub, iżda jista' jingħata wkoll b'mod orali f'seduta ta' smiġh fil-qorti.

2. Smiġh fil-qorti

Il-qorti tordna lill-espert sabiex jattendi għas-seduti ta' smiġh biss f'każijiet eċċezzjonali, dan jista' jintalab mill-partijiet jew jiġi ordnat mill-imħallef. Mhux normali li jsir kontroezami.

2.b Oħrajn

Id-differenzi għal forum oħra għajr id-dritt ċivili mhumix sinifikanti.

L-informazzjoni pprezentata hawnhekk ingabret matul il-Proġett Sib Espert minn kuntatti għal kull pajjiż magħżula mill-[Istitut Ewropew tal-Kompetenzi u l-Esperti EEEI](#).

L-aħħar aġġornament: 10/09/2020

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali hija ġestita mill-Istat Membru rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. Il-Kummissjoni Ewropea ma taċċettax responsabbiltà jew kwalunkwe tip ta' tort fir-rigward ta' kull informazzjoni jew deċiżja li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Sib espert - Awstrija

I. Listi u reġistri ta' esperti

Fl-Awstrija, il-persuni li jkunu disponibbli biex jaħdmu bħala esperti fi proċedura ġudizzjarja jew f'investigazzjoni mill-uffiċċju tal-prosekutur pubbliku jiddaħħlu fil-lista tal-esperti tal-qorti miżmuma mill-presidenti tal-qrati reġjonali għad-distretti rispettivi tal-qrati reġjonali, bl-entrati mqassma skont il-qasam tal-ispeċjalizzazzjoni.

Ir-reġistri huma disponibbli għall-pubbliku [hawnhekk](#).

L-esperti jridu jipprezentaw applikazzjoni u jgħaddu minn eżami sabiex jiġu inkluzi fil-lista tal-esperti tal-qorti.

II. Il-kwalifiki tal-esperti

L-applikanti li jixtiequ jinħatru mill-qrati jridu jagħtu prova tal-esperjenza professjonali fil-qasam ta' kompetenza tagħhom. L-esperti jrid ikollhom għarfien sostanzjali tal-aktar prinċipji importanti tal-liġi proċedurali Awstrijaka, ikunu jafu kif jiktbu perizja u jridu jipprovdu prova ta' 10 jew 5 snin ta' xogħol professjonali matul il-perjodu immedjatament qabel jiġu rreġistrati fil-lista (jekk ikollhom lawrja universitarja rilevanti jew ikunu lestew kors ta' studju fi skola vokazzjonali ta' livell ogħla) fil-qasam speċjalizzat inkwistjoni. Barra minn hekk, irid ikollhom kapaċità legali sħiħa u jkunu affidabbli. Biex ikunu affidabbli, l-esperti ma jrid ikun fihom x'tikkritika fihom fil-kondotta ġenerali tagħhom sabiex l-imparzjalità tagħhom u l-kwalità ta' xogħolhom ikunu garantiti.

L-applikazzjoni għall-inkluzjoni fir-reġistru ta' esperti "guramentati u ċertifikati" (bħala "espert rikonoxxut", fil-kliem tal-Istitut Ewropew tal-Kompetenzi u l-Esperti (EEEI)) trid tiġi pprezentata lill-president tal-qorti reġjonali fid-distrett tar-residenza abitwali jew tal-attività professjonali tal-applikant.

Matul il-proċedura ta' reġistrazzjoni, il-president responsabbli mir-reġistrazzjoni jqabbad kummissjoni biex thejji perizja dwar jekk ir-rekwiżiti tar-reġistrazzjoni ġewx issodisfati.

L-esperti jridu jieħdu ġurament qabel ma jiġu rreġistrati.

Jekk jissodisfaw ir-rekwiżiti kollha ta' hawn fuq, dawn jinħatru mill-president responsabbli għar-reġistrazzjoni għal perjodu ta' 5 snin. Dawn iridu jerġgħu japplikaw wara kull perjodu ta' 5 snin. Jekk l-esperti jibqgħu jissodisfaw ir-rekwiżiti kollha f'dan iż-żmien, ir-reġistrazzjoni tagħhom fil-lista ta' esperti tal-qorti tiġi estiża (generalment mingħajr il-bżonn li jagħmlu eżami ieħor).

L-esperti jistgħu jitneħħew mir-reġistru tal-esperti tal-qorti jekk ikunu jixtiequ, jekk ma jibqgħux jissodisfaw ir-rekwiżiti jew jekk il-president responsabbli għar-reġistrazzjoni jiddeċiedi hekk. Id-deċiżjonijiet biex espert jitneħħa jew ma jiġix iċċertifikat mill-ġdid, iridu jkunu debitament motivati u jistgħu jiġu appellati.

Hemm kodiċi tal-etika (*Ethikkodex* – link [hawnhekk](#)) ippubblikat mill-Assoċjazzjoni Awstrijaka tal-Esperti Guramentati u Ċertifikati.

III. Ir-remunerazzjoni tal-esperti

III.1 Informazzjoni ġenerali

It-tariffi tal-esperti huma rregolati mill-Att Awstrijak dwar id-Dritt għat-Tariffi (*Gebührenanspruchsgesetz* – link [hawnhekk](#)). Dak l-Att fih regoli ġenerali applikabbli għall-esperti. Jinkludi wkoll sistema speċifika ta' kumpens għat-tobba, l-antropologi, id-dentisti, il-veterinarji, l-esperti fl-analiżi kimika u l-esperti fil-vetturi bil-mutur.

III.2 Tariffi

Normalment it-tariffi jiddependu fuq il-kumplessità tal-perizja. Teżisti sistema speċifika ta' kumpens fil-proċedimenti kriminali u fil-proċedimenti tal-qorti tal-familja, fost l-oħrajn, għal ċerti esperti (ara t-Taqsima III.1).

III.3 Pagament

L-esperti jridu jipprezentaw fattura għat-tariffi tagħhom lill-qorti fi żmien 4 gimgħat minn meta jagħtu l-perizja tagħhom. L-onorarij generalment jithallsu permezz ta' trasferiment bankarju.

III.3.1 Proċedimenti ċivili

Fi proċedimenti ċivili, qabel ma l-espert jibda jaħdem fuq l-opinjoni tiegħu, il-qorti generalment tordna li ż-żewġ partijiet għandhom jagħmlu hlas bil-quddiem (*Kostenvorschuss*) lill-qorti. L-ammont ta' dan il-hlas jiddependi fuq il-kumplessità tal-kawża u l-grad tal-perizja li jrid jagħti l-espert. Ir-remunerazzjoni generalment tiġi kkalkulata abbażi tal-għadd ta' sigħat li l-espert ikun qatta' fuq il-każ, immultiplikat b'rata fis-sieġha. L-ispejjeż u l-VAT huma inklużi wkoll. Il-qorti tordna l-ammont li l-partijiet iridu jiddepożitaw fuq il-bażi tal-esperjenza tagħha. Jekk l-ammont depożitat ma jkunx suffiċjenti, jista' jiġi ordnat hlas bil-quddiem ieħor.

III.3.2 Proċedimenti kriminali

Fi proċedimenti kriminali, l-Istat iħallas ir-remunerazzjoni tal-esperti u, fil-każ ta' kundanna, il-persuna kkundannata trid tirrimborża l-ispejjeż.

III.3.3 Proċedimenti tal-qorti tal-familja

Fil-proċedimenti tal-qorti tal-familja, ir-remunerazzjoni tal-espert generalment tiħallas mill-Istat.

III.4 Każijiet ta' għajjuna legali

B'mod ġenerali, l-għajjuna legali tingħata lil persuni li ma jkunux jistgħu parti mill-ispejjeż tal-proċedimenti jew l-ispejjeż kollha, inklużi l-ispejjeż tal-esperti minhabba s-sitwazzjoni ekonomika tagħhom. Il-benefiċjarji tal-għajjuna legali jridu jirrimborżaw il-hlasijiet kollha jew parti minnhom, jekk is-sitwazzjoni finanzjarja tagħhom tkun tjebejt b'mod sostanzjali fi żmien 3 snin minn meta jkunu seħħew il-proċedimenti. Għandu jkun innotat li l-parti telliefa dejjem trid tkopri l-ispejjeż tal-parti rebbieha.

III.5 Rimborż tat-tariffi tal-esperti

Il-qorti tiegħu d-deċiżjoni dwar l-ispejjeż tal-esperti f-deċiżjoni awtonoma dwar l-onorarij jew fil-kuntest tas-sentenza tagħha. Għalhekk, l-ispejjeż decizi huma eżegwibbli.

IV. Responsabbiltà tal-esperti

L-esperti jinżammu responsabbli skont il-liġi ġenerali tal-obbligi. Huma obbligati jkopru r-responsabbiltà possibbli tagħhom permezz ta' assigurazzjoni ta' indennizz professjonali.

V. Informazzjoni addizzjonali dwar il-proċedimenti tal-esperti

Is-sit web tal-Assoċjazzjoni Awstrijaka tal-Esperti Ġuramentati u Ċertifikati (*Hauptverband der allgemein beeideten und gerichtlich zertifizierten Sachverständigen Österreichs* – link [hawnhekk](#)) jipprovdi informazzjoni dettaljata dwar l-ispejjeż (kampjun tat-tariffi) u l-kundizzjonijiet għad-dhul fil-lista ta' esperti tal-qorti. Is-sit web huwa informattiv ħafna u faċilment aċċessibbli għall-pubbliku.

V.1 Bażijiet legali

Id-dispożizzjonijiet legali prinċipali applikabbli għall-kompetenza ġudizzjarja fl-Awstrija huma:

L-Artikoli 351 sa 367 tal-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili Awstrijak (*österreichische Zivilprozessordnung (ZPO)* – link [hawnhekk](#))

L-Artikolu 31 tal-Att dwar il-Materji Mhux Ikkontestati (*Außerstreitgesetz* – link [hawnhekk](#))

L-Artikoli 52 sa 53a tal-Kodiċi tal-Proċedura Amministrattiva Awstrijak tal-1991 (*Allgemeines Verwaltungsverfahrensgesetz* – link [hawnhekk](#))

L-Artikoli 104, 112, 112a u 125 sa 128 tal-Kodiċi ta' Proċedura Kriminali Awstrijak tal-1975 (*österreichische Strafprozessordnung* – link [hawnhekk](#)).

V.2. Hatra ta' esperti

L-esperti jistgħu jinħatru mill-qorti iżda mhux mill-partijiet involuti. Il-hatra ta' esperti fi proċedimenti amministrattivi hija simili għal dik fi proċedimenti ċivili. Fi proċedimenti ta' investigazzjoni kriminali, l-espert jista' jinħatar mill-prosekutur.

V.2.a. Hatra minn qorti

Il-qorti ċivili għandha s-setgħa diskrezzjonali li taħtar espert, jew *ex officio* jew fuq talba espliċita ta' parti fil-proċedimenti, sakemm il-fatti tal-kawża ma jkunux jistgħu jiġu solvuti mod ieħor. Il-qorti hija libera li taħtar kwalunkwe persuna li tqis xierqa biex tagħxi bħala espert. Il-espert irid jirrapporta kwalunkwe kunflitt ta' interess lill-qorti. L-esperti maħtura mill-qorti għandhom aċċess għad-dokumenti rilevanti tal-proċess.

V.2.b. Hatra mill-partijiet

Fl-Awstrija, l-esperti privati jintgħażu mill-partijiet. Il-perizji tagħhom iridu jiġu asseriti u pprezentati mill-partijiet, inkella jiġu rrifjutati bħala inammissibbli. Jekk dawn ir-rekwiżiti jiġu ssodisfati, il-qorti teżamina u tivvaluta l-perizja. Ir-rapport huwa meqjus bħala element ta' prova iżda ma jistax jannulla r-rapport ta' espert maħtur mill-qorti. Pjuttost, il-perizja tinfed il-bażi ġuridika tal-argument ta' parti.

Il-qorti tista' tiddeċiedi jekk tibbażax jew le r-raġunament fis-sentenza tagħha fuq il-perizja tal-espert maħtur mill-parti.

V.3 Proċedura

V.3.a. Rapport tal-espert

Il-perizja tista' tiġi pprezentata bil-miktub jew verbalment. Ma hemm l-ebda stipulazzjoni li tirregola l-mod kif għandha tiġi strutturata perizja.

Jekk il-qorti tqis li l-perizja ma hijiex kompluta, jew fil-każ ta' mgħiba ħażina mhux ġustifikata min-naħa tal-espert, il-qorti tista', *ex officio* jew fuq talba tal-partijiet, tordna li tithejja perizja ġdida jew supplimentari. Il-qorti tista' wkoll tordna lill-espert iħallas lill-qorti minhabba l-imġiba ħażina mhux ġustifikata tiegħu. Il-partijiet jistgħu jippruvaw jinvalidaw jew jikkontestaw il-perizja permezz ta' sottomissjoni rilevanti jew kontroperizja.

Fi proċedimenti ċivili, il-partijiet ikunu involuti ħafna fil-hidma tal-esperti. Huma jridu jikkooperaw magħhom u jipprovduhom kwalunkwe dokument li jitolbu.

Huma jistgħu jistaqsuhom mistoqsijiet direttament waqt il-proċedimenti kontradittorji u jitolbuhom jikkumentaw fuq il-kummenti tagħhom.

V.3.b. Smiġh fil-qorti

Fil-każ tas-sottomissjoni ta' perizja bil-miktub, jekk il-partecipazzjoni tal-espert fis-seduti tal-qorti hijiex meħtieġa u sa liema punt (fuq talba tal-partijiet, fejn applikabbli) jiġi decizi mill-qorti.

L-informazzjoni pprezentata hawnhekk ingabret matul il-Proġett "Sib espert" minn kuntatti f'kull pajjiż magħżula mill-[Istitut Ewropew tal-Kompetenzi u l-Esperti](#).

L-aħħar aġġornament: 23/10/2023

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali hija ġestita mill-Istat Membru rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. Il-Kummissjoni Ewropea ma taċċettax responsabbiltà jew kwalunkwe tip ta' tort fir-rigward ta' kull informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Sib espert - Polonja

I. Listi u registri ta' esperti

Kull qorti reġjonali għandha l-lista ta' esperti tagħha stess. Il-president tal-qorti reġjonali huwa responsabbli għall-pubblikazzjoni. Ara: <https://lublin.so.gov.pl/lista-bieglych,m,m1,2,270> għal Lublin jew http://www.krakow.so.gov.pl/fck_pliki/file/Testowy/Biegli/Biegli_20180205_strona.pdf għal Krakow. Ir-registri huma aċċessibbli għall-pubbliku.

Hemm kwalifika tal-età – persuna li trid tkun espert irid ikollha mill-inqas 25 sena. L-esperti jrid ikollhom għarfien speċjali teoretiku u Prattiku f'fergħa speċifika tax-xjenza, tat-teknoloġija, tal-arti, tas-sengħa jew ta' hila oħra. Il-kriterji ma humiex formalizzati. Huwa l-president tal-qorti reġjonali li jiġġudika jekk kandidat jissodisfax il-kundizzjonijiet kollha biex isir espert. L-esperti jridu jieħdu għurament sabiex ikunu rreġistrati. Persuna li tixtieq tiddaħħal fil-lista ta' esperti trid tippreżenta rikors lill-president tal-qorti reġjonali.

L-espert jista' jitneħħa mir-registru mill-president tal-qorti reġjonali:

fuq talba tiegħu;

jekk l-espert jibqa' ma jissodisfax ir-rekwiżiti biex iwettaq din il-funzjoni jew jekk jiġi ddeterminat li ma jkunx issodisfahom meta ġie stabbilit u jkun għadu mhux responsabbli għalihom;

għal raġunijiet importanti, b'mod partikolari jekk ma jwettaqx l-attivitajiet tiegħu kif suppost.

Ma hemm ebda kodiċi ta' kondotta jew etika speċifiċi applikabbli għall-esperti iżda l-espert ikollu jirrispetta l-kodiċi tal-proċedura ċivili/amministrattiva /kriminali.

Ir-registri jiġu aġġornati regolament. F'Jannar ta' kull sena, il-president tal-qorti reġjonali jgħid l-lista ta' esperti tal-qorti lill-qorti distrettwali u lill-Ministeru għall-Ġustizzja, u jinnotifika lill-kulhadd minnufih dwar kwalunkwe bidla fil-lista u l-bidu ta' proċedimenti kriminali jew inabilitazzjoni fir-rigward ta' dawn il-persuni.

L-esperti jiġu rreġistrati għal perjodu ta' hames snin.

L-esperti jiġu elenkati għal fergħat partikolari tax-xjenza, tat-teknoloġija, tal-arti, tas-snaġġa, kif ukoll għal hila oħra. Il-lista ta' speċjalitajiet hija twila hafna u varjata.

Ladarba jkun elenkati, l-esperti ma għandhom l-ebda obbligu partikolari. Ma jkunx obbligati jkomplu jistudjaw, għalkemm jeżistu studji u korsijiet postgradwatorji rilevanti. Madankollu, fil-prattika, jekk ikunu jridu jinhatru għall-perjodu sussegwenti, ikunu jridu jagħtu prova li ziedu l-għarfien tagħhom (billi attendew korsijiet, konferenzi, studji postgradwatorji, eċċ.).

II. Kwalifiki tal-espert

L-esperti jrid ikollhom għarfien speċjali teoretiku u Prattiku f'fergħa speċifika tax-xjenza, tat-teknoloġija, tal-arti, tas-sengħa jew ta' hila oħra. Il-kriterji ma humiex formalizzati. Huwa l-president tal-qorti reġjonali li jiġġudika jekk kandidat jissodisfax il-kundizzjonijiet kollha biex isir espert.

L-esperti ma humiex meħtieġa jkun membru ta' korp professjonali. Formalment ma jiġux mitluba jtejbju l-hiliet tagħhom b'mod regolari u ma hemm l-ebda sistema ta' żvilupp professjonali kontinwu. Għalkemm ikunu esperti, ma għandhomx għalfejn juru li jipparteċipaw f'korsijiet edukattivi ulterjuri u ma hemm l-ebda metodu biex jiġi ttestjat l-għarfien miksub. Iżda jekk ikunu jridu jinhatru għall-perjodu sussegwenti, iridu jkun jistgħu juru li huma ziedu l-għarfien tagħhom.

III. Remunerazzjoni tal-esperti

Ir-remunerazzjoni tal-espert hija ddeterminata mir-Regolament tal-Ministru għall-Ġustizzja tal-24 ta' April 2013 dwar id-determinazzjoni tat-tariffi tal-esperti, is-somom f'daqqa u kif jiġu ddokumentati l-ispejjeż meħtieġa biex tingħata opinjoni. Ir-rati fis-siegħa tal-espert huma stabbiliti, u huma parti mill-ammont bażi ddeterminat mill-att dwar il-baġit. B'mod ġenerali, ir-remunerazzjoni tal-espert hija relatata mal-għadd ta' sigħat li huwa jkun iddedika għall-għarfien espert u l-grad ta' edukazzjoni tiegħu. Ir-regolament jistabbilixxi rata minima u rata massima.

Id-dmir tal-hlas tar-remunerazzjoni tal-esperti huwa għestit mis-sistema ġudizzjarja jew imħallas minn waħda mill-partijiet. Il-partijiet jistgħu jiksbu għajjnuna legali għar-remunerazzjoni tal-espert mingħajr rati preskritti.

Ir-remunerazzjoni hija stabbilita b'regolament. F'kazijiet speċifiċi, speċjalment għal missjonijiet diffiċli, it-tariffa legali tista' tinqabeż b'deċiżjoni speċifika tal-qorti. Iżda fil-prattika, fil-proċedura ċivili, l-esperti jeħtieġu l-qbil tal-partijiet biex jircievu tariffi ogħla.

F'materji ċivili, meta l-espert jinhatar mill-qorti, waħda mill-partijiet tiġi ordnata tħallu bil-quddiem. L-esperti jistgħu jircievu hlas bil-quddiem tat-tariffi tagħhom. Iżda fit-tmiem tal-proċedimenti, fis-sentenza dwar il-merti, il-qorti tiddeċiedi min għandu jagħmel tajjeb għall-piż finali tal-ispejjeż. Dan jista' jinqasam bejn il-partijiet.

F'materji kriminali l-esperti jithallu mill-istat (u jiġu imposti fuq l-imputat biss jekk jiġi kkundannat): il-fondi mħallsa mill-istat huma soġġetti għall-kontroll finanzjarju tal-istat, li jista' jikkontesta l-hlas magħmula bi ksur tal-liġi dwar il-finanzi pubbliċi.

IV. Responsabbiltà tal-esperti

F'konformità mal-liġi penali, espert li jippreżenta opinjoni falza jista' jiġi kkundannat sa 10 snin prigunerija.

Ma hemm l-ebda dispożizzjoni ċivili speċjali għal dan is-suġġett. Ir-regolamenti ġenerali tad-dritt ċivili (il-liġi tal-obbligi/kuntrattwali) huma applikabbli għar-responsabbiltà tal-esperti.

L-esperti mhumiex obbligati jkopru r-responsabbiltà possibbli tagħhom permezz ta' assigurazzjoni ta' indennizz professjonali.

V. Informazzjoni addizzjonali dwar il-proċedimenti tal-esperti

Il-hatra tal-esperti hija regolata mill-Ordinanza tal-Ministru għall-Ġustizzja tal-24 ta' Jannar 2005. Regolamenti addizzjonali huma ddikjarati fil-Kodiċijiet tal-Proċedura Ċivili, tal-Proċedura Kriminali u tal-Proċedura Amministrattiva. Fil-proċeduri ċivili, il-partijiet jistgħu jitolbu l-hatra ta' espert. Normalment, fi proċedura ċivili, il-hatra ta' espert tiddependi fuq il-hlas bil-quddiem mill-partijiet rikorrenti għall-ispejjeż relatati mat-tnejn ta' opinjoni.

B'mod ġenerali, l-istess regoli japplikaw fi proċeduri ċivili, kriminali u amministrattivi. Ma hemmx differenzi fundamentali bejn il-proċeduri tal-hatra fi kwistjonijiet ċivili, amministrattivi u kriminali.

It-titolu ta' espert ġudizzjarju jista' jintuża biss matul u għall-finijiet tat-tnejn ta' opinjoni ta' espert għall-qorti jew għall-prosekuzzjoni. L-għadd ta' esperti fil-Polonja huwa madwar 15 000.

1. Hatra tal-esperti

Il-qorti u l-prosekuzzjoni biss jistgħu jaħtru esperti bl-istatus ta' esperti ġudizzjarji *ex officio* jew fuq talba tal-parti). Opinjoni mhejjija dwar il-hatra ta' qorti jew prosekuzzjoni tikkostitwixxi tip speċjali ta' prova msejja opinjoni tal-espert.

Il-partijiet jistgħu jgħaddu esperti privatament, iżda r-rapport tagħhom jiġi ppreżentat bħala prova oħra.

a) Hatra minn qorti

Il-qorti tuża lista ta' esperti. Kull qorti reġjonali għandha l-lista ta' esperti tagħha stess. Il-hatra ta' espert mir-registru (lokali) hija Prattika segwita b'mod wiesa' mill-qorti. Madankollu, l-użu ta' registru mhux obligatorju.

b) Hatra mill-partijiet

Filwaqt li l-esperti ġudizzjarji qatt ma jinhatru mill-partijiet, il-partijiet fi proċeduri ċivili u amministrattivi jistgħu jgħaddu l-espert tagħhom stess. Ma għandhomx għalfejn isegwu proċessi jew proċeduri partikolari.

2. Proċedura

a) Proċedura ċivili

Fi proċedimenti ċivili, l-espert ma għandu l-ebda obbligu li jattendi seduta preliminarj (jekk ikun hemm). Il-qorti timmonitorja l-progress tal-investigazzjoni tal-esperti f'dak li jirrigwarda l-hin. Il-qorti hija "l-ogħla expert" u tiġġudika l-kwalità tal-opinjoni. Il-qorti mhumix marbuta bl-opinjoni espressa fir-rapporti tal-esperti u jiddeciedi jekk l-opinjoni tistax tkun il-bażi biex jiġu stabbiliti l-fatti fil-kawża.

Rapport tal-espert

L-espert jipprezenta r-rapport tiegħu bil-miktub. Ma hemm l-ebda struttura partikolari li l-espert irid isegwi fir-rapport tiegħu. L-esperti mhumix obbligati jipprovdu rapport preliminarj. Fir-rapport finali l-espert għandu jindirizza l-argumenti tal-partijiet. F'hafta każijiet, l-espert għandu jagħti rapport addizzjonali meta l-parti tippreżenta tali talba u l-imħallef jaċċettaha jew fuq talba tal-imħallef. Dan jista' jseħh meta l-espert ma jkunx wiegħeb il-mistoqsijiet kollha inklużi fil-kompitu tiegħu jew meta jinqalghu mistoqsijiet addizzjonali aktar 'il quddiem.

Il-qorti toħroġ ordni ġdida li tiddikjara l-htieġa ta' input addizzjonali u tispeċifika l-mistoqsijiet li jridu jiġu mwiegħba. Il-partijiet jistgħu jagħmlu talba għal kjarifika ulterjuri lill-qorti. Fil-prattika, madankollu, huwa aktar probabbli li jinħatar expert ieħor, skont kemm il-partijiet ikunu sodisfatti bl-ewwel rapport.

Seduta fil-qorti

L-esperti huma meħtieġa jattendu seduta sabiex iwiegħbu mistoqsijiet mill-qorti u mill-partijiet wara li jipprezentaw ir-rapport tagħhom. Dawn jistgħu jiġu kontroezaminati fil-qorti.

b) Oħrajn

Xi esperti jinħatru biex jattendu għas-smiġħ ta' xhieda jew partijiet, l-aktar psikologi. Huma jevalwaw il-kapaċità ta' perċezzjoni tan-nies u jipprezentaw l-osservazzjonijiet tagħhom.

L-informazzjoni pprezentata hawn ingabret waqt il-Proġett Sib Expert minn kuntatti għal kull pajjiż magħżula mill-[Istitut Ewropew tal-Kompetenzi u l-Esperti EEEI](#).

L-aħħar aġġornament: 27/04/2023

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali hija ġestita mill-Istat Membru rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. Il-Kummissjoni Ewropea ma taċċettax responsabbiltà jew kwalunkwe tip ta' tort fir-rigward ta' kull informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Sib expert - Portugall

I. Listi u reġistri ta' esperti

Minbarra l-proċedimenti previsti fil-Kodiċi ta' Esproprijazzjoni, m'hemm l-ebda lista/reġistru uffiċjali ieħor ta' esperti fil-Portugall. Il-Kodiċi tal-Esproprijazzjoni (approvat mil-Liġi nru 168/99, tat-18 ta' Settembru) jipprevedi l-intervent ta' esperti fuq il-lista uffiċjali fi proċedimenti relatati mad-dikjarazzjoni ta' utilità pubblika ta' esproprijazzjoni u fi proċedimenti relatati mal-infurzar tal-pussess amministrattiv, inklużi l-fażijiet ta' arbitraġġ u ta' appell taż-żewġ proċedimenti. L-evalwazzjonijiet u l-eżaminijiet imwettqa mill-espert għandhom, b'mod partikolari, jirriżultaw fid-determinazzjoni ta' kumpens ġust li għandu jithallas lill-parti esproprijata. L-ammont għandu jkun ibbażat fuq l-istabbiliment ta' fatti indispensabbli għall-kalkolu ta' dan il-kumpens.

Skont l-[Ordni Amministrattiv Nru 125/2002 tal-10 ta' Mejju](#), li jirregola l-kundizzjonijiet għall-eżerċizzju tad-dmirijiet ta' expert u ta' arbitru fil-proċeduri msemmija hawn fuq, id-[Direttorat Ġenerali għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja \(DGAJ\)](#), huwa l-awtorità Portugiża inkarigata mill-pubblikazzjoni u l-aġġornament tal-[lista uffiċjali ta' esperti](#) u mill-promozzjoni tal-proċeduri għall-għażla u r-reklutaġġ ta' esperti. Il-kompiti tal-esperti jikkonsistu b'mod partikolari fi:

Tbassir tal-imposti għall-esproprijazzjoni;

Twettiq ta' sħarriġ;

Twettiq ta' evalwazzjonijiet;

Parteċipazzjoni fi proċedimenti ta' arbitraġġ.

Barra minn hekk, jinħatru wkoll esperti mil-lista uffiċjali fil-kawżi fejn il-liġi tippermetti l-esproprijazzjoni ta' proprjetà mobbli, b'mod partikolari skont l-Artikolu 16 tal-[Liġi 13/85 tas-6 ta' Lulju](#) (il-Liġi Portugiża dwar il-Wirt Kulturali).

Il-lista ta' esperti tinżamm aġġornata b'reviżjoni minn żmien għal żmien.

M'hemm l-ebda għodda ta' tiftix biex jinstab expert fil-Portugall.

II. Il-kwalifiki tal-espert

Sabiex jiġu rreġistrati fil-lista, il-kandidati jridu jissodisfaw ir-rekwiżiti li ġejjin:

Ikollhom lawrja xierqa, bħal dawk indikati fl-[Ordni Nru 788/2004 tad-9 ta' Lulju](#);

Ikollhom minn tal-anqas 18-il sena;

Ma jkunux ipprojbti mill-eżerċizzju tal-kariga pubblika jew ma jkunux ġew skwalifikati għall-qadi tad-dmirijiet li l-espert ikun meħtieġ iwettqa;

Ikollhom is-saħħa fiżika u l-profil mentali meħtieġ għat-twettiq tad-dmirijiet;

Ikunu konformi mal-liġijiet obbligatorji dwar it-tliqim.

III. Ir-remunerazzjoni tal-esperti

Esperti maħtura mill-qorti ma jistgħux jirċievu flus bil-quddiem.

Ir-remunerazzjoni tal'-esperti hija ordnata skont id-dispożizzjoni stipulata fl-Artikolu 17 tar-Regolament dwar l-Ispejjeż Proċedurali, approvata bl-[Ordni Amministrattiv Nru 34/2008](#) tas-26 ta' Frar, skont it-Tabella IV: bejn 1 u 10 unitajiet tal-kont (UA) (b'EUR 102,00 jkunu l-valur għal unità waħda). FI-

1 ta' Frar 2017, il-Qorti Kostituzzjonali Portugiża ddikjarat, b'forza vinkolanti, li r-regola li tipprevjeni r-remunerazzjoni tal-esperti 'l fuq mil-limitu ta' 10 UA (EUR 1 020,00) kienet antikonstituzzjonali minħabba l-prinċipju tal-proporzjonalità.

Fil-każ ta' expert magħżul mill-imħallef, l-ispejjeż tal-ivvjaġġar jithallas minn qabel.

Id-dmir ta' flus tar-remunerazzjoni tal-esperti huwa ttrattat kif ġej:

Proċedura ċivili

L-ispejjeż tal-proċedimenti jinkludu tariffa tal'-espert. Kull parteċipant għandu jhallas l-ispejjeż tal-proċedimenti magħmula mill-parteeipant u l-ispejjeż tar-rappreżentant tiegħu. Il-qorti għandha tirmborża lill-parteeipant li jirbaħ il-kawża kompletament l-ispejjeż meħtieġa għall-eżerċizzju effiċjenti jew għad-difiża ta' dritt kontra parteċipant li jitlef il-kawża.

Jekk il-parteeipant ikun rebaħ biss parti mill-kawża, il-qorti għandha taqsa b'mod ġust ir-rimborż tal-ispejjeż jew tiddikjara li l-ebda wieħed mill-parteeipanti m'għandu jkun intitolat għar-rimborż. Fuq il-bażi tar-riżultati tal-proċedimenti, l-Istat għandu jkun intitolat li jiġi rimborżat l-ispejjeż tal-proċedimenti li jkun hallas minghand il-parteeipanti, jekk dawn l-ispejjeż ma jkunux mistennija li jiġu eżentati mit-tariffi tal-qorti.

Proċedura kriminali

L-ispejjeż meħtieġa biex jitwettqu proċedimenti kriminali, inklużi proċedimenti ta' infurzar, jithallsu mill-Istat. Jekk il-konvenut kien legalment ikkundannat, huwa meħtieġ jirrimborza lill-Istat ammont fiss ta' spejjeż oħra, fir-rigward, pereżempju, ta' spejjeż ta' trasport jew eżamijiet imwettqa minn laboratorji, li inizjalment kienu koperti mill-Istat. Madankollu, l-ammont fiss jirrikjedi li r-rapport tal-espert ikun intalab matul il-proċedimenti. M'hemm l-ebda mod kif il-partijiet jistgħu jiksbu għajjnuna legali għar-remunerazzjoni tal-Espert.

IV. Ir-responsabbiltà tal-esperti

Ir-regolamenti tal-Portugall ma fihomx dispożizzjoni partikolari li tittratta r-responsabbiltà tal-espert iżda regolamenti ġenerali (il-liġi tal-obbligi/kuntrattwali) huma applikabbli.

Madankollu, l-espert huwa meħtieġ li jwettaq dmirijietu bid-diligenza dovuta sabiex iżomm il-ħatra tiegħu, peress li l-imħallef jista' jimponi multa f'każ li l-espert jikser id-dmir ta' kooperazzjoni mal-qorti. Il-qorti tista' wkoll tneħhi lill-espert mill-proċedimenti jekk l-azzjoni tal-espert titqies bħala negligenti (pereżempju, f'każ li jonqos milli jippreżenta r-rapport tal-espert fil-limitu ta' żmien preskritt).

L-esperti maħtura jkunu meħtieġa jassumu impenn sod biex jiżguraw li l-kompitu assenjat lilhom jiġi onorat, sakemm ma jkunux impjegati taċ-ċivil u dan jintervjeni fil-qadi ta' dmirijiethom.

L-esperti m'humiex obbligati jkopru r-responsabbiltà possibbli tagħhom permezz ta' assigurazzjoni ta' indennizz professjonali.

Ir-responsabbiltà tal-espert mhijiex soġġetta għal limitu massimu skont il-liġi.

V. Informazzjoni addizzjonali dwar il-proċedimenti tal-esperti

Id-dispożizzjonijiet legali ewlenin applikabbli għall-għarfien espert legali fil-Portugall huma l-Artikoli 467sa 489 tal-[L-Ġ](#) **Kodiċi tal-Proċedura Ċivili** u l-Artikoli 151 sa 163 tal-[L-Ġ](#) **Kodiċi tal-Proċedura Penali**. M'hemm l-ebda verżjoni bl-Ingliż tad-dispożizzjonijiet aċċessibbli online.

Ir-regoli ġenerali għall-ħatra ta' espert għall-fini ta' proċedimenti quddiem qorti ċivili, kriminali u amministrattiva huma simili. It-titolu tal-espert m'huwiex protett. Is-sistema legali tal-Portugall ma tagħmilx distinzjoni bejn xhieda esperti, esperti tekniċi, esperti tal-liġi jew kwalunkwe tip ieħor ta' espert.

Kif intqal hawn fuq, m'hemm l-ebda lista uffiċjali oħra ta' esperti minbarra dik relatata mal-esperti maħtura skont il-Kodiċi ta' Esproprijazzjoni. L-esperti jintużaw ta' spiss, kemm fi proċedimenti kriminali kif ukoll fi proċedimenti ċivili.

1 Il-ħatra tal-esperti

Fi proċedimenti ċivili, l-esperti jistgħu jinħatru biss minn qorti. Fi proċedimenti kriminali, l-esperti jistgħu jinħatru mill-prosekutur matul il-fażi tal-investigazzjoni.

L-esperti jistgħu jinħatru wkoll għall-fini ta' proċedimenti preliminari jew ta' qabel il-proċess.

1.a Il-ħatra minn qorti

Qorti tista' taħtar espert fuq it-talba ta' parti jew fid-diskrezzjoni tal-qorti stess. Fil-proċedura kontenzjuża l-qorti tordna evidenza esperta jekk id-deċiżjoni tiddependi fuq il-valutazzjoni tal-fatti li għalihom ikun meħtieġ għarfien xjentifiku.

M'hemm l-ebda differenza bejn il-ħatra ta' espert għall-fini ta' proċedimenti quddiem qorti ċivili, kriminali u amministrattiva.

Il-kawżi għall-prevenzjoni u l-iddispensar legali tal-funzjoni ta' espert jistgħu jiġu mitluba mill-partijiet u mill-espert maħtur innifsu, skont iċ-ċirkostanzi.

Ir-regoli li għandhom x'jaqsmu mar-rikuża tal-imħallfin għandhom japplikaw *mutatis mutandis*.

Id-detenturi tal-korpi sovrani jew korpi ekwivalenti tar-Reġjuni Awtonomi huma eżenti mill-eżerċizzju tal-funzjoni ta' espert. L-istess jgħodd għal dawk li, bil-liġi, għandhom statut simili, bħall-prosekuturi pubbliċi fl-eżerċizzju tad-dmirijiet tagħhom u l-aġenti diplomatiċi ta' pajjiżi barranin.

Il-persuni kollha li jinvokaw raġunijiet personali jistgħu jiġu skużati minn intervent bħala esperti.

Meta l-qorti taħtar esperti, din tuża lista jew reġistru ta' esperti biex tagħżilhom, ħlief fil-qasam ta' għarfien espert mediku, li huwa legalment attribwit lil istituzzjoni pubblika: [Instituto Nacional de Medicina Legal e Ciências Forenses](#).

Il-ħatra ta' espert mir-reġistru hija Prattika segwita b'mod wiesa' mill-qorti.

1.b Il-ħatra mill-partijiet

Il-qorti tista' taħtar espert fuq it-talba ta' parti jew fuq id-diskrezzjoni tal-qorti stess. Fil-proċedura kontenzjuża l-qorti tordna evidenza esperta jekk id-deċiżjoni tiddependi fuq il-valutazzjoni tal-fatti li għalihom ikun meħtieġ għarfien xjentifiku.

Il-partijiet m'għandhomx id-dritt li jaħtru espert iżda li jissuġġerixxi wieħed biss.

Il-partijiet jistgħu jaħtru espert f'għarfien espert kongunt fi proċedimenti ċivili. F'dawn il-każijiet, espert maħtur mill-qorti jaħdem flimkien ma' espert wieħed jew aktar maħtura mill-partijiet.

2 Proċedura

2.a Proċedura Ċivili

Ma hemm l-ebda rekwiżit speċifiku li espert jeħtieġ li jaderixxi miegħu fir-rapport tiegħu u/jew fil-proċedimenti tal-qorti bħal, pereżempju, fil-ġurisprudenza. Il-qorti ma tissorvelja u lanqas tikkontrolla l-progress tal-investigazzjonijiet tal-espert. Meta, għal raġunijiet tekniċi jew professjonali, ir-rapport ma jkunx jista' jiġi ppreżentat fit-terminu stabbilit mill-imħallef, il-qorti għandha tiġi nnotifikata minnufih sabiex jinħatar espert ġdid mill-aktar fis possibbli.

Ma hemm l-ebda kontroll tal-kwalità fuq il-prestazzjoni tal-espert.

Il-qorti mhijiex marbuta bl-opinjoni tal-espert. Il-qorti tista' tikkunsidra mod ieħor u tiddeċiedi b'mod differenti mill-opinjoni tal-espert. Madankollu, in-nuqqas ta' qbil għandu jkun ibbażat fuq raġunijiet tekniċi u jkun ġustifikat.

Ma hemm l-ebda proċedura li permezz tagħha l-esperti jiltaqgħu qabel il-proċess jew jiġu kontroeżaminati qabel il-proċess biex jippruvaw inaqqsu l-kwistjonijiet u biex il-qorti tifhem l-opinjonijiet differenti.

Il-partijiet jistgħu jassistu u jagħmlu osservazzjonijiet disponibbli għall-konsiderazzjoni tal-espert. Huma għandhom jipprovdu wkoll kwalunkwe spjegazzjoni li l-espert iqis meħtieġa. Jekk l-imħallef ikun preżenti matul il-proċedimenti ta' għarfien espert, huma jistgħu wkoll jagħmlu talbiet li huma jqisu xierqa fil-kuntest ta' dak il-proċediment speċifiku.

L-esperti jistgħu jużaw il-mezzi kollha meħtieġa sabiex iwettqu b'mod xieraq id-dmirijiet tagħhom, jeżerċitaw il-miżuri jew il-kjarifiki xierqa u jitolbu aċċess għall-informazzjoni dwar il-fajls tal-proċess.

B'mod partikolari, l-espert m'għandux għalfejn jiltaqa' mal-partijiet sabiex jiġbor il-kummenti tagħhom.

1. Ir-rapport tal-espert

M'hemm l-ebda qafas obligatorju li l-Espert għandu jsegwi fir-rapport tiegħu.

Fil-każ ta' għarfien espert kollegġjali, jekk ma jkunx hemm unanimità, l-esperti li jopponu għandhom jipprovdu r-raġunament li fuqu tkun ibbażata l-pożizzjoni.

L-esperti m'humiex meħtieġa jipprovdu rapport preliminari.

L-esperti huma obbligati biss li jindirizzaw l-argumenti tal-partijiet fir-rapport finali.

M'hemm l-ebda rekwiżit speċifiku ieħor li espert jeħtieġ li jaderixxi miegħu fir-rapport tiegħu u/jew fil-proċedimenti tal-qorti bħal pereżempju fil-ġurisprudenza. Hemm każijiet fejn l-Espert ikun meħtieġ jipproduċi rapport addizzjonali jekk il-qorti tqajjem mistoqsijiet addizzjonali jew teħtieġ li l-espert jiċċara r-rapport.

L-esperti jagħtu r-rapport tagħhom bil-miktub.

2. Is-smiġħ fil-qorti

Jekk waħda mill-partijiet titlob dan jew jekk il-qorti titlob hekk, l-esperti jidhru fis-seduta finali sabiex joffru, taħt ġurament, l-ispiegazzjonijiet mitluba minnhom.

2.b Oħrajn

(it-twegħibiet għal dawn il-mistoqsijiet jingħataw f'partijiet oħrajn ta' din l-iskeda hawnhekk – din ta' hawn taht hija d-duplikazzjoni sħiħa)

M'hemm l-ebda rekwiżit speċifiku ieħor li espert jeħtieġ li jaderixxi miegħu fir-rapport tiegħu u/jew fil-proċedimenti tal-qorti bħal pereżempju fil-gurisprudenza.

Il-qorti ma tissorvelja u lanqas tikkontrolla l-progress tal-investigazzjonijiet tal-espert.

M'hemm l-ebda kontroll tal-kwalità fuq il-prestazzjoni tal-espert.

Il-partijiet jistgħu jikkontestaw ir-rapport b'dikjarazzjonijiet u billi jipprovdut kontrokompetenza qabel ma l-qorti tiddeċiedi l-kawża.

Il-qorti fil-prinċipju hija marbuta bl-opinjoni tal-espert. Meta l-qorti tiddeċiedi mod ieħor, hija għandha tiġġustifika n-nuqqas ta' qbil tagħha mal-opinjoni tal-espert.

M'hemm l-ebda proċedura li permezz tagħha l-esperti jiltaqgħu qabel il-proċess jew jiġu kontroezaminati qabel il-proċess biex jippruvaw inaqqsu l-kwistjonijiet u biex il-qorti tifhem l-opinjonijiet differenti.

L-esperti jistgħu jikkuntattjaw lill-partijiet matul il-proċedimenti.

Il-partijiet ġeneralment jistgħu jkun preżenti matul it-tweġit tal-investigazzjonijiet ta' għarfien espert, u jistgħu jagħmlu kummenti u jwiegħbu għall-mistoqsijiet tal-esperti.

B'mod partikolari, l-espert m'għandux għalfejn jiltaqa' mal-partijiet sabiex jiġbor il-kummenti tagħhom.

L-informazzjoni pprezentata hawn ingabret waqt il-Proġett Sib Espert minn kuntatti għal kull pajjiż magħżula mill-  Istitut Ewropew tal-Kompetenzi u l-Esperti EEEL.

L-aħħar aġġornament: 07/04/2024

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali hija gestita mill-Istat Membru rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. Il-Kummissjoni Ewropea ma taċċettax responsabbiltà jew kwalunkwe tip ta' tort fir-rigward ta' kull informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Sib espert - Rumanija

I. Listi u registri ta' esperti

Fir-Rumanija, l-esperti huma elenkati skont l-ispeċjalizzazzjoni. Ir-registri tal-esperti jitpoġġew għad-dispożizzjoni tal-qorti mill-Ministeru tal-Ġustizzja u jinżammu mill-qorti ċivili jew mill-qorti kriminali. Il-listi jistgħu jinstabu  hawnhekk.

L-esperti jiġu awtorizzati u elenkati fir-registru wara eżami organizzat mill-Ministeru tal-Ġustizzja.

Sabiex jikseb l-istatus ta' espert ġudizzjarju, kandidat irid jissodisfa l-kundizzjonijiet li ġejjin:

ikun ċittadin Rumen, ċittadin ta' Stat Membru tal-Unjoni Ewropea jew ta' Stat li jappartjeni għaž-Żona Ekonomika Ewropea jew ċittadin tal-Konfederazzjoni Żvizzera;

ikun jaf il-lingwa Rumena;

ikollu kapaċità legali sħiħa;

ikun gradwat fl-ispeċjalità li għaliha jkun preżenti fl-eżami għall-esperti, ippruvat b'diploma;

ikollu mill-anqas tliet snin esperjenza f'din l-ispeċjalità;

ikun f'kundizzjoni medika tajba għax-xogħol ta' espert;

ma jkollu l-ebda rekord kriminali u jkun igawdi reputazzjoni professjonali u soċjali tajba;

ikun iddikjarat li għadda mill-eżami organizzat mill-Ministeru tal-Ġustizzja.

Iċ-ċittadin ta' Stat Membru ieħor tal-Unjoni Ewropea jew li jappartjeni għaž-Żona Ekonomika Ewropea u iċ-ċittadin Rumen li jkun kiseb il-kwalifika professjonali necessarja fi Stat Membru ieħor tal-Unjoni Ewropea jew li jappartjeni għaž-Żona Ekonomika Ewropea jista' jikseb l-istatus ta' espert fir-Rumanija bl-istess kundizzjonijiet bħač-ċittadini Rumeni.

L-esperti jistgħu jitneħħew mir-registru jekk ikunu jixtiequ, jekk ma jibqgħux jissodisfaw ir-rekwiżiti jew jekk l-awtorità kompetenti tiddeċiedi dan.

II. Kwalifiki tal-esperti

L-esperti jridu jkun membri ta' korp professjonali sabiex ikunu jistgħu jsejñu lilhom infushom esperti.

III. Remunerazzjoni tal-esperti

1. Proċedura ċivili

L-ordni tal-qorti li tahtar espert għandha tistabbilixxi t-tariffi tal-espert u, fejn ikun xieraq, il-ħlas bil-quddiem għall-ispejjeż tal-ivvjagġar. Il-qorti tista' titlob lill-espert jagħmel stima tal-ispejjeż tal-kompetenza esperta bil-miktub sa ċertu perġodu.

Il-prova tal-pagament tat-tariffa għandha tiġi pprezentata fir-registru tal-qorti mill-parti li kienet marbuta bl-ordni, fi żmien ħamest ijiem mill-ħatra jew fil-limitu ta' żmien stabbilit mill-qorti. Il-qorti tista' żżid it-tariffi sakemm jiġi pprezentat ir-rapport.

2. Proċedimenti kriminali

L-espert huwa intitolat għal tariffa għat-tweġit tal-kompetenza esperta. L-ammont tat-tariffa jiġi stabbilit mill-prosekutur jew mill-qorti skont in-natura u l-kumplexità tal-każ u l-ispejjeż imġarrba mill-espert.

IV. Responsabbiltà tal-esperti

L-esperti jinżammu responsabbli skont il-liġi ġenerali tal-obbligi. Huma obbligati jkopr u r-responsabbiltà possibbli tagħhom permezz ta' assigurazzjoni ta' indennizz professjonali.

L-esperti tekniċi ġudizzjarji ħatja ta' mġiba ħażina mwettqa fl-eżerċizzju tal-attività tal-espert jistgħu jkun soġġetti għas-sanzjonijiet dixxiplinarji li ġejjin mill-espert Tekniku Ġudizzjarju Tekniku Ċentrali, fir-rigward tal-gravità tar-reat imwettaq:

twissija bil-miktub;

is-sospensjoni tad-dritt ta' eżerċizzju tal-kompetenza esperta ġudizzjarja għal perġodu ta' tliet xhur sa sena;

l-irtirar tal-istatus ta' espert ġudizzjarju.

V. Informazzjoni addizzjonali dwar il-proċedimenti tal-esperti

Id-dispożizzjonijiet legali ewlenin applikabbli għall-kompetenza ġudizzjarja fir-Rumanija huma l-Artikoli 330-331 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili Rumen. Barra minn hekk, japplikaw ukoll l-Artikoli 172-191 tal-Kodiċi Rumen tal-Proċedura Kriminali.

L-esperti huma elenkati skont l-ispeċjalizzazzjoni. Ir-registri tal-esperti huma pubbliċi u huma ppubblikati fuq is-sit web tal-Ministeru tal-Ġustizzja.

L-esperti jridu japplikaw biex jiġu rreġistrati fir-registru.

1. Ħatra ta' esperti

Il-liġi ċivili Rumena tipprovdut għall-ħatra ta' espert wiehed jew ta' tliet esperti. L-esperti jistgħu jinħatru mill-qorti u mill-partijiet involuti. Il-partijiet jistgħu jaqblu fuq espert wiehed. Jekk ma jaqblux, l-espert jinħatar b'mod każwali mill-qorti f'sessjoni pubblika, minn lista mfassla u kkomunikata mill-uffiċċju tal-perizja.

Il-ligġi kriminali Rumena tipprovdi għall-hatra ta' espert wiehed biss. L-espert jista' jinġenar mill-qorti matul il-proċess u mill-prosekutur matul il-fażi tal-investigazzjoni kriminali. B'mod ġenerali, il-prosekutur jew il-qorti jaħtru espert wiehed. Huwa biss f'sitwazzjonijiet fejn ikun meħtieġ għarfien interdixiplinarju li jinġenar żewġ esperti jew aktar.

Għal dan il-għan, jintuża l-istess reġistru tal-proċedimenti ċivili. Ir-rekwiżiti għall-esperti huma l-istess kemm fil-proċedimenti kriminali kif ukoll fil-proċedimenti ċivili.

(a) Hatra minn qorti

Il-qorti ċivili jew il-qorti kriminali għandha s-setgħa li taħtar espert *ex officio* jew skont it-talba espliċita ta' xi waħda mill-partijiet jekk il-fatti rilevanti jkunu jistgħu jiġu stabbiliti biss bl-għajnuna ta' speċjalista. F'dan il-każ, l-espert iwieġeb għall-mistoqsijiet li jsiru mill-qorti jew mill-prosekutur sa data speċifika. L-espert irid jirrapporta kwalunkwe kunflitt ta' interess lill-qorti. L-esperti maħtura mill-qorti għandhom aċċess għall-fajl.

(b) Hatra mill-partijiet

Hemm bosta tipi ta' esperti maħtura mill-partijiet fir-Rumanija:

Esperti indipendenti awtorizzati maħtura fuq talba tal-partijiet jew tal-akkużati (l-Artikolu 172 (8) tal-Kodiċi tal-Proċedura Penali)

Esperti uffiċjali minn laboratorji jew istituzzjonijiet speċjalizzati

Esperti nazzjonali indipendenti awtorizzati

Minn barra l-pajjiż (l-Artikolu 172 (8) tal-Kodiċi tal-Proċedura Penali).

Meta ma jkunx hemm esperti awtorizzati disponibbli, il-qorti tista' titlob l-opinjoni ta' persuna jew speċjalista waħda jew aktar fil-qasam rispettiv (il-paragrafu 3 tal-Artikolu 330 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili), li għalhekk ikunu esperti extraġudizzjarji u xhieda esperti. L-esperti maħtura mill-partijiet jikkontrollaw l-azzjoni ta' espert maħtur mill-qorti. Mhuwiex possibbli li l-partijiet jaħtru espert mingħajr ma l-qorti tkun ħatret espert (il-paragrafu 4 tal-Artikolu 173, tal-Kodiċi tal-Proċedura Penali). Ix-xhieda esperti huma xhieda b'għarfien xjentifiku jew tekniku speċjali, li jsirulhom mistoqsijiet mill-qorti.

L-esperti għandhom id-dritt li jirrifjutaw li jwettqu l-perizja għall-istess raġunijiet li x-xhieda jistgħu jirrifjutaw li jixdhu.

2. Proċedura

(a) Proċedura Ċivili

L-imħallef mhuwiex marbut bl-opinjoni tal-espert. L-uniku obbligu tal-espert huwa li jippreżenta r-rapport. L-esperti jistgħu jkunu f'kuntatt mal-partijiet matul il-proċedimenti, l-esperti maħtura mill-qorti jeħtieġu l-permess tal-qorti biex jagħmlu dan.

i. Rapport tal-espert

Fil-proċedimenti tal-esperti Rumani mhuwiex meħtieġ rapport espert preliminari. Ir-rapport prinċipali jista' jiġi ppreżentat biss bil-miktub. L-espert irid isegwi ċerta struttura meta jipprovdi r-rapport tiegħu.

Jekk ikun meħtieġ li r-rapport tal-espert jiġi ċċarat jew supplimentat, jew jekk ikun hemm kontradizzjoni bejn l-opinjoni ta' esperti, il-qorti tista' *ex officio* jew fuq talba tal-partijiet titlob lill-esperti biex jiċċaraw jew jikkompletaw ir-rapporti tagħhom.

Il-qorti tista' tordna kontroperizja fuq talba tal-partijiet jew *ex officio* jekk ikun hemm raġunijiet tajba biex tagħmel dan. Il-kontroperizja tiġi pprovduta minn espert differenti minn tar-rapport originali. Il-qorti tiddeċiedi b'mod liberu fuq liema raġunament tibbaża s-sentenza tagħha.

ii. Smiġh fil-qorti

Matul il-prosekuzzjoni kriminali jew il-proċess, l-espert jista' jinstema' mill-maġistrat inkwrenti jew mill-qorti fuq talba tal-prosekutur jew tal-partijiet jew *ex officio* jekk is-seduta ta' smiġh tkun neċessarja biex jiġu ċċarati s-sejbiet jew il-konklużjonijiet tal-espert.

Fil-proċedura tal-ligġi ċivili, jekk l-esperti jkunu jistgħu jesprimu l-opinjoni tagħhom minnufih, huma jinstemgħu fis-seduta, bl-istess regoli tax-xhieda u l-opinjoni tagħhom tiġi rreġistrata fis-sentenza.

(b) Proċedimenti kriminali

Jekk il-prosekutur jew il-qorti jqisu li l-kompetenza ma tkunx kompluta u dan in-nuqqas ma jkunx jista' jiġi rimedjat bis-smiġh tal-espert, il-qorti għandha tordna, *ex officio* jew fuq talba tal-partijiet, perizja supplimentari mill-istess espert. Jekk ma jkunx possibbli li jiġi nnominat l-istess espert, tiġi ordnata kontroperizja.

Il-prosekutur jew il-qorti għandhom jordnaw perizja ġdida jekk il-konklużjonijiet tar-rapport tal-esperti ma jkunux ċari jew ikunu kontradittorji u dawn in-nuqqasijiet ma jkunux jistgħu jiġu rimedjati billi jinstema' l-espert.

L-informazzjoni ppreżentata hawnhekk ingabret matul il-Proġett Sib espert minn kuntatti għal kull pajjiż magħżula mill- *Istitut Ewropew tal-kompetenzi u l-esperti EEEI.*

L-aħħar aġġornament: 22/09/2020

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali hija ġestita mill-Istat Membru rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidhix fit-traduzzjonijiet. Il-Kummissjoni Ewropea ma taċċettax responsabbiltà jew kwalunkwe tip ta' tort fir-rigward ta' kull informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Sib espert - Slovenja

Listi u reġistri tal-esperti

Il-Ministeru tal-Ġustizzja tar-Repubblika tas-Slovenja jżomm reġistru tal-esperti.

Dan ir-reġistru huwa aċċessibbli pubblikament  [hawnhekk](#).

Il-ligġi Slovena ma tipprovdi definizzjoni ta' xhud espert. Madankollu, hemm distinzjoni bejn xhud esperti, esperti u esperti tal-ligġi.

Mhux l-esperti kollha huma koperti mir-reġistru - ir-reġistru jkopri biss qorti (esperti ġudizzjarji). Ir-reġistru jikkonsisti f' 50 gruppi ewlenin, b'madwar 1000 espert elenkati b'kolloxx.

II. Il-kwalifiki tal-espert

Skont l-Artikolu 16 tal-Att dwar l-Esperti tal-Qrati Sloveni, l-Assessuri Ċertifikati u l-Interpreti tal-Qrati, il-kriterji li l-esperti jridu jissodisfaw biex ikunu reġistrati huma, *inter alia*:

li jkunu ċittadini tar-Repubblika tas-Slovenja jew ta' Stat Membru tal-Unjoni Ewropea jew ta' Stat Membru taż-Żona Ekonomika Ewropea u jkollhom għarfien attiv tal-lingwa Slovena,

ma jkunux instabu haġja *res judicata* ta' reat kriminali premeditat imħarrek *ex officio* li jagħmilhom moralment inkapaċi biex jipprovdu opinjonijiet esperti lill-qrati, peress li dan jista' jipprekludi t-tweġġ imparzjali jew professjonali tax-xogħol tagħhom jew ikun ta' dannu għar-reputazzjoni tal-qorti,

għandhom edukazzjoni universitarja taħt il-programm li jippreċedi dak ta' Bolonja jew ikkonkludew programm ta' studju tat-tip Master organizzat taħt il-programm ta' Bolonja u għandhom għarfien professjonali xieraq u hliet prattici u esperjenza għal tip partikolari ta' xogħol espert,

ikkollhom sitt snin ta' esperjenza fil-qasam li fih jixtiequ jwettqu xogħol espert,

ma jwettqux attivitajiet inkompatibbli mal-kompetenza ġudizzjarja.

Persuna li tixtieq li tinħatar bħala espert ġudizzjarju għandha tissottometti lill-Ministeru tal-Ġustizzja, l-applikazzjoni għall-ħatra bħala espert ġudizzjarju, fuq il-formola preskritta u bbażata fuq sejha miftuħa. Sabiex jiddetermina l-kundizzjoni tal-għarfien espert u l-ħiliet prattiċi u l-esperjenza tal-kandidat, il-Ministru jordna test ta' profiċjenza speċjali. Il-Ministeru mbagħad joħroġ deċiżjoni, u l-espert jiehu ġurament.

Sabiex jiġi rreġistrat, l-espert ma għandux għalfejn jaderixxi mal-kodiċi ta' kondotta jew etika.

Hemm rekwiżiti għal żvilupp professjonali kontinwu. L-esperti ġudizzjarji jridu jaġġornaw b'mod kostanti l-għarfien u l-metodi applikati tagħhom fil-professjoni, jew jipparteċipaw f'konsultazzjonijiet u taħriġ professjonali organizzati minn awtorità statali kompetenti, organizzazzjoni awtorizzata, assoċjazzjoni professjonali jew istituzzjoni professjonali oħra. Wara ħames snin mid-data tal-ħatra u wara li jiskadu kull ħames snin oħra, l-esperti ġudizzjarji kollha huma obbligati li jissottomettu l-evidenza tat-taħriġ professjonali li ħadu matul l-aħħar ħames snin lill-Kunsill tal-esperti li jivverifika l-profiċjenza tagħhom.

L-edukazzjoni professjonali generali tinkludi għarfien bażiku fil-qasam tal-organizzazzjoni kostituzzjonali tar-Repubblika tas-Slovenja, l-organizzazzjoni u l-funzjonament tal-ġudikatura, il-proċeduri tal-qorti, ir-regoli ta' evidenza, id-dispożizzjonijiet legali dwar id-drittijiet u d-dmirijiet ta' esperti ġudizzjarji, l-assessuri ġudizzjarji jew l-interpreti tal-qorti, il-ligi u l-istituzzjonijiet tal-Unjoni Ewropea u suġġetti oħra relatati mal-ħidma tal-esperti ġudizzjarji, l-assessuri tal-qorti jew l-interpreti tal-qorti.

L-edukazzjoni professjonali speċjali tinkludi kompetenza speċjali għal oqsma individwali ta' kompetenza u ta' sub-żoni ta' ħidma esperta.

L-esperti mhumix obbligati jkunu membri ta' assoċjazzjoni professjonali sabiex jiġu elenkati fir-reġistru.

Espert jista' jittenhha mill-kariga mir-reġistru mill-Ministru:

jekk id-dritt għax-xogħol bħala espert jiġi rtirat b'mod permanenti fil-proċedimenti dixiplinari,

jekk espert jipprovi dikjarazzjoni bil-miktub li hu ma jixtieqx aktar li jipprovi opinjonijiet ta' esperti tal-qorti,

f'każ ta' sensja ta' espert

jekk att ta' akkuza jkun ġie mressaq kontra espert għal reat kriminali li jitharrek *ex officio* u li jista' jiġi kkastigat b'aktar minn sentejn ħabs, il-Ministeru jneħhi dan l-espert mit-taqsima pubblika tad-direttorju mhux aktar tard minn tlett ijiem wara li jkun ġie nnotifikat dwar il-fatt legali. Id-dhul mill-ġdid fit-taqsima pubblika tad-direttorju huwa mwettaq wara t-tmiem tar-ragunijiet għat-tneħħija.

III. Tneħħija ta' esperti

Ir-remunerazzjoni ta' esperti maħtura mill-qorti hija rregolata legalment. L-ammont tar-remunerazzjoni jiddependi, *inter alia*, fuq in-numru ta' paġni tal-fajl tal-qorti, iż-żmien iddedikat għall-investigazzjoni u t-tnejn għas-seduta, dwar jekk huwiex meħtieġ li tingabar u tiġi eżaminata dokumentazzjoni addizzjonali, dwar jekk hijiex meħtieġa investigazzjoni u dwar il-kumplessità tal-każ. Minbarra r-remunerazzjoni, l-esperti huma intitolati għal rimborż tal-ispejjeż u l-ispejjeż tagħhom.

Il-partijiet jistgħu jiksbu għajnuma legali fir-rigward tar-rimunerazzjoni tal-espert b'rati preskritti.

Il-qorti tiddeciedi fid-deċiżjoni tagħha liema parti jew partijiet għandhom iħallsu r-remunerazzjoni.

IV. Responsabbiltà tal-esperti

Ir-responsabbiltà tal-espert mhijiex soġġetta għal limitu massimu skont il-ligi. Japplikaw regolamenti generali. L-esperti mhumix obbligati li jkopru r-responsabbiltà possibbli tagħhom permezz ta' assigurazzjoni ta' indennizz professjonali.

V. Informazzjoni addizzjonali dwar proċedimenti ta' esperti

Sfortunatament, l-Att bl-Ingliz dwar l-Esperti tal-Qrati, l-Assessuri Ċertifikati u l-Interpreti tal-Qrati mhuwiex aċċessibbli online.

1. Ħatra tal-esperti

1a. Ħatra minn qorti

Il-Qorti tista' taħtar kwalunkwe persuna li tqis xierqa u kompetenti. Fil-biċċa l-kbira tal-każijiet il-qrati jaħtru espert mir-reġistru uffiċjali.

1b. Ħatra mill-partijiet

Il-partijiet jistgħu jikkontestaw ir-riżultati tal-espert maħtur mill-qorti u jqabdu espert bi spejjeż tagħhom għal dak l-iskop.

2. Proċedura

(A) Proċedura Ċivili

Il-partijiet huma meħtieġa jipprovdu informazzjoni, istruzzjonijiet u mistoqsijiet dettaljati għall-espert.

Meta jkun meħtieġ għall-opinjoni tal-espert, l-espert jista' jikkuntattja l-partijiet.

Il-Qorti ma timmonitorja il-progress tal-investigazzjoni esperta. Madankollu, kull espert għandu jinforma lill-qorti jekk hux qed jistenna li jwettaq ix-xogħol mistenni fil-ħin. Ma hemm l-ebda kontroll tal-kwalità. Il-qrati mhumix marbutin bl-opinjoni mogħtija fir-rapporti ta' esperti.

Il-partijiet jistgħu jikkontestaw ir-rapport permezz ta' dikjarazzjonijiet jew billi jipprovdu kontroġarfien qabel ma l-imħallef jiddeciedi l-każ.

Meta parti titlob mistoqsijiet addizzjonali jew il-qorti teħtieġ aktar informazzjoni, il-qorti tista' tordna rapport addizzjonali.

Il-Qorti mhijiex marbuta b'opinijoni esperta iżda normalment tikkunsidraha meta tagħti deċiżjoni finali.

1. Rapport tal-espert

L-espert jagħti r-rapport tiegħu bil-miktub jew bil-fomm jekk il-qorti tkun tixtieq dan.

Fir-rapport finali l-espert għandu jindirizza l-argumenti tal-partijiet. Ma hemm l-ebda struttura preskritta għar-rapport u ma hemm l-ebda rekwiżiti speċifiċi oħra li l-esperti jeħtieġ li jaderixxu magħhom fir-rapport tagħhom.

L-Att dwar l-Esperti tal-Qrati, l-Assessuri Ċertifikati u l-Interpreti tal-Qrati jispeċifika linji gwida ġenerali u individwali dwar it-tnejn ta' opinjonijiet esperti li jiġu ppubblikati fuq is-sit web tal-Ministeru tal-Ġustizzja. Il-linji gwida għandhom jiġu approvati mill-Kunsill tal-Esperti u għandhom jinkludu indikazzjoni uniformi tal-istruttura u l-istruzzjonijiet dwar it-tnejn ta' opinjonijiet tal-esperti. Linji gwida ġenerali u individwali dwar oqsma u sub-żoni ta' għarfien espert ta' esperti tal-qorti għandhom jiġu adottati u ppubblikati fuq is-sit web tal-Ministeru fi żmien sentejn wara l-applikazzjoni tal-Att imsemmi hawn fuq (sal-1 ta' Jannar 2021).

2. Seduta ta' smiġħ tal-Qorti

L-esperti huma meħtieġa jattendu s-seduta ta' smiġħ tal-qorti jekk il-qorti titlobhom biex jagħmlu dan.

(B) Proċeduri oħra

Il-proċeduri l-oħra huma fil-biċċa l-kbira identiċi għall-proċedura ċivili.

L-informazzjoni ppreżentata hawnhekk ingabret matul il-Proġett Sib Espert minn kuntatti għal kull pajjiż magħżula mill-  *Istitut Ewropew tal-Kompetenzi u l-Esperti EEEI.*

L-aħħar aġġornament: 22/12/2020

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali hija gestita mill-Istat Membru rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. Il-Kummissjoni Ewropea ma taċċettax responsabbiltà jew kwalunkwe tip ta' tort fir-rigward ta' kull informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Sib espert - Slovakkja

I. Listi u reġistri ta' esperti

Hemm lista uffiċjali/registru tal-esperti fir-Repubblika Slovakkja. Kulhadd jista' jaċċessa l-[lista ta' esperti](#) online.

L-entità responsabbli għaż-żamma tar-registru tal-esperti hija l-Ministeru għall-Gustizzja.

Sabiex jiġu elenkati fir-registru, l-esperti jridu jissodisfaw il-kriterji li ġejjin:

kapacià legali sħiħa,

silta mill-kondotta mingħajr ebda kundanna kriminali elenkata,

edukazzjoni korrispondenti (grad universitarju, jekk possibbli),

kors speċifiku fuq żmien qasir dwar l-istandards legali li jirregolaw il-professjoni tal-esperti ġudizzjarji,

mill-inqas seba' snin esperjenza fil-qasam rilevanti tal-għarfien espert (kollha wara li wiehied ikun kiseb il-lawrja),

eżami speċifiku organizzat mill-Ministeru għall-Gustizzja jew minn entità delegata,

kors speċifiku fit-tul dwar l-istandards legali li jirregolaw il-professjoni tal-esperti ġudizzjarji u dwar is-sezzjoni jew is-subsezzjoni rilevanti tal-lista (meħtieġ biss għal ċerti sezzjonijiet u subsezzjonijiet),

it-tagħmir materjali meħtieġ,

l-ebda tħassir mil-lista matul l-aħħar 3 snin minhabba reat amministrattiv bħala espert ġudizzjarju u l-ebda projbizzjoni kurrenti minhabba reat amministrattiv bħala espert ġudizzjarju,

il-ġurament ta' espert ġudizzjarju.

L-esperti jridu jieħdu ġurament sabiex jiġu rreġistrati. L-esperti jridu japplikaw sabiex jiġu elenkati. Il-Ministeru għall-Gustizzja huwa obbligat jirreġistra fil-lista tal-esperti persuna li tissodisfa r-rekwiżiti statutorji.

Il-Ministeru għall-Gustizzja jista' jneħhi lill-espert mil-lista:

fuq talba bil-miktub tal-espert,

jekk il-persuna ma tibqax tissodisfa r-rekwiżiti msemmija hawn fuq,

bħala sanzjoni dixxiplinarja,

jekk il-persuna twettaq attività mingħajr assigurazzjoni ta' responsabbiltà ċivili,

jekk il-persuna ma tgħaddix mill-verifika tal-kompetenza professjonali.

Il-lista ta' esperti tiġi aġġornata kontinwament mill-Ministeru għall-Gustizzja.

Wiehied jista' jfittex espert billi juża l-[ghodda ta' tiftix](#). Din l-ghodda ta' tiftix tkopri l-esperti kollha. L-esperti huma elenkati skont l-ispeċjalizzazzjoni tagħhom u l-ispeċjalizzazzjonijiet huma aċċessibbli fir-registru.

II. Il-kwalifiki tal-espert

L-esperti jridu jiksbu ċertu livell edukattiv fid-dixxiplina speċjalizzata tagħhom sabiex jiġu rreġistrati. L-esperti ma għandhomx għalfejn ikunu membri ta' korp professjonali biex jipprattikaw bħala espert. L-esperti iridu jaġġornaw il-hiliet tagħhom b'mod regolari. Hemm istituti speċjalizzati għall-esperti li huma intitolati li jorganizzaw taħriġ professjonali kontinwu.

III. Ir-remunerazzjoni tal-esperti

L-espert jista' jfittiehem mal-awtorità kontraenti, li mhijiex qorti jew awtorità pubblika oħra, dwar ir-remunerazzjoni kuntrattwali jew l-ammont tal-espert. Jekk ma jaqblux, l-espert huwa intitolat għal tariffa, għal kumpens għall-ispejjeż u għal kumpens għat-telf ta' ħin. L-ammont tat-tariffa għall-esperti jiġi bbażat jew fuq il-ħin, jew skont il-metodu ta' proporzjon jew skont il-metodu b'rata fissa.

L-esperti maħtura mill-qorti jistgħu jirċievu ħlas bil-quddiem. Fil-proċeduri ċivili, ir-remunerazzjoni tal-espert tiġi tiffallas mill-partijiet, filwaqt li fil-proċedimenti kriminali din tiġi tiffallas mill-Istat.

IV. Responsabbiltà tal-esperti

Ir-regolamenti tar-Repubblika Slovakkja jinkludu dispożizzjoni partikolari li tittratta r-responsabbiltà tal-espert. L-Att Nru 382/2004 Coll., kif emendat l-aħħar, jirregola diversi tipi ta' reati amministrattivi.

L-esperti huma obbligati jkopru r-responsabbiltà possibbli tagħhom permezz ta' assigurazzjoni ta' indennizz professjonali. Tali assigurazzjoni ma tkoprix ir-responsabbiltà tal-espert għall-pariri li jagħti fl-Istati Membri l-oħrajn.

Ir-responsabbiltà tal-espert hija suġġetta għal limitu massimu ta' EUR 33 193.

V. Informazzjoni addizzjonali dwar l-esperti fil-proċedimenti

Id-dispożizzjonijiet legali ewlenin applikabbli għall-perizja ġudizzjarja fir-Repubblika Slovakkja huma l-Att Nru 382/2004 Coll. kif emendat l-aħħar, ir-Regolament Nru 228/2018 Coll., il-Kodiċi dwar il-Proċedura Ċivili, il-Kodiċi dwar il-Proċedura Kriminali u l-Kodiċi dwar il-Proċedura Amministrattiva.

Ir-regoli ġenerali għall-ħatra tal-esperti għall-fini ta' proċedimenti quddiem il-qorti ċivili, kriminali jew amministrattiva huma simili.

Is-sistema ġuridika tar-Repubblika Slovakkja ma tidistingwix bejn xhieda esperti, esperti tekniċi, esperti legali jew kwalunkwe tip ieħor ta' espert. L-ghadd totali ta' esperti rreġistrati huwa ta' madwar 3 000.

ħatra tal-esperti

L-esperti jistgħu jinħatru minn qorti jew minn awtorità pubblika oħra. L-esperti jistgħu jinħatru għall-fini ta' proċedimenti preliminari jew ta' qabel il-proċess. Fi proċedimenti kriminali ta' qabel il-proċess, l-espert jista' jinħatar mill-pulizja jew mill-prosekutur.

Ma hemm l-ebda differenza bejn il-ħatra ta' espert għall-fini ta' proċedimenti quddiem qorti ċivili, kriminali u amministrattiva. L-esperti maħturin mill-qorti għandhom obbligu legali li jirrappurtaw kwalunkwe kunflitt ta' interess. F'każijiet fejn l-esperti jinħatru mill-qorti, il-qorti tuża lista jew registru ta' esperti biex tagħżilhom. Perit mil-lista jista' jinħatar mill-qorti jew jintgħażel minn waħda mill-partijiet. Jekk ma jkun hemm l-ebda espert ġudizzjarju rreġistrat fil-lista jew l-ebda espert ġudizzjarju rreġistrat ma jkun jista' jwettaq il-perizja, il-qorti tista' taħtar espert ġudizzjarju fuq bażi *ad hoc*.

Proċedura

Proċedura Ċivili

L-esperti normalment jiġu kontroezaminati matul il-proċess. Il-qorti ma hijiex marbuta bl-opinjoni tal-espert. Ir-rapport tal-espert huwa importanti daqs kwalunkwe prova oħra; l-imħallef huwa obbligat li jevalwaha liberament u fir-rigward tal-mezzi ta' prova l-oħrajn.

Ma hemm l-ebda proċedura li permezz tagħha l-esperti jiltaqgħu qabel il-proċess jew jiġu kontroezaminati qabel il-proċess biex jippruvaw isolvu l-kwistjonijiet u biex il-qorti tifhem l-opinjonijiet differenti.

Fuq talba tal-qorti, il-partijiet ikunu obbligati jikkooperaw mal-espert fil-kisba tas-sorsi jew tad-*data* għall-perizja.

1. Rapport tal-espert

Ir-rapport tal-espert irid ikun strutturat b'dan il-mod:

paġna bit-titolu

introduzzjoni

ir-rapport

konklużjoni

annessi

il-klawżola tal-espert

L-esperti ma humiex meħtieġa jipprovdu rapport preliminari. L-esperti ma humiex obbligati li jindirizzaw l-argumenti tal-partijiet fir-rapport tagħhom. Il-qorti tista' tordna li l-espert jipprovdi rapport addizzjonali. L-esperti jipprezentaw ir-rapport tagħhom bil-miktub jew bil-fomm.

2. Seduta fil-qorti

L-espert ikollu jattendi seduta preliminari. L-espert ikollu jattendi s-seduta ewlenija sabiex iwieġeb għall-mistoqsijiet tal-qorti u tal-partijiet. L-esperti normalment jiġu kontroezaminati matul il-proċess.

L-informazzjoni pprezentata hawn ingabret waqt il-Proġett Sib Espert minn kuntatti għal kull pajjiż magħżula mill-Istitut Ewropew tal-Kompetenzi u l-Esperti EEEI.

L-aħħar aġġornament: 05/10/2023

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali hija gestita mill-Istat Membru rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. Il-Kummissjoni Ewropea ma taċċettax responsabbiltà jew kwalunkwe tip ta' tort fir-rigward ta' kull informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Sib expert - Svezja

I. Listi u Reġistri ta' esperti

Fl-lżvezja, ma hemmx reġistri jew rekords ta' esperti, u ma hemmx pjanijiet biex jiġu introdotti tali rekords.

II. Kwalifiki tal-esperti

Mhux applikabbli.

III. Rimunerazzjoni tal-esperti

Mhux disponibbli.

IV. Responsabbiltà tal-esperti

Mhux disponibbli.

V. Informazzjoni Addizzjonali dwar il-Proċedimenti tal-esperti

1. Matra ta' esperti

a) Matra minn qorti

Mhuwiex normali li l-qorti taħtar expert waħidha fi proċediment ġudizzjarju.

b) Matra mill-partijiet

Fl-lżvezja, l-esperti li jintervjenu fi proċedimenti ġudizzjarji normalment jitqabdu minn waħda mill-partijiet fil-proċess, li jfisser li r-regoli li japplikaw għax-xhieda japplikaw ukoll għall-espert. ("xhud expert")

2. Proċedura

It-tradizzjoni ġudizzjarja Żvediża hija bbażata fuq il-prinċipju ta' eżami liberu tal-evidenza, li jfisser li l-evidenza pprezentata ma tiġix miċhuda sempliċement għal raġunijiet proċedurali. Għalhekk, il-mertu tax-xhieda ta' xhud expert huwa bbażat fuq il-konklużjonijiet u x-xhieda f'kull każ uniku. Il-valur evidenzjarju tad-dikjarazzjoni jiġi vvalutat mill-qorti, u l-kredibbiltà u l-kompetenza tax-xhieda biex jaslu għall-konklużjonijiet se tkun kwistjoni li jridu jistabbiluha l-partijiet (permezz ta' eżami u kontroezami).

Il-Kodiċi ta' Proċedura Ġudizzjarja Żvediż u r-regoli tal-evidenza tiegħu huma b'mod ġenerali bbażati fuq il-prinċipji tal-immedjatezza tal-evidenza, il-konċentrazzjoni tal-proċess u l-prezentazzjoni orali.

Dikjarazzjoni ta' xhud ikollha l-akbar valur meta jkun hemm riskji mnaqqsa ta' nuqqas ta' ftehim, li huwa l-każ meta wieħed jidher personalment peress li jkun aktar faċli għall-qorti li tivvaluta l-affidabbiltà u l-kredibbiltà tad-dikjarazzjoni. F'ċerti aspetti, ir-regola tiżgura wkoll id-dritt tal-partijiet għal kontroezami (jiġi ppreservat l-prinċipju ta' opportunitajiet ugwali għall-partijiet).

Riżultat ta' dawn il-prinċipji huwa li l-evidenza tiġi pprezentata bejn wieħed u ieħor dejjem fis-seduta prinċipali quddiem il-qorti. Għalhekk, id-dikjarazzjonijiet evidenzjarji jridu jiġu pprezentati direttament u oralment lill-qorti. Dikjarazzjonijiet bil-miktub/affidavits/eżamijiet bil-vidjow normalment ma jiġux aċċettati bħala sostitut għal dikjarazzjoni *in persona* (bl-eċċezzjoni ta' reġistrazzjonijiet bil-vidjow ta' dikjarazzjonijiet ta' minorenni).

Mill-2008, id-dikjarazzjonijiet testimonjali mis-smiġħ prinċipali u l-użu ta' eżami fis-smiġħ prinċipali permezz tat-telefon u b'vidjokonferenza huma fil-biċċa l-kbira permessi: il-vidjokonferenza – normalment f'kamra tal-konferenzi f'qorti fi hdan id-distrett ġudizzjarju tax-xhud – tiġi ġeneralment aċċettata bħala ugwali għal dehra fil-qorti.

Fil-prattika, il-projbizzjoni kontra l-affidavits ma tiġix applikata għaċ-ċertifikati maħruġa minn tobba u uffiċjali jew impjegati taċ-ċivil; madankollu, jiddependi dejjem mill-każ u l-evidenza disponibbli.

Il-kompetenza ġudizzjarja hija rregolata mill-Kodiċi tal-Proċedura Ġudizzjarja Żvediż li jista' jiġi aċċessat hawnhekk:

 [II-Kodiċi tal-Proċedura Ġudizzjarja Żvediż \(1942:740\)](#)

 [II-Kodiċi tal-Proċedura Ġudizzjarja Żvediż \(1998:000\)](#) (Kapitolu 40, paġna 215 s., mhux aġġornat)

L-informazzjoni pprezentata hawnhekk ingabret matul il-Proġett Sib expert minn kuntatti għal kull pajjiż magħżula mill- Istitut Ewropew tal-kompetenzi u l-esperti EEEI.

L-aħħar aġġornament: 23/09/2020

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali hija gestita mill-Istat Membru rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. Il-Kummissjoni Ewropea ma taċċettax responsabbiltà jew kwalunkwe tip ta' tort fir-rigward ta' kull informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.